

การศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

สารนิพนธ์
ของ
เรือเอก จักรกฤษณ์ ชาวสวนมั่งเจริญ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552

การศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2552
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Jukkliit Chaosuanmungcharoen . (2009). *A Study of Teachers' Roles following His Majesty the King's Sufficiency Economy in Navy Rating School under Naval Education Department of the Royal Thai Navy*. Master's Project. M.Ed. (Educational Administration) Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc.Prof. Dr.Thasana Swaengsakdi.

The purposes of this research were to: 1) study the teachers' roles following His Majesty the King's Sufficiency Economy in Navy Rating School under Naval Education Department of the Royal Thai Navy in 3 aspects: curriculum development, instructional management, and measurement and evaluation; 2) compare the teachers' roles following His Majesty the King's Sufficiency Economy by ages, incomes, educational qualifications, ranks, and teaching experiences. The subjects in this research were teachers of Naval Rating School, Naval Education Department, acquired by stratified random sampling, selected proportionally to their ranks. The instrument used for data collection was a 5-level rating scale questionnaire with the alpha coefficient of .98. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation. T-test and One-Way ANOVA were used to test for differences among group means as well as Scheffe Post Hoc Test.

The research findings were as follow.

1. The teachers' roles following His Majesty the King's Sufficiency Economy, as a whole, in Navy Rating School under Naval Education Department of the Royal Thai Navy was at the moderate level. When considered individual aspects, the aspects of curriculum development and instructional management were at the moderate level, the measurement and evaluation aspect was at the low level.

2) The comparisons of the teachers' roles following His Majesty the King's Sufficiency Economy, as a whole, in Naval Rating School by ages, incomes, educational qualifications, and ranks revealed no significant difference; when compared the individual aspects of the teachers' roles, it revealed a significant difference at .05 level in the curriculum development aspect. When compared the teachers' roles, as a whole, by teaching experiences, it revealed a significant difference at .05 level; and also did in the curriculum development aspect.

ขาดหน้าอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัย

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้โดยรับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ที่กรุณาช่วยเหลือให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำให้ ความเมตตา ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆมาโดยตลอด จนสำเร็จด้วยดี นับว่าเป็นประโยชน์ต่อ การวิจัยและผู้วิจัยเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาที่ได้รับในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี อาจารย์ ดร.นิธย์ วัฒนรัตนวณิช และ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ กรรมการพิจารณา โครงการสารนิพนธ์ ที่ได้แนะนำปรับปรุงแก้ไข ในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี และ รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศนาศาสตร์ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบ ที่ได้ชี้แนะ นำปรับปรุงแก้ไขให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณ นาวาเอกหญิง ดร.ธนพร แยมสุดา อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง นาวาเอกหญิง อารมย์ ชูดวง และนาวาตรี ดร. พงศ์เทพ จิระโร ที่ให้ความอนุเคราะห์ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจสอบแก้ไข

ผู้ที่เป็นส่วนสำคัญที่สุดของการทำวิจัยในครั้งนี้ให้สำเร็จได้ก็คือ บุคลากรทางการศึกษาของ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณที่ให้ความช่วยเหลือใน การตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณเพื่อนร่วมรุ่น การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัย รุ่นที่ 16 ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จ

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่ไม่ได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่สนับสนุนและให้การช่วยเหลือ ในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบ เป็นสิ่งสักการะพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ที่ให้กำลังใจช่วยเหลือ ส่งเสริมมาโดยตลอด

เรือเอก จักรกฤษณ์ ชาวสวนมุ่งเจริญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบความคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานในการวิจัย.....	9
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
การจัดการศึกษาของกองทหารเรือ.....	11
การจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ.....	14
บทบาท.....	20
ความหมาย.....	21
บทบาทของครู.....	22
ทฤษฎีตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง.....	26
ความพอประมาณ.....	29
ความมีเหตุมีผล.....	30
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว.....	30
บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง.....	32
บทบาทของครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร.....	33
บทบาทของครูในเรื่องการจัดการเรียนการสอน.....	40
บทบาทของครูในเรื่องการวัดและการประเมินผล.....	53
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ.....	60
อายุ.....	60
รายได้.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
วุฒิการศึกษา.....	62
ชั้นยศ.....	62
ประสบการณ์การสอน.....	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	64
งานวิจัยในประเทศ.....	64
งานวิจัยต่างประเทศ.....	68
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	69
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	71
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	72
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	73
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	75
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	92
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	92
สมมติฐานในการวิจัย.....	92
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	93
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	93
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	94

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
อภิปรายผล.....	95
ข้อเสนอแนะ.....	101
บรรณานุกรม.....	104
ภาคผนวก.....	116
ภาคผนวก ก.....	117
ภาคผนวก ข.....	126
ภาคผนวก ค.....	138
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	134

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ประจำปีการศึกษา 2551	70
2 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และประสบการณ์ในการสอน	75
3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมและรายด้าน.....	77
4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ.....	77
5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็น รายข้อ.....	80
6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการวัดและการประเมินผล จำแนกเป็น รายข้อ.....	82
7 เปรียบเทียบบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามอายุ.....	85
8 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) จำแนกตาม อายุ.....	86
9 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้.....	87

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
10 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test) จำแนกตามรายได้.....	88
11 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เศรษฐกิจพอเพียง จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นรายด้าน	89
12 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จำแนกตามชั้นยศ เป็นรายด้าน.....	90
13 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จำแนกตาม ประสบการณ์การสอน เป็นรายด้าน	91

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบความคิด.....	9
2 การแบ่งส่วนราชการของกองทัพเรือ.....	13
3 การจัดส่วนราชการของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ.....	17
4 Model การขับเคลื่อนปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา.....	32

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสภาวะปัจจุบันภายใต้ การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจสังคมและการเมือง ของสังคมโลก มีภาวะเศรษฐกิจถดถอย ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในการอยู่รอด เพื่อให้ประเทศชาติ รอดพ้นภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) และ ความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของสังคมโลกในปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา การเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. 2550: 5) รัฐบาลจึงเล็งเห็นความสำคัญของแนวพระราชดำริ “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของพลชนชาวไทยให้มั่นคงสถาพร ซึ่งหลายหน่วยงาน ของภาครัฐ และภาคธุรกิจ ได้น้อมนำเป็นแผนแม่บทในการพัฒนาในองค์กร หรือหน่วยงาน และแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถประยุกต์ใช้เป็นพื้นฐานทางด้านการบริหารการพัฒนา ได้ในทุกภาคส่วน รวมทั้งเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของคนไทย ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและสังคมซึ่งแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง จะเป็นการตั้งอยู่บนพื้นฐานของสายกลางคือ ความไม่ประมาท เน้นการพึ่งตนเองการพัฒนาอย่างมีองค์รวมมีความสมดุล ระหว่างกระแสการแข่งขัน จาก สังคมโลกาภิวัตน์ และกระแสท้องถิ่น มีการผลิต การบริโภคอยู่บนความพอประมาณ ไม่ทำลาย ทรัพยากร ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิตที่ดี นอกจากนี้โดยความหมายของ คำว่า “พอเพียง” หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงการสร้างภูมิคุ้มกัน ตลอดจนการ มีความรู้ และการมีคุณธรรมประกอบการวางแผนการตัดสินใจและการกระทำ (สำนักงานคณะกรรมการ การพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550: 13)

ในด้านนโยบายระดับชาติ ได้ตระหนักในการแก้ไขปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจ ให้เกิดการพัฒนา ที่ยั่งยืนในสังคมไทยและต้องเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น การจัดการ ศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งโดยจะต้องจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนพัฒนาอย่างเต็มที่ ทำให้คนเรารู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหาด้วย ตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง พึ่งตนเองได้ มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้ดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นและสังคมได้อย่างมีความสุข

กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคน และสร้างเยาวชนให้มีคุณภาพ ของประเทศ ได้ตระหนักและเห็นคุณค่าในภารกิจดังกล่าว จึงได้น้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง มาใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาให้สำเร็จเป็นรูปธรรมมากขึ้น จึงมีนโยบายสู่สถานศึกษา จาก

กระทรวง ผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา มายังครูและนักเรียนเพื่อให้ขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การจัดการเรียนรู้ในระดับผู้ปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม โดยสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา ให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่วางไว้และสอดคล้องกับนโยบายของประเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ทักษะและเจตคติสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างสมดุลและยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 2)

ในส่วนของกองทัพมีหน้าที่หลักในการปกป้องประเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญที่บกพร่องมิได้ และการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ การช่วยเหลือประชาชนและการดำเนินการตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ การพัฒนากำลังพลของกองทัพ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน กองทัพได้มอบหมายให้หน่วยงานในสังกัด มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้แต่ละเหล่าทัพ โดยเป็นนโยบายให้หน่วยต่าง ๆ ถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยกองทัพเรือโดยผู้บัญชาการทหารเรือ ได้ประกาศเป็นนโยบายโดยได้น้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายหลักของกองทัพเรือ ซึ่งอยู่ในนโยบายด้านกำลังพล คือ ส่งเสริมสนับสนุนให้กำลังพล และครอบครัว มีสภาพเศรษฐกิจที่ดี โดยลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้ได้รับสิทธิกำลังพล และสวัสดิการอย่างรวดเร็วและทั่วถึง ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในเศรษฐกิจพอเพียง (กองทัพเรือ. 2552: 4)

กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นหน่วยงานที่ควบคุม กำกับดูแลระบบการศึกษาของกองทัพเรือ ให้มีมาตรฐาน โดยมีโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นโรงเรียนอยู่ในการกำกับดูแลโดยตรง ที่มีหน้าที่หลักมีการดำเนินการฝึกอบรมนักเรียนจำ ให้มีความรู้ ความสามารถในการวิชาชีพทหารเรือ เพื่อเป็นนายทหารประทวนชั้นจ่าของกองทัพเรือ และผู้สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่เป็นระดับผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วนของกองทัพเรือ จากสภาพปัญหาที่พบ คือสถานศึกษาได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ ใช้ ในสถานศึกษา ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล สอดคล้องกับนโยบายของกองทัพ อย่างไรก็ตาม

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ครูยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเองและใช้การวิจัยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ใช้วิธีการวัดและการประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง (กรมสามัญศึกษา. 2542: 14-15)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาบทบาทของครูตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปวางแผน แก้ปัญหาในบทบาทของครูด้านต่าง ๆ ที่ยังขาดและได้ทราบ ปัญหาบทบาทครู ในการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาบทบาทของครู ส่วนที่ขาดหายไปให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป ส่งผลให้ผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งเป็นกำลังพลหลักระดับผู้ปฏิบัติงานที่สำคัญของกองทัพเรือ สามารถนำความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ไปประยุกต์ใช้ ได้อย่างเหมาะสมในการดำรงชีวิตให้อยู่บนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นข้าราชการที่ดี ของกองทัพเรือ เพื่อประโยชน์ทั้ง ตนเอง สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ใน 3 ด้านคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และ ด้านการวัดและการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีสถานภาพต่างกัน จำแนกตาม อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ขั้นยศ และประสบการณ์ในการสอน

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญของการวิจัยมี ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
2. ทำให้ได้ข้อมูล จากครูในการเสริมสร้างความรู้ และพัฒนาครู ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติและเพื่อพัฒนาตนเอง
3. ทำให้ได้ข้อมูลในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนในองค์กรการศึกษา และหน่วยงานอื่น นำไปปรับใช้ในหน่วยงานของตน เพื่อการพัฒนาองค์กร ให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหา ประชากรกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 170 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ครู โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จำนวน 118 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ชั้นยศเป็นชั้น ในการแบ่ง จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

3.1 ตัวแปรอิสระ คือสถานภาพครู ได้แก่

3.1.1 อายุ

3.1.1.1 น้อยกว่า 30 ปี

3.1.1.2 30 – 40 ปี

3.1.1.3 มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป

3.1.2 รายได้

3.1.2.1 น้อยกว่า 10,000 บาท

3.1.2.2 10,000 – 20,000 บาท

3.1.2.3 มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป

3.1.3 วุฒิการศึกษา

3.1.3.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.3.2 ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.4. ชั้นยศ

3.1.4.1 นายทหารชั้นประทวน

3.1.4.2 นายทหารชั้นสัญญาบัตร

3.1.5.ประสบการณ์ในการสอน

3.1.5.1 ต่ำกว่า 10 ปี

3.1.5.2 10 ปี ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม บทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร

3.2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน

3.2.3 ด้านการวัดและการประเมินผล

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนิยามศัพท์เฉพาะไว้ ดังนี้

1. บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามสภาพตนเองที่พึงกระทำ ที่ได้รับมอบหมาย หรือการสั่งการ จากหน่วยงานที่ตนเองสังกัด หรือหน่วยในการบังคับบัญชา

2. บทบาทครู หมายถึง การทำงานของครูที่ได้รับมอบหมาย ในด้านการพัฒนา หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล โดยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ

3. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย อุ่มชูตัวเองได้ ให้ความพอเพียงกับตัวเองรู้จัก อดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่อย่างประมาณตน ใช้จ่าย ไม่เกินรายรับ มี การผลิตเพื่อให้พอมีพอกิน ในครอบครัว มีความเอื้อเฟื้อกัน ในชุมชน ทำนุบำรุงพื้นฐานตัวเองให้เข้มแข็ง ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. บทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การทำงานของครู ที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน โดยสอดแทรกความรู้ ความเข้าใจ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในแต่ละบทบาทของครูใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล ดังนี้

4.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตรกำหนดโครงสร้างของหลักสูตร มีการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงอย่างเหมาะสม โดยสอดแทรกทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหา ปรัชญา เจตคติ คุณธรรม รวมทั้งทักษะในหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดทำแผนการเรียนรู้ วิธีการสอน ตำรา และสื่อการสอน โดยยึดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักโดย ให้ผู้เรียนได้รับความรู้ เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข และควรมีการเรียนการสอนให้เหมาะสม กับความแตกต่างของผู้เรียน และทัศนคติตามที่คุณสร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้

4.3 ด้านการวัดและการประเมินผล หมายถึง การวัดการเรียนรู้หรือการวัดพฤติกรรมตามสภาพจริง ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แบบบันทึก แฟ้มสะสมผลงาน การสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์แบบทดสอบการประเมินตนเองให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการออกแบบ แบบวัดและแบบประเมินผล

5. ครู หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติการสอนอยู่ใน โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

6. อายุ หมายถึง อายุจริง ที่นับเป็นจำนวนปี ของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น ดังนี้ น้อยกว่า 30 ปี, 30 - 40 ปีและ มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป

7. รายได้ หมายถึง เงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ครูผู้สอนได้รับเป็นรายเดือน โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้ รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท, 10,000 บาท – 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

8. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของครู ในการวิจัยครั้งนี้ จำแนกวุฒิ การศึกษาของครู ออกเป็น 2 ระดับดังนี้ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาตรี ขึ้นไป

9. ขั้นยศ หมายถึง ขั้นยศของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ แบ่งออกเป็น ดังนี้ นายทหารชั้นประทวน และนายทหารชั้นสัญญาบัตร

10. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอนตั้งแต่เริ่มปฏิบัติ การสอนจนถึงปัจจุบัน โดย คิดเป็นปีจำแนกเป็น ดังนี้ ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป

กรอบความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา บทบาทของครูในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากนักวิชาการ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 โดยเฉพาะในหมวดที่ 4 ว่าด้วย เรื่องแนวการจัดการศึกษา ซึ่งได้ถือว่าเป็นแนวทางที่ครูเป็นผู้มีบทบาท ในการใช้ความรู้และทักษะ กระบวนการที่หลากหลายในการบูรณาการความรู้ แนวคิดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยใหม่การจัดการศึกษา ในภาวะปัจจุบันเพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้บรรลุตามจุดหมายของการ ศึกษาเป็นคนเก่งคนดี มีความสุข ดังนั้นบทบาทของครูถือได้ว่าเป็นบทบาท ที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยนต์ ชุ่มจิต (2544: 234-241) และ จักรพรรดิ วัฒนา (2544: 4-6) ได้กล่าวว่าบทบาทของครู ในการเรียนการสอน ที่สำคัญมี ดังนี้ 1) บทบาทในฐานะ เป็นผู้พัฒนาปรับปรุงด้านหลักสูตร ให้มีความทันสมัย เหมาะสมสอดคล้องกับชุมชน ท้องถิ่นผู้เรียนและสามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) บทบาทในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียน และนอกหลักสูตร

3) บทบาทของครูในฐานะนักวัดและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญ ที่ครูต้องทำควบคู่กันไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน 4) บทบาทของครู ในฐานะเป็นนักวิจัย กล่าวคือ ครูต้องเป็น นักคิดค้น นักประดิษฐ์ นักพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ โดยใช้งานวิจัยเป็นเครื่องมือ เพื่อแก้ปัญหาทางด้านการเรียนการสอน

แนวคิดของนักวิชาการดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะสม และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่ง ผู้วิจัยได้ประมวลมาเป็นกรอบความคิด ในการศึกษาบทบาทของครู โดยจะศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล ส่วนในเรื่องแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราช ทาน แก่บรรดาปวงชนชาวไทยและบรรจุแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกระดับและทุกภาคส่วน ของสังคมมีความเข้าใจและนำไปเป็นพื้นฐานและแนวทางในการ ดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน ประชาชนอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุข สังคมมีความแข็งแรง ประเทศชาติมีความมั่นคง และต่อเนื่องจนมาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

โดยหน่วยงานทุกภาคส่วน ถือเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาประเทศ ดำเนินชีวิต ในยุคภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน ซึ่งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนี้สามารถยึดเป็นแนวทาง ในการดำเนินชีวิต ในด้านต่าง ๆ ขององค์กร ทุกระดับ โดยมีแนวปฏิบัติที่สำคัญ คือ การยึดสายกลาง ซึ่งประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุมีผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่ คุณธรรม) การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ ให้มีความสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและให้มีความรู้ ที่เหมาะสมในการดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญาและความรอบคอบ (ถวัลย์ มาศจรัส. 2550: 37)

ในระบบการศึกษาของไทย กระทรวงศึกษาธิการในฐานะหน่วยงานหลักในการพัฒนาคน สร้างเยาวชนและสร้างชาติให้มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ ได้เล็งเห็นคุณค่าในแนวพระราชดำริ จึงได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในระบบการศึกษาไทย (เปริยานุช พิบูลสราวุธ. 2549) โดยกำหนดเป็นนโยบายให้หน่วยงานระดับล่าง จนมาถึงระดับสถานศึกษา และมีสถานศึกษา ต้นแบบในการจัดการศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียนในทุกกลุ่ม สาระ

ในส่วนของกองทัพ ได้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นนโยบายระดับ กระทรวงกลาโหมลงมาถึงระดับกองทัพโดยให้หน่วยต่าง ๆ ในสังกัดนำไปใช้ในทุก ๆ ด้าน กองทัพเรือ มีกรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นหน่วยที่ควบคุมด้านการศึกษา มีโรงเรียนต่าง ๆ อยู่ในกำกับดูแล ได้กำหนดบทบาทของโรงเรียน และครูผู้สอนให้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุเข้าไปใน เนื้อหาและหลักสูตร โดยมีครูเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

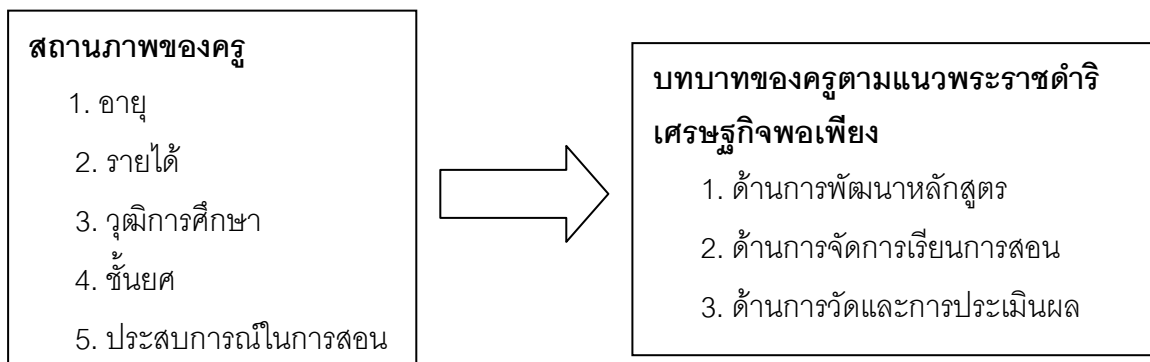
ซึ่งผู้วิจัยมีความสนใจ ที่จะศึกษาบทบาทของครูในการถ่ายทอดความรู้แนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาของกองทัพเรือ โดยมีความสนใจศึกษาจากโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งเป็นโรงเรียนหลักในการผลิตกำลังพลของกองทัพเรือ มีจำนวนครูและ นักเรียนจำนวนมาก ตลอดจนพื้นที่ สภาพแวดล้อมเหมาะสม ในการศึกษาวิจัย โดยผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสาร หนังสือ ตำรางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง นำมาสังเคราะห์ร่วมกันเป็นตัวแปรตาม ในบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและ การประเมินผล

สำหรับตัวแปรอิสระนั้น ผู้วิจัยได้จากการศึกษาของ สุจันทร์ สันขดุล (2548: บทคัดย่อ) ที่ได้ ศึกษาบทบาทของครู ในงานวิชาการ ของโรงเรียนเอกชน เขตพระนคร พบว่าเพศหญิง มีบทบาทมากกว่า เพศชาย ทั้งภาพรวมและรายด้าน และพบว่าอายุนั้น ไม่มีความสัมพันธ์ กับบทบาทของครู ส่วนตัวแปร ด้านรายได้ของครู จรัส เสือทอง (2540: 40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับรายได้ของครู พบว่าครูยังขาดแรงจูงใจ เรื่องรายได้ และสวัสดิการ ทำให้ครูมีการลาออกจากการทำงาน หรือเปลี่ยนอาชีพ ทำให้เกิดภาวะขาด แคลนครู และตัวแปรด้านประสิทธิภาพการสอนของครู ได้ศึกษางานวิจัยของ กษมา แพร่ภิญโญ (2546: 91) พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนต่างกัน กระบวนการปฏิบัติงานการสอน ของครูโดยรวมแตกต่างกัน และ ตัวแปรด้านวุฒิการศึกษา นั้น เยาวภา เจริญบุญ (2538: บทคัดย่อ) พบว่าครู ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีปัญหาด้านความรู้ในการสอน มากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษา สูงกว่า ระดับปริญญาตรี โดยผู้วิจัยได้พิจารณาแล้ว และให้สอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างคือ โรงเรียนชุม พลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จึงเลือกใช้ตัวแปรอิสระ 4 ตัว คือ อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา และประสิทธิภาพในการสอน มาเป็นตัวแปรอิสระ และได้เพิ่มตัวแปร อีก 1 ด้านคือ ชั้นยศ เพราะครูใน งานวิจัยครั้งนี้ เป็นครูโรงเรียนทหาร สถานภาพของครูจึงแตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไป จึงสนใจที่จะ ศึกษา ชั้นยศ เป็นตัวแปร ในงานวิจัยครั้งนี้ด้วย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดกรอบความคิดในการวิจัยได้ ดังภาพ ประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยมี ดังนี้

1. ครูที่มีอายุต่างกันมีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
2. ครูที่มีรายได้ต่างกันมีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
4. ครูที่มีชั้นยศต่างกันมีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
5. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

แตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำราต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของกองทัพเรือ
2. การจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
3. บทบาท
 - 3.1 ความหมาย
 - 3.2 บทบาทของครู
4. ทฤษฎีตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง
 - 4.1 ความพอประมาณ
 - 4.2 ความมีเหตุมีผล
 - 4.3 การมีภูมิคุ้มกัน
5. บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
 - 5.1 บทบาทของครูด้านการพัฒนาหลักสูตร
 - 5.2 บทบาทของครูด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 5.3 บทบาทของครูด้านการวัดและการประเมินผล
6. วรรณกรรม ที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร
 - 6.1 อายุ
 - 6.2 รายได้
 - 6.3 วุฒิการศึกษา
 - 6.4 ฐานะ
 - 6.5 ประสบการณ์การสอน
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการศึกษาของกองทัพเรือ

พงศ์เทพ จิระโร (2546: 495-497) กล่าวถึงการจัดการศึกษาของกองทัพเรือ ได้แบ่งสถานศึกษาในกองทัพเรือเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนการศึกษาที่ 1 คือ สถานศึกษาซึ่งขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชา ของสถาบันวิชาการทหารชั้นสูง โดยสถาบันวิชาการทหารชั้นสูงเป็นหน่วยควบคุมการศึกษา ประกอบด้วย

1. วิทยาลัยการทัพเรือ
2. โรงเรียนนายทหารอาวุโส
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
4. โรงเรียนนายทหารพรคนาวิน
5. โรงเรียนนายทหารพรคกลิน

ส่วนการศึกษาที่ 2 คือ สถานศึกษาที่ขึ้นอยู่กับบังคับบัญชา ของกรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยกรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นหน่วยควบคุมการศึกษา ประกอบด้วย

1. โรงเรียนพันจ่า
2. โรงเรียนชุมพลทหารเรือ
3. โรงเรียนพลทหาร
4. ศูนย์ฝึกภาษา

ส่วนการศึกษาที่ 3 คือ โรงเรียนนายเรือ โดยโรงเรียนนายเรือเป็นหน่วยควบคุมการศึกษาขึ้นตรงกองทัพเรือ

ส่วนการศึกษาที่ 4 คือ สถานศึกษาอาชีพเฉพาะอย่างสำหรับทหาร และสถานศึกษาอาชีพเฉพาะอย่าง สำหรับพลเรือน โดยกรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นหน่วยควบคุมการศึกษสถานศึกษาอาชีพเฉพาะอย่างสำหรับทหาร ได้แก่

1. โรงเรียนสื่อสาร
2. โรงเรียนสรรพาวุธ
3. โรงเรียนพยาบาล
4. โรงเรียนพลากิจการ
5. โรงเรียนขนส่งทหารเรือ
6. โรงเรียนสารบรรณ
7. โรงเรียนการเงิน
8. โรงเรียนช่างกรมอู่ทหารเรือ
9. โรงเรียนวิทยาศาสตร์

10. โรงเรียนอุทกศาสตร์

11. โรงเรียนทหารนาวิกโยธิน

ในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร สามารถจัดระดับการศึกษาและภารกิจการจัดการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 สถานศึกษาระยะสั้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรในกองทัพเรือ ได้แก่ สถานศึกษาซึ่งขึ้นอยู่ในการบังคับบัญชา ของสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง ประกอบด้วย

1. วิทยาลัยการทัพเรือ
2. โรงเรียนนายทหารอาวุโส
3. โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
4. โรงเรียนทหารพรคนาวิน
5. โรงเรียนทหารพรคนกลิน

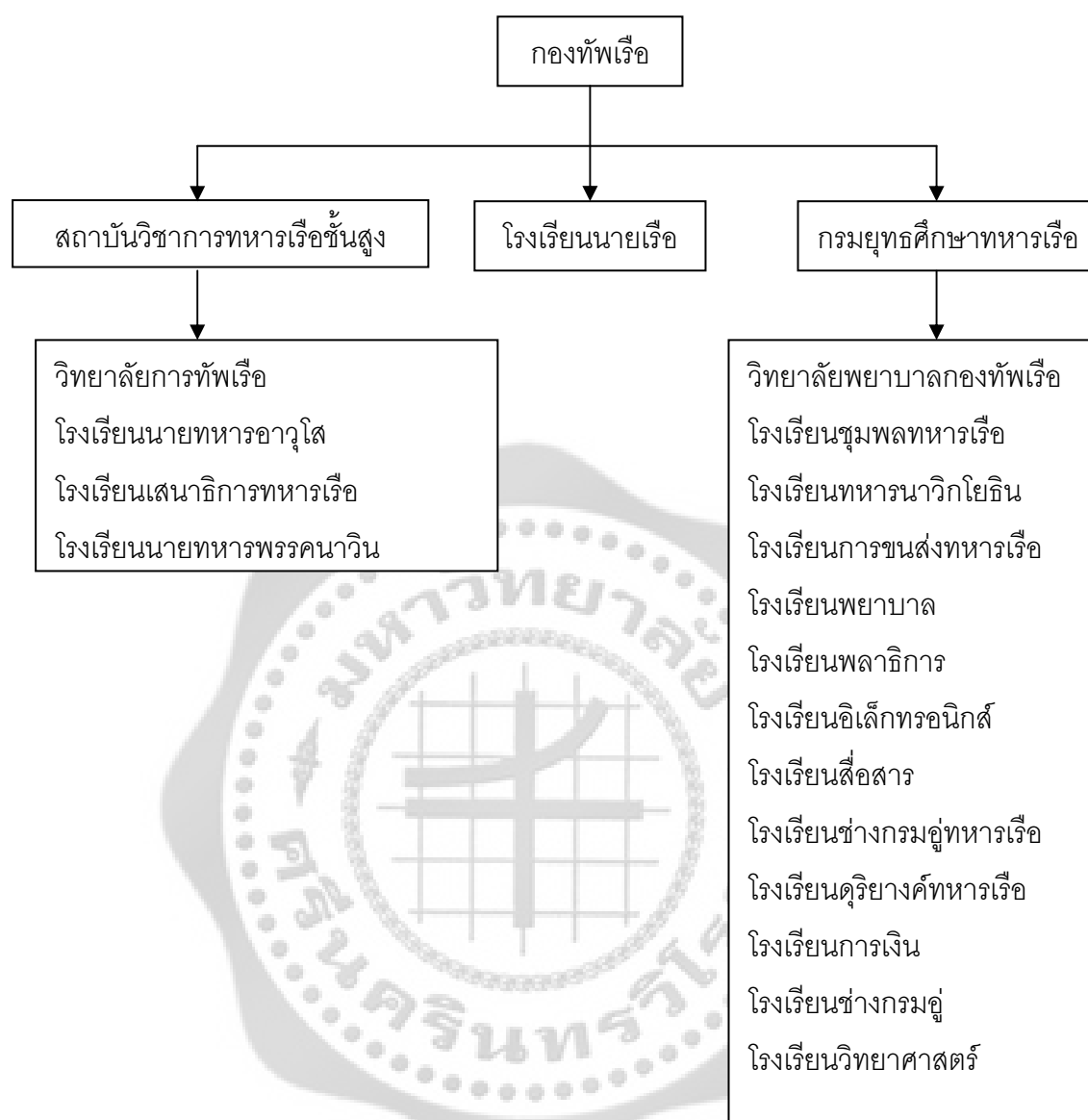
กลุ่มที่ 2 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาหลักสูตรปริญญาตรี ได้แก่ โรงเรียนนายเรือ และ วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ

กลุ่มที่ 3 สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาหลักสูตรต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ได้แก่ โรงเรียนจ่าทหารเรือ มีจำนวน 7 โรงเรียน เป็นสถานศึกษาอาชีพเฉพาะอย่างสำหรับทหารโดยรับผู้สำเร็จการศึกษาจากมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตร 2 ปี เมื่อสำเร็จจะได้ประดับยศ จ่าตรี ประกอบด้วย

1. โรงเรียนชุมพลทหารเรือ
2. โรงเรียนทหารนาวิกโยธิน
3. โรงเรียนการขนส่งทหารเรือ
4. โรงเรียนพยาบาล
5. โรงเรียนพลาธิการ
6. โรงเรียนอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์
7. โรงเรียนสื่อสาร

กลุ่มที่ 4 สถานศึกษาระดับการศึกษาพื้นฐาน ได้แก่

1. โรงเรียนดุริยางค์ทหารเรือ หลักสูตร 6 ปี รับผู้สำเร็จการศึกษาจากชั้นประถมปีที่ 6
2. โรงเรียนช่างกรรมหมู่ทหารเรือ หลักสูตร 3 ปี รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
3. โรงเรียนพลทหาร ไม่จำกัดความรู้
4. โรงเรียนหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเพิ่มพูนความรู้ข้าราชการชั้นประทวน กองทัพเรือ

ภาพประกอบ 2 การแบ่งส่วนการศึกษาของกองทัพเรือ

ที่มา: กองทัพเรือ. (2547). คำสั่งแบ่งส่วนการศึกษา. หน้า 12.

2. การจัดการศึกษาของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ความเป็นมาของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เนื่องมาจากกรณีพิพาทระหว่างไทยกับฝรั่งเศส เมื่อวันที่ 13 ก.ค. 2436 (ร.ศ. 112) ประเทศไทย ถูกกองเรือฝรั่งเศสสุรุณ ทำให้ประเทศไทยต้องเสียดินแดนให้แก่ฝรั่งเศสเป็นจำนวนมาก ทางราชการจึงเห็นความจำเป็น ในกิจการทหารเรือ มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกอบรม นายทหารชั้นประทวน ให้มีความรู้ความสามารถ และเป็นเจ้าหน้าที่ สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามเรือและกรมกองต่าง ๆ ได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2438 (ร.ศ. 114) จึงตั้งโรงเรียนนายสิบทหารเรือขึ้น โดยคัดเลือกนักเรียนจากบุตรข้าราชการทหารเรือ ที่มีความประพฤติดี เข้าเป็นนักเรียน ต่อมากรมทหารเรือดำริ ที่จะให้จำและพลทหารได้รับการศึกษาที่สูงขึ้นตามกาลสมัย จึงให้ยุบโรงเรียนนายสิบทหารเรือ แล้วตั้งโรงเรียนจำขึ้นแทนประกอบ ด้วย โรงเรียนจำอาวุธ โรงเรียนจำตอริปิโด โรงเรียนจำช่างกล โรงเรียนพลทหารเรือกรุงเทพ โรงเรียนพลทหารช่าง และโรงเรียนพันจ่าทหารเรือ ครั้นต่อมาเมื่อวันที่ 29 มี.ค. 2461 กระทรวงทหารเรือ ได้ออกข้อบังคับทหารว่าด้วยการศึกษา และสถานที่ศึกษาใหม่ โดยรับพลทหารเข้าเรียน และได้จัดตั้งโรงเรียนขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ คือ

1. กองโรงเรียนพลทหารเรือ ตามจังหวัดชายทะเล 6 แห่ง ขึ้นตรงกับกรมทหารเรือชายทะเล ได้แก่ กองโรงเรียนพลทหารเรือที่ 1 (สมุทรสงคราม) กองโรงเรียนพลทหารเรือที่ 2 (สมุทรสาคร) กองโรงเรียนพลทหารเรือที่ 3 (พระประแดง) กองโรงเรียนพลทหารเรือที่ 4 (สมุทรปราการ) กองโรงเรียนพลทหารเรือที่ 5 (บางพระ จ.ชลบุรี) และ กองโรงเรียนพลทหารเรือที่ 6 (บ้านแพ จ.ระยอง)

2. โรงเรียนจ่าทหารเรือ (ตั้งอยู่ที่ป้อมเสือซ่อนเล็บ) ขึ้นตรง กับกรมยุทธศึกษาทหารเรือ
3. โรงเรียนจำป็น ขึ้นตรงกับ กรมสรรพาวุธทหารเรือ
4. โรงเรียนจำตอริปิโดและทุ่งนระเบิด ขึ้นตรงกับกรมสรรพาวุธทหารเรือ
5. โรงเรียนจำประดาน้ำ ขึ้นตรงกับกรมสรรพาวุธทหารเรือ
6. โรงเรียนจำกลจักร ขึ้นตรงกับ กรมยุทธโยธาทหารเรือ
7. โรงเรียนจำอาณัติสัญญาณ ขึ้นตรงกับกรมเสนาธิการทหารเรือ

สำหรับทหารเกณฑ์ ที่ส่งไปศึกษาตามโรงเรียนจำต่าง ๆ นั้น ต่อไปให้เรียกว่า “นักเรียนจำ” และนักเรียนจำ ผู้สอบไล่ได้รับประกาศนียบัตรให้เรียกว่า “จำสำรอง” ต่อมาได้มีการรวม ยุบเลิกและเปลี่ยนแปลงโรงเรียนจ่าทหารเรืออีกหลายครั้ง จนกระทั่งวันที่ 30 มี.ค. 2469 มี คำสั่งกระทรวงทหารเรือ ที่ 539/21082 ให้รวมโรงเรียนต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เป็นโรงเรียนเดียว เรียกว่า “กองโรงเรียนจำสำรอง” และเมื่อวันที่ 29 เม.ย. 2472 ได้มี คำสั่งกระทรวงทหารเรือที่ 38/01258 ให้เปลี่ยนชื่อจาก “กองโรงเรียนจำสำรอง” มาเป็น “กองโรงเรียนชุมพลทหารเรือ” เพื่อให้เหมาะสมกับหน้าที่ โดยถือว่าวันที่ 29 เม.ย. 2472 นี้ เป็นวันก่อตั้ง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ อย่างเป็นทางการ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ที่ป้อมเสือ ซ่อนเล็บ จังหวัดสมุทรปราการ โดยมีผู้บังคับการโรงเรียนท่านแรก คือ นาวาโทหลวงสวัสดิ์ นาวาวิก

ครั้นต่อมา กองทัพเรือได้มีคำสั่งกองทัพเรือที่ 20/245 ลง 20 ม.ค.2495 ให้ย้ายสับเปลี่ยน กองโรงเรียนชุมพลทหารเรือ จากจังหวัดสมุทรปราการ มาตั้งที่โรงเรียนนายเรือ เกล็ดแก้ว อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีและให้ย้าย โรงเรียนนายเรือไปตั้งที่กองโรงเรียนชุมพลทหารเรือ จังหวัดสมุทรปราการแทน ในวันที่ 30 ม.ค.2495 (ร.ศ.131) เพื่อให้เกิดความเหมาะสม แก่การศึกษาของนักเรียนนายเรือ ดังนั้น บริเวณเกล็ดแก้ว จึงเป็นที่ตั้งของ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา และขึ้นตรงอยู่ในความบังคับบัญชาของกรมยุทธศึกษาทหารเรือ นับถึงปัจจุบัน

เหตุการณ์สำคัญในอดีต โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพล จำนวน 2 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 27 พ.ย.2496 เวลา 14.30 ณ ศาลาว่าการกระทรวงกลาโหม ตามคำสั่งกองทัพเรือที่ 370/2496 ลง 25 พ.ย.2496 ซึ่งในครั้งนั้น โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ยังคงใช้ชื่อว่า "กองโรงเรียนชุมพลทหารเรือ" ต่อมาได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลเป็นครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 10 ส.ค.2521 เวลา 15.30 ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามคำสั่งกองทัพเรือที่ 204/2521 ลง 22 ส.ค.2521 ที่ตั้งปัจจุบันตั้งอยู่ในบริเวณพื้นที่ ที่เรียกว่า "เกล็ดแก้ว" ณ บ้านเลขที่ 51 หมู่ที่ 5 ต.บางเสร่ อ.สัตหีบ จ.ชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20251 และมีเนื้อที่ 4,863-3-8.205 ไร่ โดยมีอาณาเขต ดังนี้

ทิศเหนือ : จรดอ่าวบางเสร่

ทิศตะวันออก : จรดศูนย์ฝึกทหารใหม่ เขาแหลมขาม

ทิศใต้ : จรดกรมสรรพาวุธทหารเรือ

ทิศตะวันตก : จรดอ่าวเกล็ดแก้ว

สัญลักษณ์โรงเรียน

เป็นรูปสมอไขว้ สอด วงจักรหมุนซ้าย เบื้องล่างมีแถบปลายแฉกสะบัดขึ้นทั้งสองข้าง กลางแถบมีคำว่า "โรงเรียนชุมพลทหารเรือ" (ไม่จำกัดสี และขนาด)

ปรัชญาโรงเรียน

สร้างจิตวิญญาณความเป็นทหารอาชีพ แก่นักเรียนจำ

ทหารอาชีพ

ทหารอาชีพ หมายถึง ทหารที่มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ

1. มีความสำนึกในความเป็นทหาร
2. หมั่นฝึกฝนตนเองให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพ
3. มีความซื่อสัตย์สุจริต
4. มีความกล้าหาญในสิ่งที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์โรงเรียน

เพื่อผลิตนายทหารประทวนชั้นจ่า ให้มีความรู้พื้นฐานตามสาขาวิชาชีพ และมีจิตสำนึก
ความเป็นทหารอาชีพที่มีคุณธรรม

วิสัยทัศน์โรงเรียน

โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นสถาบันที่ผลิตนายทหารประทวน
ชั้นจ่า ให้มีความเป็นเลิศทางวิชาชีพทหารเรือ

ลักษณะชุมชนและความสัมพันธ์

โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ตั้งอยู่ในพื้นที่ชุมชน ตำบล บางเสร่
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีสภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นที่ราบ สลับภูเขา มีลำคลองธรรมชาติ พื้นที่
โดยประมาณ 72,603 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 48,657 ไร่ หมู่บ้านจำนวน 11 หมู่บ้าน ประชากร
ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ อาชีพที่สำคัญ ได้แก่ รับราชการ ประมง ทำไร่ และรับจ้าง ด้านการศึกษา
ประกอบด้วย โรงเรียนประถมศึกษา 3 แห่ง โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง โรงเรียนอาชีวศึกษา 1 แห่ง และ
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบล 1 แห่ง องค์การทางศาสนา ได้แก่ วัด/สำนักสงฆ์ 5 แห่ง ด้านการสาธารณสุข
ได้แก่ สถานีอนามัย 1 แห่ง สถานีดับเพลิง 1 แห่ง มีระบบการให้บริการขั้นพื้นฐาน ได้แก่ เส้นทางคมนาคม
ในทุกหมู่บ้าน ติดต่อกันโดยสะดวก การโทรคมนาคม เช่น ไปรษณีย์ โทรศัพท์ การสาธารณสุขพบโรค
เช่น ไข้หวัด ไข้หวัดใหญ่ ไข้เลือดออก ไข้มาลาเรีย ไข้ฉี่หนู ไข้ไทฟอยด์ ไข้ซิกา ไข้ชิคุนกุนยา ไข้
อีโบลา ไข้หัดเยอรมัน ไข้คอตีบ ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดธรรมดา ไข้หวัดนก ไข้หวัดใหญ่
สำหรับชุมชนข้างเคียง ได้แก่ ชุมชนในพื้นที่ตำบลสัตหีบ และวัดในพื้นที่อำเภอสัตหีบ และจากลักษณะ
งานการศึกษาของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ จึงมีความสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน
อาทิ หน่วยงานในกองทัพเรือ ได้แก่ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ (ยศ.ทร.) โรงเรียนจ่าในกองทัพเรือ (ทร.)
ตามพรรคเหล่าต่าง ๆ โรงเรียนนายเรือ หน่วยรับบรรจุใน กองทัพเรือ และส่วนราชการในกองทัพเรือ
สำหรับหน่วยงานของรัฐและเอกชน ได้แก่ ส่วนราชการเหล่าทัพ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจน้ำ)
ส่วนราชการในพื้นที่ อำเภอสัตหีบสถานศึกษา ในพื้นที่สัตหีบ เป็นต้น

ภารกิจและการจัดส่วนราชการ

โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นหน่วยงานการศึกษาทางทหาร
ในสังกัด กรมยุทธศึกษาทหารเรือ มีภารกิจให้การฝึกหัดศึกษาและอบรมนักเรียนจ่า ให้มีความรู้
ความสามารถในวิชาการทหารเรือ และวิชาการอื่น ๆ ให้เป็นนายทหารประทวนชั้นจ่า ของกองทัพเรือ
โดยมีผู้บังคับการโรงเรียนชุมพลทหารเรือ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ และมีหน่วยงานในสังกัด
ให้การสนับสนุนงานการศึกษาของนักเรียนจ่า ประกอบด้วยหน่วยงานสำคัญ 5 ส่วน คือ ส่วนการบริหาร
(กองบังคับการ) ส่วนการศึกษา (กองการศึกษา) ส่วนการปกครองและฝึกการเป็นผู้นำ (กองนักเรียน)
ส่วนการสนับสนุน (กองบริการและแผนกแพทย์) และส่วนรักษาความปลอดภัย (กองร้อยรักษา
ความปลอดภัย)

ภาพประกอบ 3 การจัดส่วนราชการโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ที่มา: โรงเรียนชุมพลทหารเรือ. (2550). *คู่มือนักเรียนจำ*. หน้า 12.

นโยบายการบริหารงาน

โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการศึกษามาใช้ในการบริหารงาน ให้มีประสิทธิภาพ จึงได้พิจารณาให้มีการพัฒนาระบบการศึกษา การปกครองบังคับบัญชา การจัดสภาพแวดล้อม การจัดสวัสดิการ และการประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ให้เป็นที่ยอมรับของหน่วย งานในกองทัพเรือ หน่วยงานภายนอก และสังคม เป็นแหล่งผลิตนายทหาร ชั้นประทวนที่มีคุณภาพและมาตรฐาน จึงกำหนดนโยบายการบริหารงานเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. เตรียมความพร้อมด้าน องค์บุคคล องค์ความรู้ และองค์วัตถุ ให้สามารถเข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
2. ส่งเสริมความสามัคคีในหมู่คณะ การทำงานเป็นทีม การยกย่องให้เกียรติและระบบอาวุโส
3. เร่งรัดพัฒนามาตรฐานการศึกษา โดยนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มาใช้
4. เร่งรัดให้มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ให้มีความทันสมัย ทันต่อความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี อีกทั้งสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน รับบรรจุ
5. สนับสนุนให้ครู/ผู้ช่วยครู และบุคลากรทางการศึกษา มีความรู้ในสาขาอาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและมีความก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ

6. เร่งรัดกิจกรรม 5 ส. ให้เป็นรูปธรรม
7. ส่งเสริมกิจกรรมด้านศิลปดนตรี วัฒนธรรม คุณธรรม จริยธรรม และการกีฬา
8. ส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนา งานด้านการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
9. พัฒนาสื่อให้ทันสมัยและส่งเสริมการเรียนรู้ ด้านคอมพิวเตอร์และภาษาอังกฤษ
10. พัฒนาและปรับปรุงอาคารสถานที่ สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้มีความเหมาะสมปลอดภัย
11. ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า
12. สนับสนุนด้านสวัสดิการอย่างเหมาะสม
13. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมป้องกันและต่อต้านยาเสพติด
14. จัดโครงการกิจกรรม ชมรมส่งเสริมงานประชาสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี ต่อสาธารณชน
15. ส่งเสริมให้มีการศึกษานอกเวลา และการให้ความรู้จากวิทยากรภายนอก
16. สนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาศึกษา ดูงาน และฝึกงานนอกหน่วย

การจัดการศึกษา

ในการจัดการศึกษาโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จัดเป็นสถานศึกษา เฉพาะทาง มีหลักในการจัดระบบโครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาตามที่กองทัพเรืออนุมัติ ภายใต้ความควบคุมและเห็นชอบของ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งโรงเรียนได้น้อมนำแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง มาบูรณาการความรู้ในหลักสูตร เพื่อให้นักเรียน ดำรงชีวิตอยู่บนความพอเพียง ซึ่งสอดคล้องกับนโยบาย หน่วยบังคับบัญชาคือระดับกองทัพระดับกระทรวงและระดับชาติต่อไป

โดยนักเรียนซึ่งคัดเลือกจากบุคคลพลเรือนที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอน ปลายของกระทรวงศึกษาธิการ หรือเทียบเท่าและมีคุณสมบัติตามที่ระบุไว้ในข้อบังคับกระทรวง กลาโหม ว่าด้วยการเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรนักเรียนจาระยะเวลา 2 ปี โดยในระหว่างการศึกษามีลักษณะเป็นนักเรียนประจำ โดยโรงเรียนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้เหมาะสมต่อการศึกษ ได้แก่ อาหารตามหลักโภชนาการครบ 3 มื้อ อาคารที่พัก เครื่องแต่งกายนักเรียนทหาร อุปกรณ์ ตำรา เรียน สื่อการเรียนการสอน สิ่งอุปกรณ์อำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค และสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ยานพาหนะ รับ-ส่ง การรักษาพยาบาล และการรักษาความปลอดภัย ตลอดจนเงินเดือนและเบี้ยเลี้ยง สำหรับด้านการเรียนการสอน กำหนดให้ศึกษาในด้านวิชาการ และเน้นด้านวิชาชีพ ขนบธรรมเนียม ทหารเรือเป็นหลัก รวมถึงการปฏิบัติทางทะเล โดยจัดให้มีการฝึกสถานการณ์ในภูมิประเทศ และ การฝึกใช้ยุทธโประกรณ์จริง ประกอบการฝึกในทะเล และการฝึกปฏิบัติทางภาคพื้น เช่น การฝึกภาคปฏิบัติใน ทะเล การฝึกภาคสนาม การฝึกปฏิบัติงานตามพรรคเหล่า การฝึกยิงอาวุธ การฝึกลักษณะท่าทางทหาร และภาวะผู้นำ การฝึกดำน้ำขั้นพื้นฐาน การฝึกหมู่รบตลอดจนมีการศึกษาดูงานนอกหน่วยการดำเนิน ชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

จุดเด่นของโรงเรียน คือนักเรียนจำที่สำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุให้เข้ารับราชการ ในตำแหน่งนายทหารชั้นประทวน ชั้นยศจำ ของกองทัพบกเรือทุกนาย พร้อมรับเงินเดือนและสวัสดิการ ตามอัตราที่กำหนดไว้ในข้อบังคับกระทรวงกลาโหม

โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จัดหลักสูตรนักเรียนจำ หลักสูตร 2 ปี โดยให้การศึกษาเฉพาะพรรคนาวิน และพรรคกลิน ต่อมาในปีการศึกษา 2544 กองทัพบกเรือจึงได้กำหนด ให้มีการจัดการศึกษาแบบรวมสำหรับนักเรียนชั้นปีที่ 1 ขึ้น โดยให้โรงเรียนชุมพลทหารเรือ จัดการศึกษา ให้ครบทุกพรรคเหล่า คือ พรรคนาวิน พรรคนาวิกโยธิน พรรคกลิน และพรรคพิเศษ ยกเว้นเหล่าแพทย์ และเมื่อเรียนจบชั้นปีที่ 1 แล้วจึงแยกไปศึกษาต่อในชั้นปีที่ 2 ตามสาขาวิชาเฉพาะ ในโรงเรียนจำต้นสังกัดของแต่ละพรรคเหล่า ส่วนนักเรียนจำ พรรคนาวินเหล่าทหารสามัญ พรรคนาวินเหล่าทหารการปืน พรรคกลิน และพรรคพิเศษเหล่าทหารการเงิน ยังคงศึกษาต่อที่โรงเรียนชุมพลทหารเรือ จนครบตาม หลักสูตรสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร กำหนดเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. การศึกษาวิชาวิทยาการ เป็นการให้ความรู้ด้านวิชาทหาร และวิชาวิทยาการอื่น ๆ เพื่อให้ นักเรียนจำมีความรู้เพียงพอที่จะศึกษาต่อ และพร้อมปฏิบัติงาน เมื่อสำเร็จการศึกษา กับเสริมสร้างให้มี คุณสมบัติเหมาะสมที่จะเป็นนายทหารชั้นประทวนของทหารเรือ ได้แก่ การศึกษาภาคทฤษฎีวิชาทหาร และวิชาวิทยาการการฝึกปฏิบัตินอกห้อง การฝึกภาคปฏิบัติทางใช้การในทะเล การฝึกปฏิบัติงาน และการดูงาน โครงการพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาฝึกฝนด้วยตนเอง

2. การฝึกอบรมวิชาการทหารเรือและความเป็นผู้นำ เป็นการสร้างเสริมความสำนึก ในความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีบุคลิกลักษณะเหมาะสมที่จะเป็นผู้ได้บังคับบัญชา และเป็นผู้นำทหาร มีเกียรติวินัย และรักประเทศชาติ โดยทำการฝึกอบรมนอกเหนือไปจากการศึกษาวิชาวิทยาการ เช่นการ จัดให้ นักเรียนจำปกครองบังคับบัญชากันเองตามลำดับอาวุโส โดยมีนายทหารปกครองบังคับบัญชา กำกับดูแล และเป็นการฝึกอบรมต่อเนื่อง ตลอดระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการศึกษา

3. การฝึกพลศึกษาและการกีฬา เป็นการฝึกเพื่อให้นักเรียนจำ มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีความอดทน มีความว่องไว และมีไหวพริบปฏิภาณ ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งให้รู้จักคุณค่าของ กีฬา รู้วิธีบริหารร่างกายที่ถูกต้องตามวิธีการ รู้จัก กฎ กติกา และการเล่นกีฬา รวมถึงมีน้ำใจนักกีฬา โดยจัดให้มีการฝึกอบรมพลศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นอกจากนั้น ยังจัดให้มีการเลือกเล่นกีฬา ตามความสมัครใจ และส่งเสริมให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างสถาบัน ซึ่งจะมีผลเสริมสร้างให้ นักเรียนจำ เป็นนักกีฬาที่ดี และเป็นทหารเรือ ที่มีลักษณะสมชายชาติทหาร ยิ่งขึ้น

4. การฝึกอบรมด้านจริยธรรม เป็นการฝึกอบรมมุ่งเน้นทางด้านจิตใจ ความประพฤติ และอุปนิสัย ให้พร้อมถึงคุณธรรมอันดีงาม การรู้จักประพฤติปฏิบัติตนในการเป็นผู้ได้บังคับบัญชา และการรู้จักวางตนให้ถูกต้อง เมื่อทำหน้าที่ปกครอง บังคับบัญชา มีหลักศีลธรรมในการประพฤติตน

นอกเหนือ ไปจากการปฏิบัติตามกรอบของวินัยทหาร และยึดมั่นในเกียรติของตนเอง และหมู่คณะ เช่น การจัดให้มีการฟังพระธรรมเทศนา การฟังบรรยายธรรม การฝึกปฏิบัติธรรม และการอบรมจากผู้บังคับบัญชา กิจกรรมทางการศึกษา และกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีไทย ดำเนินการฝึกอบรม และร่วมกิจกรรมต่อเนื่องในระหว่างการศึกษา

5. การฝึกอบรมด้านกิจกรรมพิเศษ เป็นการฝึกอบรมให้ นักเรียนจำ ได้แสดงออกถึงความสามารถพิเศษ ที่มีอยู่แล้วในตัวให้ปรากฏเด่นชัดยิ่งขึ้น รู้จักวางตัวและประพฤติตนให้ถูกต้องเหมาะสมในการเข้าสังคม เพื่อเป็นประโยชน์แก่ราชการและเมื่อปฏิบัติต่อสังคม เช่น การฝึกดนตรี การเพาะกาย การฝึกพูด การอบรมนักเรียนด้วยกัน การเข้าสังคม การปฏิบัติตนในพิธีต่าง ๆ การส่งเสริมความรู้ภาษาต่างประเทศ ตลอดจนงานกิจกรรมในชมรมต่าง ๆ และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เป็นต้น ซึ่งจะเป็นการฝึกอบรมต่อเนื่องตลอดระหว่างการศึกษา

จำนวนครูผู้สอน

จำนวนครูผู้สอนของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือมีบุคลากรทำหน้าที่ครูผู้สอน ให้การฝึกหัดศึกษาและถ่ายทอดความรู้ทางวิชาการ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่นักเรียนจำ ตามอัตรากำลังพลที่ได้รับการบรรจุและช่วยปฏิบัติราชการ ในปีการศึกษา 2551 มีครูสอน รวม 170 นาย มีทั้งครูชั้นยศนายทหารชั้นประทวนและนายทหารสัญญาบัตร โดยมีผู้บังคับการโรงเรียน มีชั้นยศนาวาเอกพิเศษ (คู่มือประกันคุณภาพการศึกษา. 2550: 22)

สรุปได้ว่า โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เป็นสถานศึกษาของกองทัพเรือ มีหน้าที่ผลิตข้าราชการชั้นประทวน ระดับชั้นล่างของกองทัพเรือที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยได้น้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาเพื่อให้นักเรียน ดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียง มีความสุข และยั่งยืน

3. บทบาท

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมาจะต้องมีหลายบทบาท บางคนมีบทบาทเป็นทั้งลูกและพ่อ เป็นทั้งสามีและพ่อบ้าน เป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้ใต้บังคับบัญชา บทบาทของหัวหน้า บทบาทของลูกน้อง บทบาทของครู และบทบาทของนักเรียน และอื่น ๆ ดังนั้นสังคมมนุษย์ที่แวดล้อมแต่ละบุคคลนั้น ทำให้บุคคลนั้น ๆ ต้องเรียนรู้ ต้องปฏิบัติตนในแต่ละบทบาท ต่อผู้อื่นให้ถูกต้อง

บทบาท (Roles) เป็นสิ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของบุคคล เพราะบทบาทเป็นตัวบ่งชี้ให้บุคคลสามารถประพฤติปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ตามที่กำหนด นักวิชาการให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมาย ความสำคัญ ลักษณะทั่วไปและประเภทของบทบาทไว้ ดังนี้

3.1 ความหมาย

นักวิชาการ และนักสังคมศาสตร์ให้ความหมายของบทบาทดังต่อไปนี้

ถวิล ปานศรี (2541: 7) กล่าวว่า บทบาทหมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือการปฏิบัติของแต่ละบุคคลตามสิทธิ์และหน้าที่ของตำแหน่ง ที่ได้รับมอบหมาย โดยเป็นไปตามความมุ่งหวังของสังคม

ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์ (2541: 7) กล่าวว่า บทบาทหมายถึง การกระทำของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่แสดงออกมาตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย สั่งการ หรือตามหน้าที่ที่ตนเองรับผิดชอบอยู่ ซึ่งการแสดงออกของบทบาทนั้นจะขึ้นอยู่กับตำแหน่ง หน้าที่ ทั้งนี้ต้องได้รับการยอมรับของสังคม

พระมหาอดิศร ถิรสีโล (2540: 115) ได้ให้ความหมายบทบาทว่า หมายถึงการแสดงออกของคนซึ่งคนอื่น คาดคิดหรือหวังว่าเขาจะกระทำ เมื่ออยู่ภายในสถานการณ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง การที่ประชาชนคาดหมายหรือหวังให้กระทำอย่างนั้น ถือเอาฐานะและหน้าที่ทางสังคมของเขาเป็นมูลฐาน หรือพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งเหมาะสมสอดคล้องกับตำแหน่งหน้าที่

อัมรงค์ อุดมไพจิตรกุล (2542: 45) ให้ความหมายบทบาท คือการประพฤติหรือปฏิบัติตามฐานะตำแหน่ง หรือสถานภาพ หรือพฤติกรรม ตามวัฒนธรรมของสังคมรวม ๆ กันเรียกว่าหน้าที่ มีส่วนประกอบ 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนประกอบส่งเสริมบทบาท
2. ส่วนประกอบที่สำคัญขาดไม่ได้
3. ส่วนประกอบที่เป็นไปตามกฎหมาย

ประไพ สิทธิเลิศ (2542: 23) ได้ให้ความหมายของบทบาท คือลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกมาแต่ละบุคคลภายในกลุ่มที่กำหนด และเป็นแบบพฤติกรรมของหน้าที่ ที่คาดหวัง หรือหน้าที่ที่บุคคลต้องกระทำให้บรรลุผลสำเร็จภายใต้สภาพแวดล้อมที่สังคมกำหนด

อาคม วัดโธสง (2547: 71) กล่าวว่า บทบาท (Role) หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติที่ผู้ครองตำแหน่งควรประพฤติปฏิบัติ อย่างเช่น ผู้บริหาร รองผู้บริหาร ครูอาจารย์ คณาน ภารโรง ก็จะแสดง บทบาทไปตามที่ตำแหน่งดังกล่าวต้องกระทำ โดยทั่วไปบทบาทจะต้องมาพร้อมกับหน้าที่และตำแหน่ง

ฮาร์ดี้; และ คอนเวย์ (Hardy; & Conway. 1988: 25) กล่าวว่า การที่บุคคลจะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ดีขึ้นนั้น มีปัจจัยหลักเกี่ยวข้องที่สำคัญคือ การรับรู้บทบาทและความสามารถเพียงพอในการดำรงบทบาทที่คาดหวัง ซึ่งหากสิ่งเหล่านี้ไม่มีความสอดคล้องกันแล้วย่อมส่งผลกระทบต่อผู้ดำรงบทบาท ทำให้เกิดความเครียดในบทบาทและความกดดันในบทบาท

กล่าวโดยสรุป บทบาทคือการปฏิบัติหน้าที่ตามสภาพตนเองที่พึงกระทำที่ได้รับมอบหมาย หรือการสั่งการ จากหน่วยงานที่ตนเองสังกัดอยู่หรือหน่วยในการบังคับบัญชา

3.2 บทบาทของครู

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้ให้ความหมายของคำว่า ครู ไว้ว่า “ครู” หมายถึงบุคลากร วิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่หลักด้านการเรียนการสอน และส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน จากความหมาย ข้างต้น บุคลากรวิชาชีพที่ได้ชื่อว่าครูนั้น มีบทบาทที่มีความเข้าใจและตระหนักในหน้าที่ของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้กำหนดเกี่ยวกับ เรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของครู ไว้หลายมาตราด้วยกัน ซึ่งสาระสำคัญสรุป ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546: 4-5)

1. ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ครูต้องพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง โดยเฉพาะในส่วน ที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อการเป็น สมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ
3. ครูต้องวัดและประเมินผลผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลายตามสภาพจริง โดยพิจารณา พัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน และความประพฤติ
4. ครูต้องศึกษาและวิจัยในชั้นเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน การเรียนรู้ของผู้เรียน

ธีรศักดิ์ อัครบวร (2544: 18) ได้กล่าวถึงบทบาทครู ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทต่อการสร้างเยาวชนของชาติ สังคมยุคปัจจุบันเป็นสังคมระบบอุตสาหกรรม ทำให้บทบาทของพ่อแม่เปลี่ยนไป จึงต้องส่งบุตรหลานเข้าสู่ระบบโรงเรียน โดยครูมีหน้าที่ถ่ายทอด ความรู้ ถ่ายทอดวัฒนธรรม สอนวิทยาการและช่วยแนะนำแนวคิดต่าง ๆ ที่ดี เพื่อให้นักเรียนดำรงชีวิต ได้อย่างมีความสุข สามารถอยู่ในสังคมได้
2. บทบาทในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยที่มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าที่สุด และสำคัญกว่าทรัพยากรอื่น ๆ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือการเปลี่ยนแปลงมนุษย์ให้ดีขึ้นกว่าเดิม ในการพัฒนานั้นสิ่งที่ช่วยได้ ก็คือ การศึกษาเป็นจักรใหญ่ และผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ก็คือครู
3. บทบาทในการรักษาชาติและอธิปไตย ครูมีหน้าที่ทำให้เด็กและเยาวชน เกิด ความรักชาติ บ้านเมืองที่ตนเองเกิดขึ้นมา รวมถึงวัฒนธรรม
4. บทบาทในการเยียวยาสังคม เด็กที่ต้องการความช่วยเหลือพิเศษ เช่น เด็กพิการ เด็กด้อยโอกาส ฯลฯ ล้วนแล้วที่จะต้องให้การช่วยเหลือทั้งร่างกายและจิตใจ เป็นผลผลิตของสังคม หากไม่มีโรงเรียนการศึกษาพิเศษให้การช่วยเหลือ ย่อมเป็นภาระแก่ผู้ปกครองอย่างยิ่ง ครูจึงมีบทบาท ในการช่วยเหลือเด็ก ดังกล่าว โดยจัดการเรียนการสอนพิเศษเฉพาะอย่าง ให้แก่เด็กที่มีปัญหา เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด โรงเรียนเด็กกำพร้า เป็นต้น

อํารงค์ อุดมไพจิตรกุล (2547: 7) ได้สรุปถึงบทบาทของครู ว่าเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ ที่มีความพร้อมในการใช้ทรัพยากรในประเทศ เพื่อสร้างเศรษฐกิจไทยให้มีความเข้มแข็ง ในเศรษฐกิจโลก โดยสามารถให้ความร่วมมือภายใต้การแข่งขัน (Cooperation with Competition) เพื่อให้เกิดความยั่งยืน และกล่าวว่า “ครู” คือสถาปนิกพฤติกรรม ผู้ออกแบบและสร้างทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ และเศรษฐกิจโลก โดยสอนให้มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง รู้เศรษฐกิจไทย รู้เศรษฐกิจโลก และสามารถนำความรู้เป็นฐานในการคิด เพื่อทำและผลิตในสิ่งที่กินได้ ใช้ได้ และขายได้ โดยยึดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

สุวรรณี ทองคำ (2549: 37) ได้สรุปความหมายของบทบาทหน้าที่ครู ไว้ว่า “ครู” คือผู้ถ่ายทอดความรู้ ให้แก่ศิษย์ ผู้สั่งสอนให้คนมีคุณธรรม ผู้มีใจเมตตา อดทนขยัน เสียสละ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต และเรียนรู้ร่วมกับศิษย์ มีมนุษย์สัมพันธ์อันดี เป็นนักวิจัยเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ

รุ่งทิพย์ ลิ้มเจริญพร (2542: 61-62) ได้เสนอแนวคิด เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู ดังนี้

1. ครูเป็นผู้ใจกว้าง ยอมรับผู้เรียน และพร้อมจะเปิดกว้างในทุก ๆ ทาง เปิดช่องว่างให้ทุกคนเกิดความคิดสร้างสรรค์ในทุกโอกาส ด้วยการยอมรับความหลากหลายในวิธีการเรียนและการสอน ของแต่ละบุคคล พร้อม ๆ กับรักษากิเลสและความเป็นตัวของตัวเองเอาไว้
2. ครูเป็นผู้ไม่ยึดถือกิจกรรมการเรียนการสอนที่ได้วางไว้ อย่างตายตัว มีความยืดหยุ่น ครอบคลุมว่ากิจกรรมการสอนนั้น เป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับชีวิต
3. ครูเป็นผู้เปิดโอกาสให้เด็กได้เผชิญความเป็นจริง แห่งความรู้ อยู่เสมอรวมถึงการรู้จักอุเบกขา ให้รู้จางว่าเมื่อไหร่ ควรปล่อยให้เด็กได้พบกับความจริง ของชีวิตเมื่อไรจะดึงกลับมาสู่เนื้อหา ของแผนการสอนที่เตรียมไว้ ครูต้องไม่ยึดติดความคิดของตนเป็นตัวตั้ง รู้จักยืดหยุ่นในการ ทำงาน
4. ครูทุกคนต้องมีความแม่นยำในจุดประสงค์ทั้งแคบและกว้างพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนไปมาได้ อยู่ตลอดเวลา
5. ครูต้องพร้อมที่จะให้นักเรียน วางแผนกิจกรรมตนเองในโอกาสอันควร
6. ครูต้องเป็นผู้จุดประกาย สนับสนุนส่งเสริมและเป็นกำลังใจให้เด็ก ถึงจุดหมาย
7. ครูต้องเป็นผู้มีความรู้เทคนิคด้านการสอน และชี้แนะให้เข้าใจในแนวทางใหม่ ๆ
8. ครูควรเป็นผู้ที่มีสุนทรียภาพ มีความชื่นชมในความกลมกลืน รู้จักกาลเทศะอันเหมาะสม
9. ครูเป็นผู้มีความสุข ในการได้เห็นการเรียนรู้อย่างมีอิสระของผู้เรียน
10. ครูเป็นผู้มีความกระตือรือร้น และมีความสุขในการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ

11. ครูเป็นผู้มีทัศนคติที่ดี ในเรื่องการเรียนรู้อย่างอิสระ ไร้ขอบเขต ตามความสนใจของผู้เรียน

จักรพรรดิ วิชา (2544: 4-6) กล่าวถึง บทบาทของครู ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 ไว้ ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดรวมถึงจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ
2. จัดสาระการเรียนรู้ โดยเน้นความสำคัญทั้งความรู้ ทั้งคุณธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ และการบูรณาการความรู้ ตามความเหมาะสม แต่ระดับช่วงชั้นของผู้เรียน
3. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัด ของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
5. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
6. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และลักษณะอันพึงประสงค์ ไว้ในทุกวิชา
7. จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียน อาจเรียนรู้ไปพร้อมกันก็ได้
8. จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือ กับบิดา มารดา และผู้ปกครอง รวมทั้งบุคลากรในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาการเรียน การสอนตามศักยภาพ
9. จัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ ไปในกระบวนการเรียนการสอน ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา
10. จัดทำสารของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้อง กับสภาพปัญหาของชุมชน สังคม และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยสารของหลักสูตรเป็นทั้งทางด้านวิชาการและทางด้านวิชาชีพ
11. ร่วมกับบุคคล ส่งเสริมความแข็งแรงของชุมชน ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ข่าวสารและรู้จักเลือกสรร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิทยาการ ต่าง ๆ

12. พัฒนาการเรียนรู้ การสอนที่มีคุณภาพ และดำเนินการวิจัยเพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

13. พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน เพื่อให้ความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

ยนต์ ชุ่มจิต (2544: 234-241) กล่าวว่า ครูควรมีบทบาท ดังนี้

1. บทบาทครู ในฐานะที่เป็นผู้พัฒนาหลักสูตรและนำหลักสูตรไปใช้ ต้องมีความรู้ในเรื่องของหลักสูตรโดยเฉพาะการจัดทำหลักสูตร และการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ครูที่ทำการสอน ระดับใด ชั้นใด ก่อนทำการสอนต้องทำการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรนั้น ๆ ให้เข้าใจมีวัตถุประสงค์อย่างไร มีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ที่ต้องนำมาสอนนักเรียน ต้องศึกษาหาความรู้ในเนื้อหาวิชาที่จะสอนให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จริงจัง กว้างขวาง และต้องมีความรู้รอบตัวเท่าทันยุคสมัย

2. บทบาทครู ในฐานะเป็นผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในหลักสูตร และนอกหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน ตามหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ครูจัดให้นักเรียนได้เรียนรู้ในวิชาการต่าง ๆ ซึ่งอาจจะจัดในห้องเรียน หรือนอกห้องเรียนก็ได้ ส่วนกิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนตามหลักสูตร ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นกิจกรรมที่มีส่วนสนับสนุนความเจริญงอกงามของนักเรียน ในหลาย ๆ ด้าน เช่น กิจกรรมลูกเสือและเนตรนารี ยุวกาชาด รักษาดินแดน การแข่งขันกีฬา รวมถึงการเข้าค่ายพักแรมต่าง ๆ ดังกล่าวจะดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย และบังเกิดผลดีกับนักเรียนอย่างเต็มที่ ก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมืออย่างจริงจัง ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน ดังนั้นครูทุกคนในโรงเรียนจะต้องมีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อความเจริญงอกงามของศิษย์

3. บทบาทครูในฐานะนักวิจัย กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้สร้างเครื่องมือ หรือ นวัตกรรม สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและแก้ไขปัญหาทางการเรียน เช่น แก้ไขปัญหาการเรียนของนักเรียน นักเรียนขาดเรียนโดยไม่ทราบสาเหตุ วิจัยปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน วิจัยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับลักษณะ วิชาที่สอนหรือการวิจัย เพื่อแก้ปัญหาในด้านพฤติกรรมของนักเรียน

4. บทบาทครูในฐานะนักวัดผลและประเมินผล เป็นส่วนสำคัญ ที่ครู จะต้องทำควบคู่กันไปในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งนี้ก็เพื่อจะทำให้ทราบว่าผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง ไปในทิศทางใด ในขณะเดียวกันครูผู้สอนก็ได้ทราบ ว่าควรจะปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างไร

กล่าวโดยสรุป บทบาทของครู คือการทำงานของครูที่ได้รับมอบหมายในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล โดยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4. ทฤษฎีตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง สุริยพร เอี่ยวถาวร (2550: 10) กล่าวว่า เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงชีวิต และปฏิบัติตน ของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลก ยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผลรวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมี ระบบภูมิคุ้มกัน ในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายนอกและ ภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการ ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจ ของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสมดำเนินชีวิตด้วยความอดทนความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุสังคมสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็น อย่างดี โดยนักวิชาการ ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ดังนี้

บุญชู ศรีเคลือบ (2550: 11) ได้สรุปถึงความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ดังนี้

1. เป็นแนวคิดที่มุ่งให้มีการพึ่งตนเองเป็นหลัก เป็นการใช้ศักยภาพของตนเองให้มากที่สุด เพื่อแสวงหาทรัพยากรธรรมชาติที่ตนเองมีอยู่ เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เพื่อให้ตนเองครอบครัว และชุมชนสามารถอยู่รอดได้
2. ทำให้มีจิตเข้มแข็งโดยยึดหลักการพึ่งตนเอง เมื่อพึ่งตนเองได้แล้วทำให้จิตใจสงบ เข้มแข็งไม่เกิดการวิตกกังวล
3. เกิดความร่วมมือร่วมใจ สัมผัสสามัคคี ในชุมชนเดียวกัน มีการเอื้อเฟื้อซึ่งกัน และกัน
4. สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ระดับหนึ่ง ถ้าพอมีพอกินแล้ว ก็จะทำให้ลดปัญหา ความยากจนได้

เพชรภรณ์ รื่นรมย์ (2542: 44) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การพยายามช่วยตนเอง ให้มากที่สุดที่จะทำได้ “พอมี พอกิน” โดยเฉพาะอาหาร และที่อยู่อาศัย ส่วนที่ไม่สามารถจะผลิตเองได้ ก็แลกเปลี่ยนหรือซื้อจากภายนอกบ้าง แต่ควรซื้อและใช้จากของที่ผลิตได้ในท้องถิ่นหรือในประเทศให้ได้ มากที่สุด พยายามก่อกำหนดให้น้อยที่สุด และควรมีชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย และพอใจในสิ่งที่ได้รับมา โดยชอบธรรม ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย เพื่อให้มีรายจ่าย ไม่เกินรายรับ

ปริญญ์ พินิจสราวุธ (2549: ออนไลน์) กล่าวว่าความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ที่ไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป ในมิติต่าง ๆ ของการกระทำ ความมีเหตุมีผล โดยพิจารณาจากเหตุ ปัจจัยและ ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆอย่างรอบคอบ และการมีภูมิคุ้มกัน เพื่อพร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลง ด้านต่าง ๆ ทั้งด้านบวก และด้านลบที่ อาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เงื่อนไข การตัดสินใจใน การประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้อยู่ในระดับ พอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งเงื่อนไขความรู้ ควบคู่กับคุณธรรม กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้ เชื่อมโยงกันเพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในการนำไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ และเงื่อนไข คุณธรรมที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต และมีความอดทน ความเพียร ใช้สติปัญญาและรอบคอบในการดำเนินชีวิต

สุเมธ ตันติเวชกุล (2541ก: 4-5) ได้กล่าวถึง ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ ดังนี้

1. เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงความสามารถของชุมชน เมืองรัฐประเทศหรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้ เป็นเจ้าของ

2. เศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้นคือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้อย่างไม่ เดือดร้อน มีความเป็นอยู่อย่างประมาณตน ตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตาม กระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ ไม่พัวพันการอยู่กับสิ่งใด หลักการพึ่งพาตนเอง มีหลักสำคัญ 5 ประการ คือ

2.1. ด้านจิตใจ ทำตนให้เป็นທີ່พึ่งของตนเอง มีจิตสำนึกที่ดี สร้างสรรค์ ให้ตนเองและ ประเทศชาติโดยรวม มีจิตใจ เอื้ออาทร ประนีประนอม เห็นประโยชน์ส่วนรวม เป็นที่ตั้ง

2.2. ด้านสังคม แต่ละชุมชนต้องช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายชุมชน ที่แข็งแรง

2.3. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้ใช้และจัดการอย่างฉลาด พร้อมทั้ง หาทางเพิ่มมูลค่า โดยยึดอยู่บนหลักการของความยั่งยืน

2.4. ด้านเทคโนโลยี จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เทคโนโลยีที่เข้ามาใหม่ ทั้งดีและไม่ดี จึงต้องแยกแยะพื้นฐานของภูมิปัญญาชาวบ้าน และเลือกใช้เฉพาะที่สอดคล้องกับ ความ ต้องการและสภาวะแวดล้อม และควรพัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาของเราเอง

2.5. ด้านเศรษฐกิจ แต่เดิมนักพัฒนามักมุ่งที่การเพิ่มรายได้ และไม่มีการมุ่งที่การลด รายจ่าย ในเวลาเช่นนี้จะต้องปรับทิศทางใหม่ คือ จะต้องมุ่งลดรายจ่ายก่อนเป็นสำคัญ และยึดหลัก พออยู่ พอกิน พอใช้ เศรษฐกิจพอเพียงถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิต เพราะเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาเป็นแนวปฏิบัติตน ไม่ว่าจะอยู่ในกิจกรรมอาชีพใดก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทยอยู่แต่พอดี อย่าฟุ้งเฟ้อ อย่ายึดวัตถุเป็นที่ตั้ง ยึดเส้นทางสายกลาง อยู่กินตามฐานะ ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต

ประมวล วรรสี (2542: 4 – 6) ได้ให้ความหมายของคำว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การมีความพอเพียง อย่างน้อย 7 ประการ ดังนี้

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน
2. จิตใจพอเพียง ทำให้รักและเอื้ออาทรคนอื่นได้ คนที่ไม่พอจะรักคนอื่นไม่เป็น
3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง การอนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อม จะทำให้ยังชีพและทำมาหากินได้ เช่น การทำเกษตรแบบผสมผสาน ซึ่งได้ทั้งอาหาร ได้ทั้งสิ่งแวดล้อม และได้ทั้งเงิน ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง การรวมตัวกันเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง จะทำให้สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจน หรือปัญหาสิ่งแวดล้อม
5. ปัญญาพอเพียง มีการเรียนรู้ร่วมกันในการปฏิบัติ และปรับตัวได้อย่างต่อเนื่อง
6. อยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง วัฒนธรรม หมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มชน ที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ดังนั้น เศรษฐกิจ จึงควรสัมพันธ์และเติบโตขึ้นจากรากฐาน วัฒนธรรม
7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ใช่รู้จบวบ เดี่ยวจน เดี่ยวรวย แบบกะทันหันปรับตัวไม่ทัน แต่เศรษฐกิจพอเพียงที่มั่นคง จะทำให้สุขภาพจิตดี เมื่อทุกอย่างพอเพียงก็เกิดความสมดุล ความสมดุล คือ ความปกติ และยั่งยืน

วินัย ประวันนา (2544: 10) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึงความสามารถในการดำรงชีวิตของประชาชนในชุมชน เกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเอง ครอบครัว หรือชุมชน ได้โดยอาศัยหลักการพึ่งตนเองให้มากที่สุด โดยเฉพาะอาชีพการเกษตร ซึ่งประเทศไทย มีทรัพยากรดินและน้ำที่สมบูรณ์ ถ้าหากมีการจัดสรรอย่างเหมาะสม ก็จะสามารถพัฒนาผลผลิตเลี้ยงประชากรทั่วประเทศได้อย่างสมบูรณ์ โดยอาศัยหลักสำคัญ คือ ให้เกษตรกรมีความพอเพียงเลี้ยงตัวเองได้ (Self-Sufficiency) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคี ในท้องถิ่น

มูลนิธิชัยพัฒนา (2549: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของคำว่าพอเพียง หมายถึง “พอมีพอกิน” พอมีพอกิน ก็แปลว่า เศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง ถ้าแต่ละคนมีพอมีพอกินก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี ประเทศไทยสมัยก่อนนี้ พอมีพอกิน มาสมัยนี้อิสระ จะต้อง เป็นนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อที่จะให้ทุกคนพอเพียงได้ พอเพียงนี้หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่า “พอ” ทรงเปรียบเทียบกับคำว่า พอเพียง กับคำว่า Self-Sufficiency ว่า Self-Sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไร มีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอยืมคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง เป็นไปตามที่เรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง

สรุปได้ว่า แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงหมายถึง ความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย อุ่มชูตัวเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง รู้จักอดออม ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่อย่างประมาณตน ใช้จ่ายไม่เกินรายรับ มีการผลิตเพื่อให้พอมีพอกินในครอบครัว มีความเอื้อเฟื้อกันในชุมชน ทะนุบำรุงพื้นฐานตัวเองให้เข้มแข็งทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

4.1 ความพอประมาณ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึง ความพอประมาณไว้ อาทิ ประดิษฐ์ อูปรมย์ (2551: 22-23) ได้กล่าวถึงความพอประมาณ เกิดจากที่บุคคลมีความเข้าใจในศักยภาพของตนซึ่งแต่ละบุคคล จะมีอยู่แตกต่างกัน อันมาจากปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมเฉพาะตน ที่แตกต่าง ศักยภาพแต่ละบุคคล จะเป็นตัวกำหนดความสามารถของบุคคลที่จะคิดทำ หรือปฏิบัติให้พอเหมาะกับศักยภาพ ที่มีโดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นก่อนหลังในการคิดการกระทำ ส่วนความหมายของคำว่าพอประมาณมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549: 13) ให้ความหมายของคำว่า ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

ประเวศ วะสี (2551: ออนไลน์) กล่าวว่าความพอประมาณ หมายถึง ความพอเหมาะต่อความจำเป็นหรือพอควรแก่สภาพ โดยไม่มากไม่น้อยจนเกินไป

เกษม วัฒนชัย (2549ค: ออนไลน์) กล่าวว่าความพอประมาณ หมายถึง การดำเนินชีวิตหรือธุรกิจอย่างพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น โดยคำนึงถึงกำลังของตนเป็นสำคัญ ไม่ใช้จ่ายเกินกำลังของตนเอง ทั้งการผลิตและการบริโภค เป็นการจัดการใช้สิ่งของหรือเงินทองที่เรามีอยู่ให้ดีที่สุด ใช้ให้เพียงพอ จะได้ลดการสร้างหนี้สิน

พงศ์ รัตนะ (2551: 37) กล่าวว่า ความพอประมาณ เป็นลักษณะของความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป ในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะในการอุปโภคบริโภค จะต้องอยู่ในความพอดีพอควร กล่าวคือ สามารถควบคุมการใช้จ่ายให้อยู่ในความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อ ฟุ้งเฟ้อจนเกินไป ต้องรู้จักคำว่าพอ คือ พอดี พอเหมาะกับสภาพของตนเอง การใช้จ่ายที่พอประมาณจะต้องสมดุลกับรายได้ เป็นการใช้จ่ายที่เดินตามทางสายกลาง โดยไม่ให้เดือดร้อน แก่ตนเองและผู้อื่น มีรายได้เท่าไรก็ให้จ่าย แต่พอเพียงเท่านั้น ทั้งนี้ต้องพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นด้วย

สุภาภรณ์ อินทองคง (2550: ออนไลน์) กล่าวว่า ความพอประมาณ คือความพอดีที่ไม่มากไม่น้อยเกินไป โดยเฉพาะมีการอุปโภค บริโภค ใช้จ่ายต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต เช่น กินพอประมาณ ดื่มพอประมาณ ใช้พอประมาณ ก็คือ กินดื่มใช้แต่พอดีพอเหมาะแก่ความต้องการของร่างกายขององค์กรที่เรียกว่ากินเป็น ใช้เป็น อย่างประหยัด มัธยัสถ์

จากแนวคิดข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

4.2 ความมีเหตุผล

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2549: 13) ให้ความหมายความมีเหตุผลว่าหมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียง จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ

จรรยาพร ธรณินทร์ (2550: สรุปคำบรรยาย) สรุปได้ว่า ความมีเหตุผล หมายถึงการตัดสินใจอย่างไม่ประมาท ในการใช้จ่ายเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีเหตุผล โดยคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นลักษณะของความมีเหตุผลในการดำเนินชีวิต ตามหลักของความพอเพียง

ปรียานุช พิบูลสรวุธ (2549ก: ออนไลน์) กล่าวถึง ความมีเหตุผลว่าเป็นลักษณะของความไม่ประมาท รอบรู้และมีสติ รู้สาเหตุ รู้ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ รู้จักการใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล มีความจำเป็น ไม่ใช้สิ่งของเกินฐานะ ตลอดจนใช้ของอย่างคุ้มค่าประหยัด

จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2551: ออนไลน์) กล่าวว่าในการมีเหตุผลจะต้องคิดวิเคราะห์ทุกอย่างก่อนลงมือปฏิบัติ

สุภาภย์ อินทองคง (2549: ออนไลน์) กล่าวว่า ความมีเหตุผลนั้นเป็นการคิดการพูด และการกระทำบนฐานของความรู้ที่มาและที่ไปของเรื่องนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร มีเหตุผล ปัจจัยอะไรเป็นตัวก่อให้เกิดจะหลุดออกจากเหตุนั้น ได้โดยอาศัยช่องทางใด และจะใช้วิธีการใด การรู้เหตุรู้ผลที่ว่านี้จะช่วยให้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้สำเร็จมากขึ้น

สรุปความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

4.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว

ประดินันท์ อุปรมัย (2551: 26-27) ได้กล่าวถึง การมีภูมิคุ้มกัน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การที่บุคคลรู้ทันการเปลี่ยนแปลง และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างสมเหตุสมผล มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

ธนวรรณ พลวิชัย (2549: ออนไลน์) สรุปได้ว่า การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมความพร้อมในการดำเนินชีวิตที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคตทั้งในระยะใกล้และไกล และสามารถที่จะเตรียมรับมือกับมันได้

ประเวศ วะสี (2547: ออนไลน์) กล่าวถึงการมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี จะต้องมีการคุ้มกันผลกระทบจากภายในและภายนอก ได้แก่ ความไม่ประมาท ขาดสติ จะคิด จะทำ จะพูดอะไรต้องระมัดระวัง ไม่ผลิผลามด่วนได้ ต้องรู้เขารู้เรา โดยเฉพาะผู้นำทุกระดับ จะต้องตั้งตนอยู่ในความไม่ประมาท ต้องพร้อมจะรับและรุกได้เสมอ เพราะปรากฏการณ์ทั้งทางสังคม วัฒนธรรมและธรรมชาติ มีการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอตามกฎธรรมชาติ

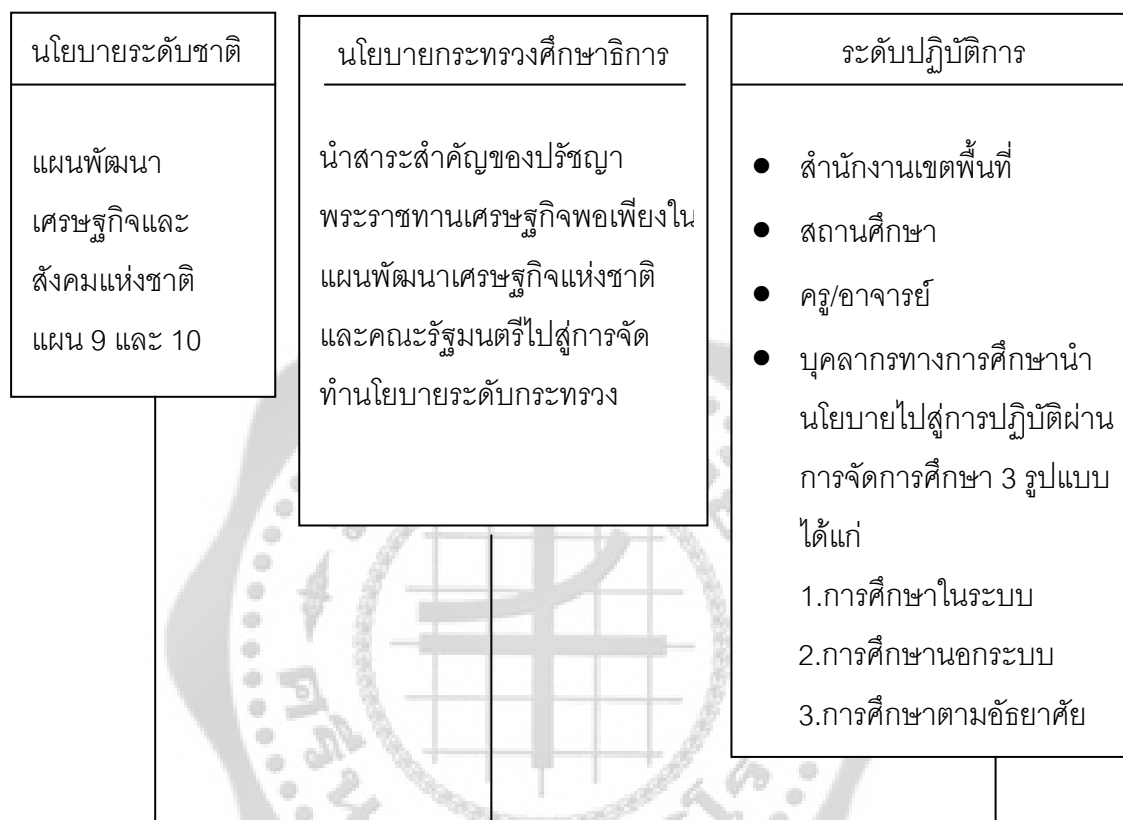
ปริญญ์ พินิจสราวุธ (2549: 9) กล่าวว่า การภูมิคุ้มกันที่ดีนั้น คือการมีสุขภาพดีพร้อมรับความเสี่ยงต่าง ๆ สามารถทำประโยชน์ให้กับผู้อื่นและสังคม ตลอดจนเรียนรู้และพัฒนาตามอย่างต่อเนื่อง

สรุปความหมายของการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

5.บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง

ถวัลย์ มาศจรัส (2550: 18) ได้สรุป Model ที่นำมาใช้ในการขับเคลื่อนและทฤษฎีตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มาสู่สถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

ภาพประกอบ 4 Model การขับเคลื่อนปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา

ที่มา: ถวัลย์ มาศจรัส. (2550) *Model การขับเคลื่อนปรัชญาพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียง*.
หน้า 18.

ปริญญา นาคฉัตริย์ (2545: 38-50) กล่าวว่า กระทรวงมหาดไทย ได้จัดทำโครงการอันเนื่องมาจาก พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เฉลิมพระเกียรติขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อ “บำบัดทุกข์บำรุงสุข” โดยการน้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าวมาสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ สำหรับกรมการปกครอง ได้สั่งการให้จังหวัด อำเภอขยายผลการดำเนินการตามแนวพระราชดำริ พร้อมสั่งการให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ในฐานะหัวหน้าของราษฎรในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน เป็นผู้นำในการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักในคุณค่าของแนวทางการดำเนินชีวิตแบบพออยู่พอกิน และพอเพียงโดยมีนัยสำคัญซึ่งมีองค์ประกอบหลักอยู่ 3 ประการ คือ

1. เป็นระบบเศรษฐกิจที่ยึดหลักการ “ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน” ในเบื้องต้น โดยมุ่งเน้นการผลิตพืชผลให้เพียงพอกับความต้องการบริโภคในครัวเรือนเป็นอันดับแรก เมื่อเหลือพอจากการบริโภคแล้ว จึงคำนึงถึงการผลิตเพื่อการค้า โดยต้องคำนึงถึงการลดค่าใช้จ่าย ควรสร้างสิ่งอุปโภคบริโภคภายใน ที่ดินของตนเอง เช่น การปลูกพืชผักสวนครัว ปลูกไม้ผล หรือการเลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ทำบ่อน้ำในที่ดินของตนเอง

2. เศรษฐกิจพอเพียง ให้ความสำคัญกับการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ หรือองค์กรชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้หลากหลาย ครอบคลุมทั้งการเกษตรแบบผสมผสาน การส่งเสริมหัตถกรรมในครัวเรือน การแปรรูปอาหาร การทำธุรกิจค้าขายและการท่องเที่ยวระดับชุมชน เสริมสร้างเครือข่ายองค์กร ชุมชน เพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจะเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้น

3. เศรษฐกิจพอเพียงตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเมตตา ความเอื้ออาทรและความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนในการร่วมแรงร่วมใจเพื่อประกอบอาชีพต่างๆ ให้บรรลุผลสำเร็จ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นนอกจากรายได้แล้วก็คือ การสร้างความมั่นคงให้สถาบันครอบครัว สถาบันชุมชน และความสามารถในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง สามารถนำมาใช้ในการพัฒนางานในทุกระบบ รวมถึงนำมาพัฒนาการศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เกิดผลสัมฤทธิ์ให้เด็กสามารถพัฒนา ทุกด้านโดยองค์รวม โดยเด็กสามารถมีวิถีทางในการเลือกในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เกิดคุณค่าแห่งตน และสังคมส่วนรวม

บทบาทของครูในส่วนของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งเป็นโรงเรียนในส่วนของกองทัพเรือ ได้น้อมนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนด บทบาทของครูในโรงเรียน และครูผู้สอนให้นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและหลักสูตรโดยไม่จำกัด เวลา และสถานที่ในการถ่ายทอดความรู้

สรุปบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การทำงานของครูที่ได้รับมอบหมายจากโรงเรียน โดยสอดแทรกความรู้ความเข้าใจตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละบทบาทของครูเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้ ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

5.1 บทบาทของครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2538: 140-141) ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ให้บรรลุผล นั้นควรจัดวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. การเตรียมวางแผนเพื่อใช้หลักสูตรใหม่ จะต้องศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตรว่าจุดมุ่งหมายของการพัฒนาหลักสูตรและการสอนครั้งนี้ มีเป้าประสงค์ที่แท้จริงคืออะไร และสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียนและชุมชน โรงเรียนมีความพร้อมต่อการใช้หลักสูตรด้าน วัสดุประกอบหลักสูตร และแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาหลักสูตร งบประมาณและอาคารสถานที่ การเตรียมบุคลากร การวางแผนเพื่อการใช้หลักสูตรให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ง่าย

2. การเตรียมการจัดอบรมครู เพื่อให้หลักสูตรใหม่ควรจัดอบรมในรูปการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูได้ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและวิธีนำหลักสูตรไปปรับใช้ ในห้องเรียนโดยการสร้างกำหนดการสอน และการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และทดลอง ผู้สอนต้องคอยดูแล นิเทศและการบริการ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร

3. การจัดครูเข้าสอนเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพราะครูเป็นผู้มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนรู้ ครูเป็นผู้ทำให้นักเรียนทุกคนมีโอกาส และมีส่วนร่วมในชีวิตสังคม ปัจจุบัน

4. การจัดตารางสอน เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ต้องคำนึงถึงการเรียนรู้ ระดับความยากง่าย ช่วงการเรียนรู้ ที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนเหมาะสม กับวัยและความสามารถ อัตราเวลาเรียน การใช้อาคารสถานที่ ห้องเรียนต้องมีการใช้ตลอดเวลา

5. การจัดบริการวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียน ได้แก่ แผนการสอนพัฒนา คู่มือครู แบบเรียนและสื่อการสอน เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องจัดทำ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสามารถ ความสนใจและตรงกับความต้องการของชุมชน

6. การประชาสัมพันธ์การใช้หลักสูตร เป็นสิ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจว่าการใช้หลักสูตร จะเกิดการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการเรียนรู้เจตคติความสามารถในการแก้ปัญหา สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ สื่อ เช่น วิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์จะช่วยได้มาก ควรทำติดต่อกันแต่ ไม่ควรนานเกินไป

7. การจัดสภาพแวดล้อม อาคารสถานที่และการเลือกสรร โครงการกิจกรรมเสริม หลักสูตร การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน เป็นสิ่งสำคัญด้วย การเรียนไม่ควรเกิดขึ้นที่ห้องเรียน เท่านั้น การจัดบริการอาหารกลางวัน เลือกบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์ได้สัดส่วน มารยาทในการ รับประทานอาหาร ซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายนอก ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้และผลจากการเรียนรู้ จะไปสู่การเปลี่ยนแปลงชีวิต ความเป็นอยู่ของครอบครัวผู้เรียน ต่อไป

8. การจัดโครงการประเมินผลการใช้หลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรเป็นสำคัญ ต้องการทำเป็นขั้นตอน ตามจุดมุ่งหมายของการใช้หลักสูตรที่กำหนดไว้ชัดเจน การประเมินทั้งในระยะ สั้นและระยะยาว

ถาวร บัวศรี (2542: 303-321) ได้กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนที่สำคัญของ การพัฒนาหลักสูตร มีหลักที่ต้องคำนึงถึง คือ

1. การนำหลักสูตรใหม่เข้าแทนที่หลักสูตรเดิม ได้แก่ ดำเนินการเปลี่ยนแปลงต้องให้ เสร็จเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ผู้เรียนหลักสูตรได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงน้อยที่สุด ต้องไม่เป็น อุปสรรค ต่อการบริหารงานทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเดิม

2. การเตรียมการเป็นสิ่งจำเป็นต้องควบคู่ไปด้วย คือ การเตรียมประชาสัมพันธ์ หลักสูตรการเตรียมบุคลากร การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การเตรียม อาคาร สถานที่ การเตรียมระบบบริหาร สถานศึกษา การเตรียมงบประมาณค่าใช้จ่าย การเตรียมชุมชนและสังคม เป็นต้น

3. การตรวจสอบก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ ความพร้อมของหลักสูตร ความพร้อมของผู้สอน ความพร้อมของโครงการต่าง ๆ ที่สนับสนุนหลักสูตร

4. การบริหารงานการใช้หลักสูตร การดำเนินงานการใช้หลักสูตรเป็นไปตามความมุ่งหมาย ที่วางไว้ได้ การสนับสนุนส่งเสริมและการกำกับดูแล ด้านกำลังคน ด้านวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือใช้สื่อ การเรียนการสอน ด้านการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และการเพิ่มขวัญ และกำลังใจ การนิเทศการศึกษา และแนะแนวการศึกษา ตลอดจนการกำกับ ดูแลเพื่อควบคุมคุณภาพหลักสูตร

สุนีย์ ภูพันธ์ (2546: 221-225) ได้กล่าวว่าการนำหลักสูตรไปใช้เป็นขั้นตอนหนึ่งที่สำคัญ จะบังเกิดผลต่อการใช้หลักสูตรอย่างแท้จริง การนำหลักสูตรไปใช้ควรจะเป็นวิธีการปฏิบัติที่มี หลักเกณฑ์ และมีกระบวนการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพที่มั่นใจได้ว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นนั้นจะได้มีโอกาสนำไป ปฏิบัติจริงอย่างแน่นอน มีหลักการในการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนี้

1. การวางแผนและเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องควรศึกษา วิเคราะห์ ทำความเข้าใจหลักสูตรที่จะนำไปใช้ให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อปฏิบัติในทำนองเดียวกัน สอดคล้อง ต่อเนื่องกัน

2. มีบุคคลทำหน้าที่ประสานงานแต่ละขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ นับแต่ การเตรียมการด้านวิธีการ สื่อ การประเมินผล การจัดอบรมผู้ที่พัฒนาครู อบรมผู้ใช้หลักสูตรและ การติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตร

3. การนำหลักสูตรไปใช้ ต้องดำเนินการอย่างมีระบบ เป็นไปตามขั้นตอนที่วางแผนและ เตรียมการไว้

4. คำนึงถึงปัจจัยสำคัญ ที่จะช่วยให้การนำหลักสูตรไปใช้ประสบความสำเร็จ ปัจจัยนั้น ได้แก่ งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เอกสารหลักสูตร สถานที่ ที่เป็นแหล่งความรู้ประสบการณ์ ต้องเตรียม อย่างดี และพร้อมที่จะให้การสนับสนุน

5. ครูต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่และจริงจัง ตั้งแต่การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติ การให้ การสนับสนุนด้านปัจจัยต่าง ๆ

6. การนำหลักสูตรไปใช้ให้จัดตั้งหน่วยงาน ที่มีผู้อำนวยการพิเศษ เพื่อให้การสนับสนุน และพัฒนาครูทำหน้าที่นิเทศ ติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้

7. หน่วยงานและบุคลากรในฝ่ายต่าง ๆ ต้องปฏิบัติงานในบทบาทหน้าที่ของตนเอง อย่างเต็มความสามารถ จะเป็นตัวบ่งชี้ว่าการนำหลักสูตรไปใช้จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

8. ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับทุกฝ่ายต้องมีการติดตามและประเมินผล เป็นระยะ ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ มาประเมินวิเคราะห์ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและการวางแผนทางในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในทำนองเดียวกัน ปทีป เมธาคณวุฒิ (2543: 67-68) ได้กล่าวว่า บทบาทครู ในเรื่องการพัฒนาหลักสูตร ในการเปลี่ยนแปลงผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาอาจจะทำได้โดยผู้สอนในรายวิชานั้น ๆ การพัฒนาหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน ผู้สอนทำได้ในทุกภาคการศึกษาและทุกวิชาที่สอน การพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายในการให้การศึกษา เนื้อหาวิชา กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผลการสอน ซึ่งครูมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรโดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ความต้องการและภูมิหลังของผู้เรียน
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ต้องการพัฒนาและนำไปใช้
3. ครูต้องเลือกเนื้อหาที่จะบรรจุไว้ในหลักสูตรให้เหมาะสม
4. จัดเนื้อหาวิชา ให้สนองความแตกต่าง ความถนัด ความสนใจของผู้เรียน
5. เลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียนโดยเฉพาะประสบการณ์ ที่เกี่ยวข้อง และใกล้เคียงกับชีวิตจริง จัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ทั้งภายในและนอกห้องเรียน

แรมสมร อยู่สุภาพร (2536: 82-85) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรจะบรรลุวัตถุประสงค์ ครูทุกคน ควรจะมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร ที่จะต้องนำมาใช้ ครูควรจะได้รับการฝึกฝนให้มีความรู้ทางด้านการจัดการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ตลอดจนความรู้ด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็กที่สอน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถให้หลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักสูตรในอดีต เคยเป็นหลักสูตรรายวิชาซึ่งมักจะมุ่งเนื้อหาสาระของเรื่องต่าง ๆ ซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันของผู้เรียนการเรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ มีลักษณะแยกกับการกระทำ / กิจกรรมประจำวัน ผู้เรียนจึงไม่สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ แต่หลักสูตรปัจจุบันมีลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ชุมชน ในเรื่องที่เป็นต่อการดำรงชีวิตมากขึ้น หากมีการปรับสาระหลักสูตร โดยบรรจุแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในหลักสูตร เพื่อการพัฒนาเข้าไปในทุกหน่วยการเรียนรู้ตลอดหลักสูตรก็จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิด การพัฒนาคุณสมบัติ ที่พึงประสงค์อย่างมั่นคง ทำให้เป็นฐานที่แน่นหนาในการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ ในการดำเนินชีวิตต่อไป

การพัฒนาหลักสูตรโดยบทบาท ครูผู้สอนถือว่าเป็นกลไกและมีบทบาทสำคัญ ซึ่งสามารถทำได้ทันทีทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษาเป็นตัวกำหนดทิศทางให้เห็นว่าการศึกษาของประเทศที่จัดให้กับเยาวชนนั้น มุ่งพัฒนาเด็ก เยาวชนไปในทิศทางใดซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อ ผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ หลักสูตรเป็นตัวนำในการที่จะให้เกิดความรู้การถ่ายทอดวัฒนธรรมการเสริมสร้างทักษะ ปฏักฝังเจตคติ ค่านิยมและเสริมสร้างความเติบโต แก่ผู้เรียนให้ได้รับนักทฤษฎีการศึกษา

โดลล์ (Doll. 2000: 455) ได้กล่าวถึง หลักสูตรกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบในหลักสูตร ซึ่งเน้นบทบาทของครูในการพัฒนาหลักสูตรและส่งเสริมให้ครูมีแนวคิดใหม่ๆ และเป็นแนวทางในการใช้แนวคิดใหม่ๆ และตามทันการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การพัฒนาในทุก ๆ ด้าน สำหรับบทบาทของครู ในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงนั้นมีผู้ให้ความสำคัญไว้อย่างหลาย ท่าน อาทิเช่นปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติตนของประชาชน ทุกระดับสามารถใช้เป็นวิถีการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาตน ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติให้มีความก้าวหน้าทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

ดังนั้นการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาสู่สถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาและหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถยึดมั่นในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำเนินชีวิตการที่ผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังหลักของประเทศชาติ ในอนาคตมีแนวการดำเนินชีวิต ที่ถูกต้องยอมทำให้สังคมมีความสงบสุขและความเจริญ อย่างยั่งยืน สามารถเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลง ได้

การพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนนั้นมีแนวทางการจัดทำหลักสูตร ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 100-102)

1. การสอดแทรก หรือบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 2. การสอดแทรกหรือบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 3. การจัดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นรายวิชาหนึ่ง ซึ่งรายละเอียดในแต่ละรูปแบบมีดังนี้
- การสอดแทรกหรือบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มที่ปรากฏในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 โดยที่สาระของแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาจึงสามารถสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระ ได้แก่ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

การจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อาจไม่ต้องจัดสอนแยกเป็นวิชาหนึ่งต่างหากแต่อาจจัดสอดแทรกไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรได้ การสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้จะวินิจฉัยว่าในแต่ละรายวิชามีบทใดหรือหน่วยใดบ้าง ที่อาจสอดแทรกแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้

ถ้าผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งประกอบด้วยสาระที่ 1 การอ่านสาระที่ 2 การเขียนสาระที่ 3 การฟัง การดู และการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม อาจสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในแต่ละสาระได้ เช่น เมื่อต้องการฝึกทักษะการอ่านอาจให้ผู้เรียนอ่านพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือบทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หรือในสาระการเขียน อาจให้ผู้เรียนเขียนเรียงความ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เช่น เรียงความเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง การเห็นคุณค่าและใช้ทรัพยากร อย่างประหยัด เป็นต้น โดยให้ผู้เรียนไปค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ แล้วรวบรวม ประมวลเป็นเรียงความ เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อได้ฝึกทักษะการเขียนเรียงความ แล้วผู้สอนคัดเลือกเรียงความของผู้เรียน แล้วให้ออกมาอ่านและพูดสนทนาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ปรากฏในเรียงความนั้นเป็นการฝึกทักษะการฟังและพูดได้

กรณีกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ผู้สอนอาจสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์รวมทั้งฝึกให้นักเรียนรู้การคิดอย่างมีเหตุผล โดยเฉพาะการแก้ปัญหาโดยฝึกเป็นนิสัย ซึ่งทักษะดังกล่าวมีความจำเป็นเมื่อผู้เรียนต้องดำเนินชีวิตตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สามารถสอดแทรกหลักคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระต่าง ๆ เช่นสาระที่ 2 ชีวิตกับสิ่งแวดล้อมโดยเน้นเรื่องการไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อมการจัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียง หรือในสาระที่ 5 พลังงาน เมื่อเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับสิ่งแวดล้อมแล้ว อาจสอดแทรกแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเรื่องการใช้พลังงานอย่างประหยัด เป็นต้น หรือในสาระที่ 8 ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ควรให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีสังคมและสิ่งแวดล้อม มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันและผู้เรียนจะนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างไร

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นับเป็นสาระ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยในส่วนนี้มีรายละเอียดไว้ในแนวทางการจัดหลักสูตร ดังนี้

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สามารถสอดแทรก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในการจัดการเรียนการสอนได้เช่นกัน เช่น ในสาระที่ 2 ชีวิตและครอบครัว ที่กำหนดมาตรฐานไว้ว่าให้ผู้เรียนเข้าใจและในคุณค่าของชีวิตและครอบครัวมีความรู้เรื่องเพศศึกษาและมีทักษะในการดำเนินชีวิต ผู้สอนชี้ให้ผู้เรียนเห็นว่า หลักคิดของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถทำให้ครอบครัวและการดำเนินชีวิตมีความสุขอย่างแท้จริง หรือสาระที่ 4 การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค ผู้สอนสามารถสอดแทรกหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่าถ้าใช้ชีวิตอย่างพอเพียง พอประมาณ ในการบริโภค ชีวิตจะมีคุณภาพทำให้ร่างกายมีสุขภาพดีและปราศจากโรค เป็นต้น

2. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สามารถสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในสาระต่าง ๆ เช่นในสาระที่ 3 นาฏศิลป์ ให้ผู้เรียนแสดงละคร เนิ่นสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนั้น ระหว่างการจัดกิจกรรม ผู้เรียนยังได้เรียนรู้ การทำงาน ร่วมกัน ซึ่งต้องมีความอดทน การช่วยเหลือการแบ่งปันกัน ซึ่งคุณธรรมเหล่านี้เป็นคุณธรรมที่ปรากฏใน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนในกลุ่มผู้ชม สามารถเห็นคุณค่าของ ปรัชญาดังกล่าว ยังเป็นรูปธรรม

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงาน อาชีพ และ เทคโนโลยี เช่นสาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัวที่กำหนดมาตรฐานไว้ว่า เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม. ผู้สอนอาจสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของการใช้ทรัพยากรอย่างพอเพียงและใช้อย่างคุ้มค่า รวมทั้งการรักษาสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ยั่งยืน หรือสาระที่ 2 การอาชีพ ควรเน้นการประกอบอาชีพ ที่สุจริต มีคุณธรรมและเจตคติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นคุณธรรมของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

4. กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ อาจสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ไว้ในสาระต่าง ๆ เช่น สาระที่ 1 ภาษาเพื่อการสื่อสาร ผู้สอนอาจสร้างบทสนทนาเพื่อให้ผู้เรียนฝึกการสื่อสารโดยสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในบทสนทนาควรเน้นการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง หรือฝึกการอ่านและการเขียน โดยให้ผู้เรียนไปรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง แล้วนำมาเรียบเรียงเขียนเป็นเรียงความภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

การสอดแทรกหรือบูรณาการหลักสูตร แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมนั้น ผู้สอนต้องวิเคราะห์คำสำคัญ (keywords) สาระสำคัญ (Concepts) ตลอดจนหลักการ (Generalization) ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความสำคัญออกมารวมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ในสาระที่ 5 ในแต่ละช่วงชั้น เมื่อจะจัดทำคำอธิบายรายวิชาจึงบูรณาการสาระสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ หรือจัดแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเป็นรายวิชาหนึ่ง แยกจากวิชาอื่น

รูปแบบการจัดหลักสูตรปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอีกแนวทางหนึ่งคือ การจัดเป็นรายวิชาหนึ่ง
อีกต่างหาก ซึ่งก็เป็นที่ยอมรับเช่นกัน โดยจัดเป็นสาระเพิ่มเติมไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม หรือเป็นสาระเพิ่มเติมในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ก็ได้ การจัดเป็นรายวิชา
ต่างหากสามารถจัดได้ทุกช่วงชั้นคือช่วงชั้นที่ 1-4 ตัวอย่างรายวิชาที่อาจจัดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมเช่น

1. หลักธรรมในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. การดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง
3. การสร้างชุมชนเข้มแข็งด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. ระบบเศรษฐกิจโลกกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
5. การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน
6. โครงการพระราชดำริตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
7. การขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียง

แนวการจัดหลักสูตร ในเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น ควรจัดหลักสูตรในลักษณะหลักสูตร
เกลียวสว่าน (Spiral Curriculum) หมายถึง การจัดเนื้อหาหรือหัวข้อเดียวกันไว้ในทุกระดับชั้น แต่มี
ความยากง่าย และความลึกซึ้งแตกต่างกัน

สรุปได้ว่าบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การจัดทำหลักสูตร กำหนดโครงสร้างของ
หลักสูตรในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสอดคล้อง กับแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อย่าง
เหมาะสม โดยสอดคล้องทั้งส่วนที่เป็นเนื้อหา เจตคติ คุณธรรม รวมทั้งทักษะที่ปรากฏในหลักปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียง

5.2 บทบาทครูในด้านการจัดการเรียนการสอน

บทบาทครูในด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีผู้ให้ความหมายและบทบาทแนวทาง
ในการปฏิบัติ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536 : 8-9) ได้กำหนด
แนวทางการปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. จัดให้มีแผนการสอนให้ครบถ้วนทุกชั้น และทุกกลุ่มประสบการณ์ มุ่งเน้นให้
ครูผู้สอนเป็นผู้จัดทำแผนการสอนเอง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำ และกระตุ้นให้ครูจัดทำ และติดตาม
การนำไปใช้
2. จัดห้องเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจำนวนของนักเรียน รวมถึงจัด
วัสดุครุภัณฑ์และสิ่งอำนวยความสะดวก ให้เพียงพอตามความจำเป็น
3. จัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้และห้องพิเศษ เพื่อสนับสนุนการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามสภาพความพร้อมของโรงเรียน

4. ตรวจสอบการจัดตารางสอนให้เหมาะสมกับเวลา และสอดคล้องอัตราเวลาเรียน
ในหลักสูตร ทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกชั้นเรียนและให้มีตารางสอนรวม ของโรงเรียนด้วย

5. จัดทำหรือจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรและแบบพิมพ์ต่าง ๆ ที่สนับสนุนการสอน
เช่น แผนการสอน คู่มือครูและเอกสารที่เกี่ยวข้องสำหรับครูผู้สอนให้เพียงพอ ทุกระดับชั้นและทุกกลุ่ม
ประสบการณ์ โดยการสำรวจความขาดแคลนและความต้องการ

6. จัดครูประจำชั้น และครูประจำวิชาให้เหมาะสม โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถ
ประสบการณ์ และความถนัด หากไม่สามารถดำเนินการได้ก็ให้จัดตามความสมัครใจ ทั้งนี้ให้คำนึงถึง
ผลกระทบที่จะเกิดกับนักเรียนด้วย

7. ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครู โดยการตรวจแผนการสอน หรือบันทึก
การสอนของครู อย่างสม่ำเสมอ

8. เยี่ยมชั้นเรียนหรือสังเกตการสอน โดยกำหนดเป็นปฏิทินปฏิบัติงานไว้

9. จัดครูเข้าสอนแทนครูที่ขาด หรือครูที่ไม่มาปฏิบัติงานโดยมีการบันทึก
มอบหมายงาน และบันทึกรายงานผลการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษร

10. ติดตามช่วยเหลือ และช่วยแก้ปัญหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
ให้แก่ครู ให้ขวัญและกำลังใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร

11. เป็นผู้นำครูให้ปรับปรุงการสอน ให้รู้จักใช้เทคนิคและวิธีการสอนแบบต่าง ๆ
และเลือกกิจกรรมการสอน โดยคำนึงถึงสภาพความพร้อมของนักเรียน โรงเรียน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม
เป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ทักษะ และเจตคติที่ดี

ทิศนา ขัมมณี (2542: 23-25) ได้กล่าวถึง บทบาทครู ด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ด้านเตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์เรื่องที่จะสอนให้เข้าใจ

1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอน ให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือวัสดุต่าง ๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

1.4.4 เครื่องมือประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น อาจจำเป็นต้องจัดโต๊ะ เก้าอี้ ในลักษณะใหม่

2. บทบาทครูในการสอนมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียนและสถานการณ์ที่เป็นจริง

2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่

2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม

2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น

2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ

2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม

2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจให้ข้อมูลเนื้อหาความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสมจากการเรียนการสอน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเต็มตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเรียนรู้ที่แท้จริง

จากข้อความข้างต้น ศัพท์ที่จำเป็นต้องทำความเข้าใจเพิ่มเติมก็คือคำว่า การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว” และคำว่า “การเรียนรู้ที่แท้จริง” คำว่า “การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว” มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษคือ “active participation” ซึ่งหมายถึงการมีส่วนร่วม ที่ผู้เรียนรู้เป็นผู้จัดกระทำต่อสิ่งเร้า (สิ่งที่เรียนรู้) มิใช่เพียงรับสิ่งเร้าหรือการมีส่วนร่วมอย่างเป็นผู้รับ (passive participation) เท่านั้น การมีส่วนร่วมอย่างเต็มตัว ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี ควรเป็นการเต็มตัว ที่เป็นไปอย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ เพราะพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางกาย (Active Participation : Physical) คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะของผู้เรียน เพื่อช่วยให้ร่างกายและประสาทการรับรู้ตื่นตัวพร้อมที่จะรับรู้และเรียนรู้ได้ดี

2. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสติปัญญา (Active Participation-Intellectual) คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหว ทางสติปัญญาหรือสมอง ได้คิดได้ กระทำโดยใช้ความคิด เป็นการใช้สติปัญญาของตนสร้างความหมาย ความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้

3. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางอารมณ์ (Active Participation : Emotional) คือการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนได้มีการเคลื่อนไหวทางอารมณ์ หรือความรู้สึก เกิดความรู้สึกต่าง ๆ อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ในเรื่องที่เรียนรู้ อารมณ์ และความรู้สึกของบุคคลจะช่วยให้การเรียนรู้ มีความหมายต่อตนเอง และต่อการปฏิบัติมากขึ้น

4. การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทางสังคม (Active Participation : Social) คือ การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหวทางสังคม หรือมีการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสังคม การได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกันและกัน จะช่วยขยายขอบเขตของการเรียนรู้ ของบุคคลให้กว้างขวางขึ้น และการเรียนรู้จะเป็นกระบวนการที่สนุกมีชีวิตชีวามากขึ้น หากผู้เรียนได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

หากผู้สอน คือ ครูสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมี บทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวทั้ง 4 ด้าน คือ ได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ (กาย) ได้ใช้ความคิด (สติปัญญา) ได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับผู้อื่น (สังคม) และเกิดอารมณ์ความรู้สึก อันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมาย ต่อตน (อารมณ์) การมีส่วนร่วมในลักษณะดังกล่าว จะเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ได้ดี

“การเรียนรู้ที่แท้จริง” ในที่นี้หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น (ซึ่งอาจเป็นความรู้ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ คุณลักษณะ ฯลฯ) จากกระบวนการที่บุคคลรับรู้และจัดกระทำต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เพื่อสร้างความหมายของสิ่งเร้า (สิ่งที่เรียนรู้) นั้นเชื่อมโยงกับความรู้และประสบการณ์เดิม ของตนจนเกิดเป็นความหมายที่ตนเข้าใจอย่างแท้จริง และสามารถอธิบายตามความเข้าใจของตนได้

จากคำอธิบายข้างต้น จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวเป็นกระบวนการที่ช่วยนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งปกติโดยทั่วไปแล้วครู/ผู้สอนจะจัดการเรียนการสอนเช่นนี้ได้ ก็ต้องมีการดำเนินการที่สำคัญ ๆ 2 ประการ คือ

1. ครูต้องคิดจัดเตรียมกิจกรรม/ประสบการณ์ ที่จะเชื้อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว และได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

2. ในขณะที่ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ครูมักลดบทบาทของตนเองลง และเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้อำนวยความสะดวก/ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เราจึงมักพบว่าในสถานการณ์การเรียนการสอน ที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือในขณะที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้น ซึ่งมีทั้งการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู เรามักพบว่า ผู้เรียนจะเป็นผู้มีบทบาทเด่น/สำคัญ และใช้เวลาของการเรียนการสอนมาก เพราะผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดการกระทำต่อสิ่งที่เรียนรู้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ สร้างความหมายความเข้าใจให้แก่ตนเองโดยมีครูทำหน้าที่ดูแล อำนวยความสะดวก กระตุ้นและให้คำชี้แนะหรือแนวทางต่าง ๆ ตามความจำเป็น ซึ่งภาพนี้เป็นภาพที่ลดบทบาทความเป็นตัวเอกของครูลงไป อย่างไรก็ตาม ก็มีได้หมายความว่า ครูมีความสำคัญน้อยลง และมีส่วนน้อยลงอันที่จริงแล้วครูยังมีบทบาทเด่นและสำคัญมาก ต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะเห็นได้ชัดก่อนการสอน ครูจำเป็นต้องเตรียมการสอน จัดเตรียมกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีตามจุดประสงค์ ซึ่งเป็นงานที่หนักและค่อนข้างยาก หากครูไม่สามารถปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมได้ การจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้นก็อาจขาดคุณภาพและไม่สัมฤทธิ์ผลตามจุดประสงค์ได้

ดังนั้น ในภาพทั่ว ๆ ไปแล้ว เมื่อพูดถึงการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้ว คนทั่ว ๆ ไปก็มักจะมองภาพว่า เป็นการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทเด่นและยังต้องปรับเปลี่ยนไปทำหน้าที่อีกลักษณะหนึ่ง

ประเด็นเรื่องคุณภาพ ก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งซึ่งสร้างความสับสนในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีครูจำนวนมากที่เข้าใจว่าการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ดีและเชื่อมโยงไปสู่การจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลางว่า เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ไม่ดี ไม่พึงประสงค์ แล้วยังเข้าใจต่อไปว่าการจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลางคือการสอนแบบบรรยาย ด้วยเหตุนี้ ครูจึงไม่กล้าที่จะสอนบอกหรือบรรยายอะไร ให้แก่ผู้เรียน เพราะเกรงว่าจะได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่สอนแบบครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งแท้ที่จริงแล้วการสอนแบบบรรยาย เป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งในหลาย ๆ วิธีที่ครูสามารถนำมาใช้ในการสอนได้ ไม่ว่าจะเป็นครู ผู้เรียน หรือสื่อเป็นศูนย์กลางและการสอน ก็อาจจะเป็นได้ทั้งการสอนที่มีคุณภาพและไม่มีคุณภาพก็ได้ ขึ้นอยู่กับคุณภาพของการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียน เป็นศูนย์กลางอาจขาดคุณภาพก็ได้ หากการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมและการใช้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนไม่เหมาะสม ในทางตรงกันข้าม ครูบางท่านจัดการเรียนการสอนโดยครูเป็นศูนย์กลาง แต่สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิด

ความเข้าใจได้ดี ก็เป็นการจัดการสอนที่ดีได้ คุณภาพของการจัดการเรียนการสอนแต่ละแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ในการเลือกหลักการสอนการจัดสาระการเรียนรู้ การออกแบบกระบวนการเรียนการสอน การเลือกใช้รูปแบบการสอนวิธีการสอน และเทคนิคการสอนที่เหมาะสม กับสาระของผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้

หลักการและกระบวนการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีมีหลากหลาย พระราช บัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้คัดสรรที่สำคัญ ๆ ไว้ส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ปัญหาและปฏิรูปการ จัด การศึกษาของไทยได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นในมาตราต่าง ๆ โดยเฉพาะตั้งแต่ มาตราที่ 20-30 เช่น หลัก การบูรณาการหลักการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง หลักการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง หลักการเรียนรู้ ทั้ทักษะกระบวนการต่าง ๆ หลักการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม หลักการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นต้น ครูจึงควรศึกษาเพื่อนำหลักการแนวคิดและแนวทางเหล่านั้นมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 อันเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรก ของประเทศไทย

การที่จะจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายแบบหลายลักษณะแตกต่างกัน มีครูจำนวนมากที่เกิดความสับสน คิดว่าการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนี้เป็นรูปแบบเดียวแท้ที่จริงการจัดการเรียน การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวคิดหรือหลักการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ ได้ในหลาย ลักษณะ สามารถขยาย/ผลิต (Generate) เป็นรูปแบบและกระบวนการต่าง ๆ ที่หลากหลายได้ซึ่งแม้ว่า จะใช้กระบวนการหรือวิธีการที่ดูแตกต่างกันไป แต่หากวิธีการและกระบวนการนั้นช่วยให้ผู้เรียนได้สร้าง ความหมายของสิ่งที่เรียนรู้จนเกิดเป็นความเข้าใจที่แท้จริงก็ถือได้ว่าการสอนนั้น ๆ เป็นการจัดการเรียน การสอนโดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแบบต่าง ๆ ซึ่งจัดหมวดหมู่ไว้โดยใช้จุดเน้นของการจัดการเรียน การสอนนั้น ๆ เป็นเกณฑ์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543: 18-161) ได้กล่าวถึง ขอบข่ายของการจัดการเรียนการสอน มีรายละเอียดดังนี้

1. การจัดประมวลการสอน (Syllabus) หลักสูตรได้กำหนดรายวิชาเอาไว้จึงเป็นหน้าที่ ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือของฝ่ายวิชาการ และครู อาจารย์ในการจัดทำ ประมวลการสอนเป็นรายวิชา ซึ่งในบางสถานศึกษาจะเรียกประมวลการสอนว่าโครงการสอน

2. การจัดทำแผนการเรียน สถานศึกษาต้องจัดทำแผนการเรียนให้สอดคล้องกับ หลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามถนัด ตามความสนใจ และความสามารถแผนการเรียน เป็นการกำหนดรายวิชาให้เรียนมีวิชาบังคับ วิชาเลือกและวิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นหน้าที่ ของฝ่ายวิชาการที่จะต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร รายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้เข้าใจอย่างดี การจัดทำแผนการเรียนนี้ สถานศึกษาแต่ละแห่งจะจัดแตกต่างกันไปตามสภาพความพร้อมในด้านอาคาร สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนครูอาจารย์สถานศึกษานั้น

3. การจัดตารางสอน หมายถึง ตารางกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ในหนึ่งสัปดาห์ โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ให้สัมพันธ์กับเวลาและพัฒนาการของเด็กการจัดชั้นเรียน

4. การจัดชั้นเรียนในระดับการศึกษาขั้นต้น จะแบ่งกลุ่มนักเรียนได้หลายแบบด้วยกัน เช่น การจัดกลุ่มตามความรู้ความสามารถของนักเรียน การจัดแบ่งตามรายชื่อ จัดตามวิชาที่เป็น ความสามารถพิเศษที่นักเรียนลงทะเบียนเรียน หรือจัดแบบผสมผสาน

5. การจัด ครู-อาจารย์เข้าสอน การจัดครูอาจารย์เข้าสอนเป็นงานของฝ่ายวิชาการ การพิจารณาความเหมาะสมและถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็น โดยจะต้องพิจารณาถึงความพร้อมของบุคลากรด้านครู ภาระงานของครู คุณสมบัติของครู ความพร้อมของครูผู้สอน ปัญหาการขาดครู และจัดครูเข้าสอนแทนเมื่อครูไม่มาสอน

6. การสอนซ่อมเสริม หมายถึง การสอนกรณีพิเศษที่นอกเหนือจากการสอนตามแบบแผนปกติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน มี 4 ลักษณะ คือ การสอนซ่อมเสริมก่อนการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริมขณะทำการเรียนการสอน การสอนซ่อมเสริมรายวิชาเพื่อสอบแก้ตัว และการสอนซ่อมเสริมสำหรับนักเรียนที่ฉลาดหรือเรียนรู้ได้เร็ว

7. การเลือกตำราเรียน หมายถึง ตำราเรียนหรือแบบเรียนเป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญ โดยทั่วไปสถานศึกษาจะใช้ตำราเรียนที่กระทรวงศึกษากำหนดใช้ นอกเหนือจากนั้นเรียกว่าหนังสืออ่านประกอบ ซึ่งสถานศึกษาจะใช้ก็ได้ไม่ใช้ก็ได้ ตำราเรียนเป็นเครื่องประหยัดเวลาในการสอนของครู อาจารย์ เนื้อหาบางอย่างครูอาจกำหนดให้นักเรียนไปค้นคว้าจากห้องสมุดตามหนังสือที่กำหนดให้อ่านเพิ่มเติม และนำมาอภิปราย หรือจัดทำเป็นรายงานเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้ที่กว้างขวางขึ้น ตำราเรียนเป็นหลักในการกำหนดเนื้อหาตามหลักสูตรรายวิชาที่เรียน ด้วยเหตุนี้ครูอาจารย์ มีแนวโน้มที่จะใช้ตำราเรียนหรือแบบเรียนเล่มใดเล่มหนึ่ง หรือเล่มที่ตนเองเขียนใช้เพียงเล่มเดียว ซึ่งทำให้ผู้เรียนต้องใช้ตำราเรียนเล่มเดียวกันก็จะเกิดความรู้ที่แคบด้วยเหตุนี้ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนให้ใช้ห้องสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

8. จัดทำคู่มือในงานวิชาการเป็นเครื่องมือช่วยครูอาจารย์ที่จะได้แนวทางการปฏิบัติงาน วิชาการในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เพื่อจะได้ทำให้การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

9. การจัดทำคู่มือนักเรียน นักศึกษาเป็นการจัดทำเอกสารเพื่อแจกนักเรียนนักศึกษา เป็นแนวทางให้นักเรียนได้เข้าใจถึงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติตน ได้ถูกต้องตามระเบียบของสถานศึกษา

10. การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนทางวิชาการ เป็นการจัดห้องที่เน้น ศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสารและสารสนเทศของงานวิชาการในสถานศึกษาโดยเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการเรียนการสอน การวางแผนการเรียนการสอนอย่างมีระบบ มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การเรียนการสอน ดำเนินไปอย่างถูกต้อง สะดวก รวดเร็วและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2543: 4-6) กล่าวว่า การเรียนการสอน คือวิธีการที่จะทำให้ผู้เรียน บรรลุวัตถุประสงค์ ส่วนการประเมินผลเป็นการตรวจดูว่าผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เป็นการนำเอา วัตถุประสงค์การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล มาใช้ระบบเดียวกัน ดังนั้นการจัดการเรียน การสอนจึงต้องมีการปรับกิจกรรมให้เข้ากับผู้เรียน มีการยืดหยุ่นหลักสูตรเนื้อหาให้กับผู้เรียนได้หลาย ระดับความพร้อม จัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้เกิดความพร้อมเสียก่อน การเรียนต้องให้เกิดพฤติกรรม ตามจุดมุ่งหมายจริง จึงเริ่มเรียนในบทเรียนที่สูงขึ้น สร้างความพร้อม โดยให้ผู้เรียนรับรู้ถึงกิจกรรม ในการเรียนและโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียน สร้างความมั่นใจในการประสบความสำเร็จ ของผู้เรียน เสนอแผนการเรียน เป็นขั้นตอนจากง่ายไปหายากให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ ด้วยตนเอง จัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้แก่การใช้ภาษาของผู้เรียนเป็นหลักการให้ผู้เรียน ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียน ความสามารถในการอธิบายของครู ส่งผลต่อสิ่งที่จะเรียนที่มุ่งตรงประเด็น ตามวัตถุประสงค์และความคิดรวบยอด ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ การใช้คำถามของครู ที่เชื่อมโยง ความคิดรวบยอดต่าง ๆ ครูควรถามผู้เรียนบ่อย ๆ ลักษณะคำถามควรเป็นคำถามที่กระตุ้นการคิดของ ผู้เรียนระยะเวลาเรียนต้องเพียงพอ ไม่ถูกบังคับเวลาจนเกินไป การเรียนการสอนต้องมีการแก้ไข ข้อบกพร่องของผู้เรียนไปด้วยและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง

กาญจนา ไชยพันธ์ (2544: 8-9) กล่าวว่า การสอนตามแนวทางทฤษฎีโรเจอร์ส ในการจัด กระบวนการเรียนรู้ และบทบาทของครูนั้น ต้องให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นผู้แสวงหาข้อมูล การทำความเข้าใจ การคิดวิเคราะห์ การสร้างความหมาย รวมทั้งการสังเคราะห์ข้อมูลและสรุป ดังนั้น ครูต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนและวิธีการปฏิบัติให้สอดคล้องกับการยืดหยุ่นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูต้องมีความรู้ใน เนื้อหา แหล่งเรียนรู้ ที่จะแนะนำผู้เรียน จัดกิจกรรมที่ผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยแบ่งงานเป็นกลุ่ม ทำงานร่วมกันซึ่งจะช่วยให้การปรับตัวของผู้เรียน การยอมรับ ความคิดเห็นซึ่งกันและกันและกันแลกเปลี่ยน ความรู้และประสบการณ์ ซึ่งกันและกัน ให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ให้มากที่สุด เพื่อจะได้เรียนรู้กระบวนการและเกิดผลงานสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544: 14-15) กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า ครูเป็นเพียง ผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียน ได้คิด ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ได้ทำงาน ร่วมกัน ครูอาจใช้สื่อต่าง ๆ เช่น ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป การศึกษาทดลอง พูด ฟัง อ่าน เขียน ด้วยตนเอง ค้นคว้า ฝึกปฏิบัติ ในเนื้อหาที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในคาบเรียนนั้น ๆ รวมทั้งความรู้

เพื่อความรู้รอบรู้อีกด้วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเฝ้าหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ ด้วยการกำหนดงานให้ไปค้นคว้าจากแหล่งเรียนรู้ ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตจริง ฝึกให้ผู้เรียนประเมินเพื่อพัฒนาและปรับปรุงตนเองด้านการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ จัดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอผลงานจากการสร้างความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ บางครั้งครูก็ศึกษาเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียนด้วย และเป็นผู้คอยอำนวยความสะดวก กำกับติดตาม ดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้ขวัญกำลังใจ ทำให้มีเวลาที่จะศึกษา ผู้เรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น อันจะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนได้สูงสุด

พิมพรรณ ศรีวรรณะ (2544: 127-134) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ต้องให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่เป็นธรรมชาติโดยบทบาทครูในการส่งเสริมลักษณะดังกล่าว ได้แก่ การตั้งคำถามแบบเปิด ซึ่งจะเน้นให้ครูตั้งคำถามที่ครูไม่ทราบคำตอบมาก่อน การตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียน ซึ่งครูควรให้ความสำคัญกับสาระ ที่ผู้เรียนต้องการจะสื่อออกมา การตั้งคำถามที่พยายามกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้เรียนที่สามารถทำได้โดยการซักถามเพื่อขอความกระจ่าง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 2-4) ได้สรุปบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอน ตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ไว้ ดังนี้

1. ครูต้องศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมโดยพิจารณาจาก

- 1.1 วุฒิภาวะทางอารมณ์ (Emotional Quotient)
- 1.2 พหุปัญญา (Multiple Intelligence)
- 1.3 พัฒนาการและศักยภาพด้านต่าง ๆ
- 1.4 วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน
- 1.5 ความสนใจและความถนัด
- 1.6 สภาพความเป็นอยู่และครอบครัว
- 1.7 ปัญหาข้อจำกัด
- 1.8 ความต้องการในการพัฒนา

2. จัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาผู้เรียน ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดย

2.1 จัดหลักสูตรที่สนององค์รวมของชีวิต การบูรณาการเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียนออกแบบ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนพัฒนา โดยสนองความต้องการระหว่างบุคคล ทั้ง ความพร้อม วิธีการเรียนรู้ และความต้องการทั้งนี้ให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ 5 ลักษณะ ประกอบด้วย

2.1.1 เรียนรู้อย่างมีความสุข

2.1.2 เรียนรู้จากการคิดและปฏิบัติจริง

2.1.3 เรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น

2.1.4 เรียนรู้แบบองค์รวมบูรณาการ

2.1.5 เรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง

2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพของผู้เรียนดังนี้ คือ

2.2.1 ผู้เรียนเลือกเรื่องที่จะเรียนและวางแผนการเรียนรู้

2.2.2 ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

2.2.3 อภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์

2.2.4 สะท้อนความคิดทบทวนและต่อยอดการเรียนรู้และเรื่องที่เรียน

2.2.5 สรุปความรู้ด้วยตนเอง

2.2.6 นำไปใช้ในชีวิตจริง

2.2.7 ใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนและธรรมชาติ

ของเนื้อหาวิชารวมทั้งส่งเสริมการจัดแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิต

2.3 ประเมินผู้เรียนจากพัฒนาการและพฤติกรรมตามสภาพจริง ซึ่งหลายฝ่ายมีส่วนร่วมโดยมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น แฟ้มสะสมผลงาน สังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ ทดสอบ เพื่อนช่วยประเมิน การประเมินตนเอง ฯลฯ

2.4 ใช้กระบวนการวิจัย เป็นเครื่องมือ เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีรูปแบบวิธีการและเทคนิค การจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสม เช่น

2.4.1 การเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน

2.4.2 การเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.4.3 การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.4.4 การเรียนรู้แบบโครงงาน

2.4.5 การเรียนรู้การคิดเชิงอุปนัย

2.4.6 การเรียนรู้กระบวนการทางปัญญา

2.4.7 การเรียนรู้โดยใช้แผนการออกแบบประสบการณ์

2.4.8 การเรียนรู้โดยใช้กระบวนการวิจัย

2.4.9 การเรียนรู้แบบร่วมมือ

2.4.10 การเรียนรู้แบบค้นคว้าเป็นกลุ่ม

2.4.11 การเรียนรู้แบบความคิดรวบยอด

2.4.12 การเรียนรู้แบบมุ่งประสบการณ์

2.4.13 การเรียนรู้โดยการค้นพบ

2.4.14 การเรียนรู้ที่บ้าน (Home School)

2.4.15 การเรียนรู้แบบศูนย์การเรียนรู้

2.5 วิธีการจัดการเรียนการสอน หลากหลาย เช่น

2.5.1 แบบกลุ่มสัมพันธ์

2.5.2 เกม

2.5.3 การแก้ปัญหา

2.5.4 บทบาทสมมติ

2.5.5 สถานการณ์จำลอง

2.5.6 โดยใช้กรณีศึกษา

2.5.7 บทเรียนแบบโปรแกรม

2.5.8 การแก้ปัญหตามขั้น อริยสัจ 4

2.5.9 การใช้หลักการคิดอย่างแยกคาย

2.6 เทคนิคการเรียนการสอน

2.6.1 การใช้แผนที่ความคิด

2.6.2 เทคนิคการใช้คำถาม

2.6.3 การสาธิต

2.6.4 การจับคู่เป็นผู้สรุปและผู้ฟัง

2.6.5 การสำรวจ/การทดลอง

3. การเรียนรู้ จากการปฏิบัติและพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดย

3.1 การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

3.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเครือข่าย

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุผลตามจุดหมายและได้มาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดนั้นสถานศึกษาและครูสอน ควรจัดการเรียนรู้ตามแนวทางต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2544: 17-18)

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์และเชื่อมโยงกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่นไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่นำ แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ

2. ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยตนเอง ค้นคว้าแสวงหาความรู้อย่างอิสระ

3. ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความถนัด ความต้องการ และความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนสภาพแวดล้อมของชุมชน

4. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกใช้วิธีการเรียนรู้หลากหลายและเหมาะสมกับตนเอง

5. ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้ทำได้คิดเป็น ทำเป็น มีทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

6. ใช้สื่อที่หลากหลาย รวมทั้งภูมิปัญญาไทย ปราชญ์ชาวบ้าน มาประยุกต์ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

7. จัดกิจกรรมและเนื้อหาที่ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลในลักษณะของการบูรณาการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ แบบองค์รวมและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

การประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการจัดการเรียนการสอน ในอดีตที่ผ่านมา การสอนที่เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปก็คือครู มักจะมุ่งให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ การวัดและการประเมินผล ก็เน้นที่การวัดความรู้ความจำ ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนมุ่งจดจำความรู้เป็นสำคัญ เพื่อที่จะได้สอบผ่านพฤติกรรมการสอนของครู ไม่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนากระบวนการคิด ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาสติปัญญา ปัญหาพฤติกรรมการสอนของครูนี้ ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์เรื่อยมา และได้มีความพยายามในการแก้ปัญหาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จในระดับที่ต้องการ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ หลักสูตรได้กำหนดให้ครูสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อันเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดและเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหาที่ก้าวไปได้อีกขั้นหนึ่ง การจัดแนวการสอนที่มีลักษณะตามที่พึงประสงค์ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดหลักสูตรและการสอนพึงให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจังต่อไปแนวการสอนดังกล่าวควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 5-7)

1. ควรจัดการเรียนการสอนโดยยึดจุดหมายหลัก ซึ่งได้แก่ กระบวนการพึ่งตนเอง หรือการพัฒนาเป็นแกนในการสอนตลอดหลักสูตร

2. ควรจัดการเรียนการสอนให้มีลักษณะที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง คือ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่จำเป็นซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและความเข้าใจในสิ่งที่เรียนอย่างแท้จริง

3. ควรจัดการเรียนการสอน ให้มีการเรียนรู้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป อย่างมีสมดุลเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับการปฏิบัติจริงและส่งเสริมการนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในสภาพการณ์ต่าง ๆ ให้มาก ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสามารถและความชำนาญในการใช้ความรู้ให้เป็นประโยชน์

4. ควรจัดสภาพแวดล้อม กิจกรรมประจำวัน และวิถีชีวิตของครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนในเรื่องต่างๆ ที่ต้องการจะปลูกฝังให้แก่ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนรู้พัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีธรรมชาติที่แตกต่างกัน ทั้งในด้านวัยวุฒิ ความถนัด ความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ รวมทั้งการดำเนินชีวิตและอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพและเรียนรู้อย่างมีความสุข

สุชาติ นันทะไธย (2550: 6-15) กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนโดย การนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ไปสู่กระบวนการเรียนรู้ในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ ดังนี้

1. การจัดหน่วยการเรียนรู้สถานศึกษา สถานศึกษาสามารถบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบด้วย 3 ห่วง 2 เงื่อนไข เข้าไปในหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้เฉพาะเรื่อง เช่น หน่วยการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มไว้ในกลุ่มการพัฒนาผู้เรียนในทุกระดับชั้น แต่สิ่งที่สำคัญที่สุดคือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่สอดคล้องกับวัยวุฒิ ประสบการณ์ และวิถีชีวิตของนักเรียนโดยคำนึงถึงภูมิสังคมในแต่ละท้องถิ่นและนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดกิจกรรม รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ อาจเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงงานซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้สภาพจริงในท้องถิ่นอาจเป็นลักษณะโครงงานประเภทสำรวจรวบรวมข้อมูลหรือปัญหาที่มีอยู่ในชุมชน เช่น การสำรวจปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน โครงงานประเภทการทดลอง เช่น การทำสบู่จากสมุนไพรไทย โครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละโครงงาน ควรกระตุ้นให้นักเรียนนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นฐานในการคิดหรือเป็นหลักการพิจารณาเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการปฏิบัติทั้งในลักษณะเป็นรายบุคคล กลุ่มเพื่อน กลุ่มครอบครัว การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวสถานศึกษาควรประสานร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นและสังคมในทุกระดับในการจัดการเรียนรู้จากสภาพจริงที่เป็นอยู่ โดยการเรียนรู้ อาจเกิดจากการศึกษาแบบอย่างที่มีอยู่แล้วหรือเกิดจากการระดมความคิดร่วมกันระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชนภูมิปัญญาท้องถิ่นร่วมกันพัฒนาโครงการต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับภูมิสังคมของโรงเรียน ชุมชนโดยเชื่อมโยงกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนรู้ควรเริ่มต้นจากการฝึกให้นักเรียนคิดเหตุผลของตนเอง แลกเปลี่ยนการเรียนรู้และรับเหตุผลจากผู้อื่น กระบวนการคิดเชิงวิจารณ์ญาณ ซึ่งจะเป็นการปลูกฝังคุณลักษณะของการคิดวิจักษ์วิเคราะห์สถานการณ์ด้วยเหตุด้วยผล การรู้จักไตร่ตรอง ความรอบคอบ ความระมัดระวังอันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การปลูกฝังการรู้จักพึ่งพาตนเองในเบื้องต้นโดยอาศัยหลักการความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ ความเพียร และใช้ปัญญาในการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ อย่างพอดี

2. การจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างเสริมคุณธรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงลักษณะกิจกรรมควรเป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังให้ซึมซับกับลักษณะนิสัยของความพอเพียง ความพอ ประมาณ ความมีเหตุผล การคิดใคร่ครวญถึงผลที่เกิดจากการกระทำต่าง ๆ ความซื่อสัตย์ ความพากเพียรพยายาม ความอดทน ความรอบรู้ ความรอบคอบ ความระมัดระวัง ความรักในสิ่งแวดล้อมและ ท้องถิ่น ฯลฯ การสร้างเสริมคุณลักษณะดังกล่าวเป็นการสร้างพื้นฐานจิตใจให้คุ้นเคยกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนข้อมูลสารสนเทศ ควรมีทิศทางที่แน่นอน ชัดเจนว่า ต้องการพัฒนาความสามารถของเด็กในเรื่องที่เกี่ยวกับสารสนเทศจนถึงขั้นของการมีทักษะเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง และเป็นประโยชน์ต่อสังคมไทย โดยส่วนรวมเด็กไทยรวมถึงคนไทยทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและเรียนรู้ร่วมกันในการรู้จักเลือกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสามารถพัฒนาได้ตามสภาพบรรยากาศแวดล้อม ความพร้อมของสังคมไทยด้วยความพอดี มีใช้ลอกเลียนแบบรับเอามาใช้กับสังคมไทยอย่างไม่รู้เป้าหมายที่แท้จริงของวิทยาการนั้น ๆ แนวคิดการจัดการเรียนการสอนข้อมูลสารสนเทศดังกล่าว เป็นหลักการที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนข้อมูลสารสนเทศเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนคุ้นเคยกับการรู้จักเลือก/รับข้อมูลที่เป็นประโยชน์และพัฒนาให้เป็นวิธีที่ใช้กับวิถีชีวิตในสังคมไทยได้อย่างพอดี

4. จัดการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีการจัดกิจกรรมโครงการตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. สถานศึกษาและชุมชนร่วมกันกำหนดคุณลักษณะสำคัญของผู้ที่ดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวกับผู้บริหารสถานศึกษาครู นักเรียน และบุคลากร ตลอดจนสมาชิกในชุมชน

กล่าวโดยสรุป การจัดเรียนการสอน คือการจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยยึดแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เป็นหลักโดยให้ผู้เรียนได้รับความรู้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข และควรมีการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียนและทัศนคติตามที่ผู้สร้างหลักสูตรมุ่งหวังไว้

5.3 บทบาทของครูในการวัดและการประเมินผล

การวัดและประเมินผลเป็นกิจกรรมที่วัดเพื่อที่จะได้ทราบว่า การเรียนการสอนนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดและการประเมินผลจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาทั้งหลายได้กำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนขึ้นเพื่อเป็นกรอบแนวทาง ให้ครูได้ปฏิบัติให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวดที่ 4 มาตรา 26 กำหนดไว้ว่า ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา กรมวิชาการ จึงเสนอแนวทางให้จัดการวัดผล และประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละระดับ เป้าหมาย ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ ตลอดจนคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม โดยให้ผู้เรียนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนในสถานศึกษาที่โดดเด่น ทางด้านวิชาการ มักจะมีการตั้งกฎเกณฑ์และประเมินผลที่เข้มงวดและมีเกณฑ์สูงมีนักการศึกษาหลาย ท่านได้ให้ความหมายของการวัดผลและการประเมินผลไว้ ดังนี้

อำภา บุญช่วย (2537: 129) ได้กล่าวถึงการวัดและการประเมินผลเป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่จะช่วยให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการ ที่ที่ตรวจสอบว่า นักเรียนได้ถึงจุดหมายปลายทางตามที่หลักสูตรต้องการหรือไม่เพียงใด ผลจากการวัดและการประเมิน จะเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ครูผู้สอนได้นำไปพิจารณาหาวิธีการแก้ไขข้อบกพร่อง และจุดอ่อนในด้านต่าง ๆ ได้ ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนและครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการวัดและการประเมิน รวมทั้ง ให้ความสำคัญในเรื่องนี้อย่างจริงจังด้วย

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์ (2539: 92-93) ได้ กล่าวถึงการประเมินผล ไว้ว่าการประเมินผล คือ การวัดผล เป็นกระบวนการที่นำตัวเลข มากำหนดตามเหตุการณ์หรือกฎเกณฑ์ ดังนั้นจึงต้องประกอบด้วยกลุ่ม วัดดู คน สิ่งของ คุณสมบัติของลักษณะที่วัด มีการกระทำโดยใช้ตัวเลข หรือสัญลักษณ์ไปใช้ในการประเมิน จะมุ่งถึงคุณค่าหรือประสิทธิภาพสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ หรืออาจใช้วิธีการประเมินว่าจะบรรลุผลตามที่กำหนดหรือไม่

การวัดผล คือ การกำหนดหน่วยให้แก่ปริมาณที่มีอยู่ โดยใช้เครื่องมือวัด การวัดทาง การศึกษาที่ใช้กันอยู่ อาจเป็นการสังเกตของครู ตารางตรวจสอบพฤติกรรมหรือข้อสอบ

การประเมินผล คือ การนำผลที่วัดได้มาหาคุณค่า การประเมินผลควรจะรวมถึง การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ วิธีการที่ได้ไปเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ตลอดจนพิจารณาถึงปริมาณ ของคุณสมบัติที่วัดได้ เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี

การประเมินผลจะมีได้ต้องมีการวัดผลสิ่งนั้นก่อน กล่าวคือ เรามักแสดงผลของการวัด เป็นตัวเลขว่านักเรียนคนนั้นมีความรู้มากน้อยเพียงใดโดยดูจากคะแนนที่สอบว่าได้เท่าไรแล้วนำมาประเมิน ซึ่งจะกระทำก็ต่อเมื่อ มีสิ่งอื่นมาเปรียบเทียบ เพื่อพิจารณาหาสิ่งนั้นดีหรือเลว ควรปรับปรุง ยกเลิก หรือ ขยายต่อไป

ดังนั้น การวัดผลและการประเมินผล จึงสัมพันธ์เกี่ยวโยงกันอย่างมาก กล่าวคือ ถ้าผลของการวัดถูกต้อง การประเมินผลมักจะเชื่อถือได้และตรงกับความเป็นจริง ถ้าหากผลการวัดผิดพลาด จะเห็นได้ว่า ทั้งสองคำมีความสัมพันธ์กันจนบางครั้งต้องใช้คำทั้งสอง

กรมวิชาการ (2543ข: 1) กล่าวว่า การวัดผลและการประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบการทำงานทั้งในช่วงที่กำลังทำและในเวลาทำงานเสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อหาข้อสรุปว่างานที่ทำนั้นได้รับความสำเร็จตามความคาดหวังหรือไม่มีปัญหา หรืออุปสรรคใดเกิดขึ้น อันเป็นผลทำให้งานไม่สำเร็จตามคาดหวัง และจะมีแนวทางแก้ไขอย่างไร เพื่อให้การทำงานสำเร็จตามคาดหวัง หรือใกล้เคียงความคาดหวังมากที่สุด การประเมินผลที่ดีและเชื่อถือได้ย่อมจะเป็นเครื่องช่วยชี้ ในการปรับปรุงงาน การแก้ไขอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนระยะเวลาของการทำงานอันจะส่งผลให้การทำงานประสบผลสำเร็จมากที่สุดหลักการวัดผลการศึกษา

ภัทรา นิคมานนท์ (2543: 16) กล่าวไว้ว่า การวัดผลการศึกษาจะมีประสิทธิภาพและได้ผลตามจุดมุ่งหมายตามความปฏิบัติ วัดผลให้ตรงกับจุดประสงค์ ใช้เครื่องมือดี มีคุณภาพ

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2543: 8-10) กล่าวว่า การประเมินเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ และยังขึ้นกับผู้ประเมินเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อการประเมินได้รับการพัฒนาไปสู่การประเมินโดยใช้เกณฑ์การใช้ความรู้สึกส่วนตัวเข้าไปเกี่ยวข้องกับการประเมินก็จะน้อยลง

วิธีการประเมินแบ่งออกเป็น 2 แนวทาง คือการประเมินเมื่อสิ้นสุดการสอน และการประเมินระหว่างการสอน การประเมินในแนวหลังนี้มุ่งที่จะนำผลการประเมินไปแก้ไขปรับปรุงการเรียนการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์และตรวจสอบถึงสาเหตุที่ผู้เรียนไม่สามารถเรียนรู้ได้ส่วนแบบแรกจะเป็นการตรวจสอบว่าเมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ปลายทางหรือไม่ การประเมินผลจะช่วยให้ครูได้ตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมในการเรียนการสอนได้อย่างฉับพลันและถูกต้อง ครูต้องดำเนิน การประเมินอยู่ตลอดเวลาเพื่อเลือกแนวปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในการปรับการสอนของตนให้เข้ากับสภาพที่แท้จริงจากผลการประเมิน การประเมินต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ มีความเหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน มีความชัดเจน ใช้ภาษาเหมาะสมกับผู้เรียน ปัจจุบันการศึกษาใช้การประเมินในระบบการเรียนการสอนอยู่ 4 อย่างด้วยกัน คือ

1. การประเมินเพื่อจัดสรรผู้เรียน ในการประเมินแบบนี้มีจุดประสงค์ที่จะได้ข้อมูลเบื้องต้นของผู้เรียน เพื่อไปจัดจุดเริ่มต้นของชนิดการเรียนและแบบกิจกรรมในการเรียน การประเมินแบบนี้จะใช้วิธีการสอนด้วยความพร้อม ความถนัด หรือใช้การรายงานตนเอง การสังเกต

2. การประเมินระหว่างเรียน เป็นการประเมินที่ไม่ต้องมีพิธีการ เพียงแต่ใช้เครื่องมือประเมินให้ตรงตามวัตถุประสงค์ การประเมินแบบนี้มักถือว่าเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอน

3. การประเมินเพื่อวินิจฉัย รวมอยู่ในการประเมินระหว่างเรียน มุ่งที่จะชี้บ่งว่าถ้าผู้เรียนยังไม่สามารถเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้ เกิดจากข้อบกพร่องใด ต้องสอนเพิ่มเติมในเรื่องใด

4. การประเมินผลหลังเรียน ทำเมื่อดำเนินการสอนไปจนถึงสิ้นสุดระยะเวลาหนึ่งหรือกลุ่มพฤติกรรมหนึ่งแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้จริง การสอบวัดเพื่อประเมินผลรวมนี้ บางทีครูอาจต้องประเมินในสิ่งที่กว้างขวางไปกว่าวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

กรมวิชาการ (2539: 11-15) กล่าวถึง บทบาทของครูด้านการวัดผลและประเมินผล ไว้ว่าเป็น กระบวนการสังเกต การบันทึกและรวบรวมข้อมูลจากงานและวิธีการที่ผู้เรียนทำ เพื่อเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจในการศึกษาถึงผลกระทบต่อดีกล่าวนั้น การประเมินผลตามสภาพจริงเน้นการประเมินทักษะการคิดที่ซับซ้อน ในการทำงานของผู้เรียน ความสามารถในการแก้ ปัญหา และการแสดงออกที่เกิดจากการปฏิบัติในสภาพจริงในการเรียนการสอนเป็นผู้ค้นพบและผลิตความรู้ ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง รวมทั้งเน้นพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสนองจุดประสงค์ของหลักสูตร และความต้องการของสังคม ให้ความสำคัญกับพัฒนาการ และความต้องการความช่วยเหลือ และการประสบความสำเร็จของผู้เรียนแต่ละคน เป็นการวัดโดยตรงในสภาพการแสดงออกจริง มีความต่อเนื่อง ในการให้ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นประโยชน์ต่อครูในการใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลได้ การประเมินในยุคใหม่มีลักษณะเด่นที่เน้นการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน และประสิทธิภาพการเรียนการสอน โดยครอบคลุมสภาพความเป็นจริง และสอดคล้องกับการแสดงออกของผู้เรียนทั้งกระบวนการ และผลผลิตซึ่งเกี่ยวกับแฟ้มสะสมงาน การบันทึกความเห็น แบบสำรวจรายงาน นิทรรศการและโครงการ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างมากระหว่างผู้เรียน ครูและผู้ปกครอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียนแต่ละคนให้นำไปสู่บุคคลที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะความสามารถในการสื่อสาร ความร่วมมือกัน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ทั้งนี้ต้องส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ เน้นให้เห็นพัฒนาการอย่างเด่นชัด ให้ความสำคัญกับจุดเด่นของผู้เรียน ตอบสนองกับหลักสูตรที่เน้นสภาพชีวิตจริง มีพื้นฐานการแสดงออกจริง สอดคล้องกับการเรียนการสอนและพัฒนาการของผู้เรียน การเรียนรู้อย่างมีจุดหมาย ตอบสนองได้กับทุกบริบท เนื้อหาสาระและการบูรณาการ ตอบสนองการเรียนรู้และความสามารถของผู้เรียนอย่างกว้างขวาง เกิดจากความร่วมมือกันระหว่างผู้ปกครอง ครู และผู้เรียน เป็นการประเมินที่เปิดเผย มีความเชื่อมั่นได้สูง ในสถานการณ์ที่เป็นจริงตามธรรมชาติและไม่จำกัดเวลา ผสมผสานกับการเก็บสะสมงาน มีการประเมิน และให้ข้อมูลย้อนกลับ แก่ผู้เรียน

ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2543: 40) กล่าวถึงการวัดการเรียนการสอนมักแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นทฤษฎี และส่วนที่เป็นปฏิบัติ แต่พบว่าการวัดและประเมินผลส่วนใหญ่เน้นทฤษฎี ทั้งที่จุดมุ่งหมายทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการวัดและการประเมินผลทั้ง 3 ด้านคือ พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

จิตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) การวัดและการประเมินผลทางด้านทักษะหรือปฏิบัติงาน ในความเป็นจริงการปฏิบัติงานหรือกรมีผลงานที่เกิดจากการปฏิบัตินั้น จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสมองและอาจจะต้องมีความชื่นชอบซาบซึ้งค่านิยม และทัศนคติเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย ดังนั้นจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ทั้งสามด้านจะต้องมีการวัดและการประเมินผลไปพร้อม ๆ กันและเมื่อกล่าวถึงทักษะและการปฏิบัติก็จะต้องครอบคลุมทั้งการวัดและการประเมินผลกระบวนการปฏิบัติงานและคุณภาพของผลงาน โดยกำหนดคุณลักษณะที่จะวัดทั้งกระบวนการและผลงานทั้ง 3 ด้าน ของจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544: 15-17) กล่าวถึง การประเมินผลไว้ว่า การเรียนการสอนและการประเมินผลไม่ควรแยกจากกัน กล่าวคือเมื่อผู้เรียนทำงาน ต้องมีการสังเกตกระบวนการทำงาน ตรวจผลงาน ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมที่แสดงคุณลักษณะบางประการอันเป็นผลจากการเรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ทันทั่วทั้งกรณีที่เกิดข้อบกพร่อง หรือสามารถพัฒนาให้ดีที่สุดได้จากการนำผลการประเมินมาตรวจเพื่อหาจุดที่จะพัฒนาต่อไปโดยครูต้องมีการปฏิบัติ ดังนี้

1. การให้ผู้เรียนมีโอกาสปฏิบัติงานโดยครูพยายามใช้เนื้อหาสาระหรือสถานการณ์จริง เช่น ปลูกพืชจริง เขียนจดหมายจริง บำเพ็ญประโยชน์จริง เป็นต้น ซึ่งจะช่วยให้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการเรียนไปถ่ายโยงได้ง่ายเมื่อถึงคราวที่ต้องใช้จริง
2. การเตรียมงานที่จะให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ และขณะผู้เรียนปฏิบัติงานครูก็สามารถประเมินว่าผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานเพียงพอในการทำงานในระดับใดในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งแนวทางการประเมินอาจดูได้จาก การปฏิบัติงานถูกต้องตามขั้นตอน การปรับปรุงแก้ไขขณะทำงาน ผลงานที่ปรากฏ
3. ฝึกให้ผู้เรียนประเมินตนเองและนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงงาน ควรฝึกการสะท้อนความคิดต่อการทำงาน โดยใช้ผลงานเป็นกระจกสะท้อนความสามารถเช่น จดหมายส่วนตัวที่ผู้เรียนเขียนขึ้นจะสะท้อนถึงความสามารถในการเขียน จึงต้องฝึกการประเมินตนเองเพื่อรู้ถึงศักยภาพของตนเอง
4. ครูควรวิเคราะห์งาน ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ก่อนมอบหมายงาน ให้ผู้เรียนทำ ทั้งนี้เพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียนการสอน ซึ่งการที่ผู้เรียนจะมีความสามารถผลิตชิ้นงานได้จะต้องมีความรู้พื้นฐานและทักษะพื้นฐานที่เพียงพอ ดังนั้นการวิเคราะห์งานจึงจำเป็นเพื่อการวางแผนการสอน ที่มีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนได้ทำงานด้วยความเต็มใจเพราะเป็นงานที่มีความหมายและมีโอกาสและไม่แตกแยกไปจากเนื้อหาสาระวิชาที่เรียนอยู่

5. ครูควรเป็นผู้ประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการให้บทบาทแก่ผู้เรียน หรือ ผู้เกี่ยวข้องอื่น เช่น ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับรู้หรือเสนอแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ซึ่งคงไม่มีแนวปฏิบัติตายตัวว่าจะต้องทำอะไร ขึ้นอยู่กับความพร้อมและบริบทของแต่ละที่แต่ละแห่ง โดยเฉพาะบทบาทของผู้ปกครอง แต่สำหรับระหว่างผู้เรียนและครูนั้นควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินมากขึ้น เช่น ร่วมกำหนดงานที่จะใช้ในการประเมิน ร่วมกำหนดรายการประเมินร่วม กำหนดกรอบเวลาที่เหมาะสมในการประเมิน เป็นต้น

6. ครูควรมีความสามารถ ในการสร้างเครื่องมือวัดผล ที่หลากหลายและเป็นไปตามข้อกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้ประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการ ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การร่วมกิจกรรม และการทดสอบ เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536 : 9) ได้ให้แนวทางปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผลและการประเมินผล ดังนี้

1. จัดให้มีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) พ.ศ.2533 และสะดวกต่อการนำไปใช้
2. ศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบวัดผลให้ละเอียดลึกซึ้งสามารถอธิบายหรือชี้แจง ครูผู้สอนเข้าใจและปฏิบัติได้
3. จัดให้มีการวัดผลและประเมินผลการเรียนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ระเบียบ กำหนดไว้
4. วางแผนกำหนดระยะเวลา การวัดผลและการประเมินผล และจัดปฏิทินปฏิบัติงาน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรและเวลาเรียน
5. จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ แบบฟอร์มและเครื่องมือที่จำเป็นเพื่อใช้ดำเนินงานวัดผล และการประเมินผลให้พร้อมและเพียงพอ
6. จัดสร้างเครื่องมือวัดผลที่มีคุณภาพ และปรับปรุงการสร้างข้อสอบของครูให้มี มาตรฐานและมีประสิทธิภาพ โดยการอบรมให้ความรู้ ประชุมปฏิบัติการจัดสร้างข้อสอบ
7. ให้มีคณะกรรมการวัดผลของโรงเรียน เพื่อพิจารณาการเลื่อนชั้น หรือการซ้ำชั้น ของนักเรียน
8. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของทุกกลุ่มประสบการณ์ ทุกระดับชั้นเรียน และนำผลการวิเคราะห์มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน
9. ติดตามและตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวัดผลและการประเมินผล อย่างสม่ำเสมอ เช่น สมุดประจำชั้น สมุดรายงานประจำตัวแฟ้มสะสมงานของนักเรียน

10. จัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้าของนักเรียนทุกชั้น ทุกคน และทุกกลุ่ม ประสพการณ์ เพื่อให้นักเรียนสามารถตรวจสอบความสามารถของตนเอง

ในทำนองเดียวกัน กรมวิชาการ (2546 : 13-18) ได้กำหนดบทบาทในการวัดและการประเมินผล ของครูที่ควรกระทำ ดังนี้

1. ในการวัดผลและการประเมินผลการเรียน ครูควรทำการประเมินผลก่อนการเรียน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนที่จำเป็นในการเรียนบทต่อไป ผลการประเมินสามารถนำไปกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ ให้อยู่ในระดับที่ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ หรือนำไปใช้ ในการปรับพื้นฐานความรู้ เดิมให้มั่นคงขึ้น นอกจากนั้นการประเมินผลก่อนการเรียน ยังมีประโยชน์อีก 2 ประการ คือ

1.1 เพื่อตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ มีข้อใดเรียนรู้แล้วจะได้ตัดออกไป ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนหรือใช้เป็นข้อมูลในการ จัดกลุ่มผู้เรียน และใช้เป็นพื้นฐาน สำหรับเปรียบเทียบ ความก้าวหน้าของการเรียนรู้ ของผู้เรียน

1.2 ครู ควรทำการวัดและประเมินผล เพื่อปรับปรุงผลการเรียนรู้ สามารถกระทำ ในระหว่างที่มีการเรียนการสอน หรือเมื่อการเรียนการสอนเสร็จสิ้น เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง ของผู้เรียน และตรวจสอบประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนการสอน การประเมินผล มีบทบาทในการเสริมกำลังใจ แก่ผู้เรียนในแง่ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองเป็นระยะ

1.3 ครูควรทำการประเมินผล เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง การประเมินชนิดนี้สัมพันธ์ อย่างใกล้ชิดกับชนิดที่ 2 เป็นสิ่งที่ครูผู้สอนทำกับนักเรียนที่มีปัญหาทางวิชาการ เพื่อหาจุดบกพร่อง ของเด็กและสาเหตุของปัญหาการประเมินผลเพื่อวินิจฉัยทำให้การสอนของครูผู้สอนมีทิศทางมากขึ้น

1.4 บทบาทของครูในฐานะเป็นผู้วัดและประเมินผล เพื่อสรุปผลการเรียน เป็นการ ประเมินเพื่อมุ่งตรวจสอบความสำเร็จ ของผู้เรียนเมื่อผ่านการเรียนรู้ไปช่วงเวลาหนึ่งหรือสิ้นสุดการเรียน รายวิชาปลายปีทำให้สามารถประเมินได้ว่าผู้เรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้เพียงไร และกิจกรรมการเรียน ที่จัดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการสอนและนำข้อมูลจากการวัดผลและการประเมินผลนำไปใช้ประโยชน์ได้มากมาย ดังนี้

1.4.1 ปรับปรุงแก้ไข สร้างเสริมผู้เรียนให้บรรลุผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือจุดประสงค์ของการเรียน

1.4.2 ปรับปรุงแก้ไข วิธีการเรียนของผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4.3 ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนการประเมินผล ก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อการเปรียบเทียบพัฒนาการของผู้เรียนสำหรับกาวิจัยในชั้นเรียนควรใช้ วิธีการและเครื่องมือประเมินชุดเดียวกันหรือคู่ขนานกัน

บทบาทของครูในเรื่องการวัดและการประเมินผล ของผู้เรียน ครูต้องทำความเข้าใจในหลักสูตร แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดไว้ในกลุ่มการเรียนรู้ต่างๆ และผู้สอนต้องวิเคราะห์คำสำคัญ (keywords) สารสำคัญ (Concepts) ตลอดจนหลักการ (Generalization) ของแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะจากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาวิเคราะห์ และ สังเคราะห์ ความสำคัญออกมา รวมทั้งวิเคราะห์และสังเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้จุดประสงค์รายวิชาในแต่ละ ช่วงชั้นว่านักเรียนต้องรู้อะไร ต้องทราบอะไร และนำมาออกแบบสร้างเครื่องมือวัดผล และประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ อาทิ แบบประเมินพฤติกรรม แบบทดสอบ แบบประเมินใบงาน แบบสัมภาษณ์ /แบบสังเกต เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 162-165)

กล่าวโดยสรุป บทบาทในการวัดและการประเมินผล หมายถึง แบบวัดการเรียนรู้หรือแบบวัด พฤติกรรมตามสภาพจริง ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเช่นแฟ้มสะสมผลงาน การสังเกต สอบถาม สัมภาษณ์ ทดสอบ เพื่อนช่วยประเมินผลและการประเมินตนเอง ให้สอดคล้องกับแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการออกแบบ แบบประเมินผล

6. วรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ศึกษามี ดังนี้

6.1 อายุ

อายุกับบทบาทของครู ซึ่งมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์การสอนของบุคคล สังคมไทยนั้น ถือว่าผู้สูงอายุ ควรจะได้รับการยอมรับนับถือและมีบทบาทในสังคม มากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย ตาม ความเชื่อในสังคมไทย คนที่มีอายุมากกว่าหรืออาวุโสกว่า มักจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ หลากหลาย และเป็นที่ยึดพิงของผู้ด้อยอาวุโส ดังนั้นความแตกต่างกันในด้านอายุ น่าจะมีส่วนสัมพันธ์กับบทบาท การแสดงออกของบุคคล โดยจากผลการศึกษาของ อุ่นศรี อยู่อ่อน (2542: 93-94) ที่ศึกษาความต้องการ ความรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอนของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถม ศึกษาอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ข้าราชการครูที่มีอายุต่างกันมีความต้องการความรู้ใน การปฏิบัติงานสอนโดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการศึกษา ของ ศิริวรรณ วงศ์สมบัติ (2533: 62) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของ สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรอย่างมีนัยสำคัญ เพราะผู้ที่มีอายุมากขึ้นต้องการงานเพื่อส่วนรวมและ ต้องการเพื่อน พบปะสังสรรค์ ในเรื่องต่าง ๆ นอกจากนี้ ประภาศรี อิมวณิช (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องความต้องการพัฒนาตนเองของข้าราชการ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ พบว่า ข้าราชการสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่มีอายุต่างกัน มีความต้องการพัฒนาตนเอง เกี่ยวกับความรู้ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในขณะที่

อมรา จิตต์กุล (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการนำแฟ้มพัฒนางาน (Portfolio) ไปใช้ประโยชน์ด้านปฏิรูปการเรียนการสอนของครูโรงเรียน เขตดุสิตสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่า ครูที่มีอายุต่างกันนำแฟ้มพัฒนางานไปใช้ประโยชน์ในด้านการเตรียม การสอนการสอบ และการประเมินผลไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ กษมา แพร่ภิญโญ (2546: 48) ได้ศึกษาความต้องการเกี่ยวกับวิชาการในการพัฒนาทางวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนทวารวดี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา โดยรวม และรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตัวแปรอิสระที่ผู้วิจัยมีความสนใจที่ศึกษาคือ อายุของครู เพราะครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือ มีครูผู้สอนจำนวนมากและมีช่วงอายุต่างกัน จะมีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง แตกต่างกันหรือไม่ โดย อายุผู้วิจัยได้ให้ความหมายของอายุ คืออายุตามจริงที่นับเป็นจำนวนปีและเดือน ของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็นน้อยกว่า 30 ปี, 30 - 40 ปีและมากกว่า 40 ปีขึ้นไป โดยแบ่งตามฐานอายุ เมื่อสำเร็จการศึกษา

6.2 รายได้

โดยเงินเดือนเป็นรายได้ หรือ ค่าตอบแทนหลักในการปฏิบัติงานของข้าราชการทหาร ให้แก่บุคคลที่ทำงานในหน่วยงาน เป็นสิ่งจูงใจ และเป็นการสร้างขวัญในการปฏิบัติงาน ตามตำแหน่งและบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน มีผู้ให้ความหมายของ รายได้อาติ เช่น

บุญเสริม รวมทรัพย์ (2542: 10) กล่าวถึงรายได้ คือเงินที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับเป็นเดือน และเลื่อนขั้นเงินเดือน ในหน่วยงานนั้นๆ

พนัส หันนาคินทร์ (2542: 105) กล่าวว่า เงินเดือนเป็นสิ่งที่มนุษย์ ทำงาน ส่วนใหญ่ปรารถนา เพื่อให้ได้มาซึ่งการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

สมชาย หิรัญกิตติ (2542: 163) ได้ศึกษาพบว่า เงินเดือน เป็นค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่แก่บุคลากรที่ทำงาน เป็นสิ่งจูงใจ หรือ ดึงดูดใจคนทำงาน

สุวรรณี ทองคำ (2549: 71) กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ขององค์การใด ๆ ย่อมต้องคาดหวังและต้องการค่าตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เหมาะสมกับการปฏิบัติหน้าที่ที่เหมาะสมขึ้นอยู่กับค่าตอบแทนที่ได้รับ การได้รับค่าตอบแทนเป็นที่น่าพอใจและเหมาะสม บุคคลจะเกิดความพอใจและปฏิบัติงานในองค์กรนั้น ๆ แต่ทางกลับกัน ถ้าบุคคลได้รับค่าตอบแทนที่ไม่เหมาะสม และไม่เป็นที่น่าพอใจอาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงาน การสอนในโรงเรียน

จรัส เสือทอง (2540: 40) กล่าวว่า ครูยังขาดแรงจูงใจเรื่องรายได้ และสวัสดิการ ทำให้ครูมีการออกจากการทำงาน เพื่อไปทำงาน หรือ เปลี่ยนอาชีพ อื่นที่มีผลตอบแทนที่ดีกว่า นอกจากรายได้จากเงินเดือนแล้ว ครูยังมีรายได้หรือผลประโยชน์อย่างอื่นเพิ่มเติมอื่น ๆ อาทิ การสอนพิเศษ การทำงานล่วงเวลา การเขียนตำรา การขายของ ฯลฯ เพื่อการอยู่รอดของครูในสังคมปัจจุบัน

สรุป รายได้ของครูหมายถึง เงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่ครูได้รับเป็นรายเดือน รายได้ครูที่พึงได้รับ มีผลต่อการทำหน้าที่ บทบาทของครูทำให้ผู้วิจัยนำมาเป็นตัวแปร อิสระในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยแบ่งออกเป็น ดังนี้ รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท, 10,000 บาท – 20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป ซึ่งแบ่งโดยใช้ข้อมูลเงินเดือนข้าราชการกลาใหม่เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง

6.3 วุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทครูในการเรียนการสอน เยาวภา เจริญบุญ (2538: บทคัดย่อ) พบว่าครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาในระดับปริญญาตรี มีปัญหา ด้านความรู้ในการสอนมากกว่า ครูที่มี วุฒิมัธยมศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี อรุณวรรณ นาคทองดี (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนานุเคราะห์สู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคนิเทศ การศึกษา โดยพบว่าวุฒิมัธยมศึกษาไม่มีแตกต่าง ในบทบาทในการพัฒนานุเคราะห์สู่ความเป็นครูมืออาชีพ

โดยการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ศึกษาระดับการศึกษาสูงสุดของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งมีครูจำนวนมาก โดยครูที่มีวุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี หรือสูงกว่า ส่วนมากได้แก่ผู้ที่สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนนายเรือ และนายทหารสัญญาบัตรปริญญาตรีที่ได้รับการบรรจุเข้ามาเป็นครู หรือข้าราชการที่ศึกษาเพิ่มเติมเมื่อสำเร็จการศึกษาจนได้วุฒิมัธยมศึกษาปริญญาตรี ส่วนวุฒิมัศึกษาด้านปริญญาตรี ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการที่สำเร็จจากโรงเรียนจำต่าง ๆ หรือการสมัครต่อ แต่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางพิเศษในวิชานั้น โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จึงจำแนกวุฒิมัศึกษาของครู ออกเป็น 2 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีขึ้นไป

6.4 ชัยยศ

ตัวแปรด้านชัยยศ ในเรื่องบทบาทครู ในด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและการประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาและสืบค้น ยังไม่ปรากฏมีผู้ใดศึกษาเกี่ยวกับบทบาทครูด้านชัยยศ พบแต่การศึกษาด้านความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูทหาร

สินธุ์ชัย สมานทรัพย์ (2540: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของนายทหารชั้นสัญญาบัตรที่ทำหน้าที่ อาจารย์ของสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง พบว่าอาจารย์ ที่มีชัยยศสูง มีความพึงพอใจในการทำงานในการเรียนการสอนมากกว่า อาจารย์ที่มีชัยยศน้อย ซึ่ง จิรนนท์ กัณทวงศ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ ในโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่างกองทัพบก พบว่าครูที่มีชัยยศต่างกัน มีความพึงพอใจในการทำงานไม่ต่างกัน

โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาสถานภาพของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พบว่า เป็นโรงเรียนทหาร ครูในโรงเรียนต่างก็มีชั้นยศ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครู ก็แตกต่างกันไปตามตำแหน่งและชั้นยศที่ตนเองมีอยู่ ผู้วิจัยจึงสนใจตัวแปรอิสระ ด้านชั้นยศว่ามีความแตกต่างในบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่ โดยแบ่งชั้นยศ ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ แบ่งออกเป็น 2 ระดับดังนี้ คือ นายทหารชั้นประทวน และนายทหารชั้นสัญญาบัตร

6.5 ประสพการณ์การสอน

ประสพการณ์เป็นตัวแปรที่สำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ของครูที่สั่งสมจากประสพการณ์ การจัดการเรียนการสอนต้องอาศัยสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มความรอบรู้ และช่วยให้เข้าใจปัญหาสามารถวิเคราะห์ปัญหาและสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคลากรเป็นกลไกสำคัญในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ กวี วงศ์พุ่ม (2539: 32) กล่าวว่า ผู้มีประสพการณ์ในงานมากย่อมมีความคิดริเริ่มมาก เช่นเดียวกับการศึกษาได้ดีกว่าครูที่มีประสพการณ์ในการสอนน้อย เพราะว่า ประสพการณ์ในการทำงานมากจะช่วยให้เข้าใจในการทำงานได้ดียิ่งขึ้น และงานวิจัยของ ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2533: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้าทายในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษาในภาคกลางพบว่า ครูประถมศึกษาที่ปฏิบัติงานตั้งแต่ 4-13 ปี มีความท้าทายไม่สมหวังในความสำเร็จของตนมากกว่าครูประถมศึกษาที่มีการปฏิบัติงาน 13 ปีขึ้นไป ทั้งนี้จำนวนที่ทำงานเป็นระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ครูที่ปฏิบัติงานมานานจะมีประสพการณ์มาก และมีความถ่องแท้ในงานมากกว่าครูที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานน้อย นอกจากนี้ กษมา แพร่ภิญโญ (2546: 91) ยังพบว่าข้าราชการครูที่มีประสพการณ์การสอนต่างกัน มีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาทางวิชาการโดยวิธีการฝึกอบรมและพัฒนาโดยกระบวนการปฏิบัติงานโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 พัฒนาโดยกระบวนการบริหารพบว่าด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษามีความต้องการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และพัฒนาโดยวิธีการส่งไปศึกษาต่อพบว่า อนันต์ ชันทรราช (กษมา แพร่ภิญโญ. 2546: 46; อ้างอิงจาก อนันต์ ชันทรราช. 2535: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องความต้องการพัฒนาตนเองของครูประจำการ โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าครูประจำการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสพการณ์การสอนน้อยกว่า 15 ปี และตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป มีความต้องการพัฒนาตนเองตามลำดับแตกต่างกันในขณะที่ ประยุกต์ ตรีชัย (2544: 91) มีความเห็นว่า ครูมีประสพการณ์ในการสอน 23 ปี ลงมากับครูที่มีประสพการณ์ในการสอน 23 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน ในการแก้ปัญหาในการสอนยังพบว่า ครูที่มีประสพการณ์การสอนต่างกัน ประสพปัญหาจะมีวิธีการ แก้ปัญหาต่างกัน เพราะประสพการณ์การสอนจะช่วยให้ทราบปัญหาและข้อบกพร่อง ที่อาจเกิดขึ้นในขณะที่มีการสอน หรือ การสอนเสร็จสิ้นแล้ว

จากที่ได้กล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ประสพการณ์ในการสอน คือ ระยะเวลาในการปฏิบัติการสอนของครู น่าจะเป็นตัวแปรเกี่ยวข้อง กับบทบาทของครู ด้านต่างๆ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยแบ่งออกเป็น 2 ช่วงคือ ต่ำกว่า 10 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมี ดังนี้

7.1 งานวิจัยในประเทศ

พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทของครู ในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัย พบว่า ครูมีบทบาทในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 44.3 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.5 และอยู่ในระดับสูงคิดเป็น ร้อยละ 21.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติบทบาทของครู ได้แก่ 1) เจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียง 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานเอกชน 3) การสนับสนุนจากโรงเรียนและ 4) รายวิชาที่สอนเมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติถดถอย พบว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด สามารถทำนาย การปฏิบัติ บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงได้ ร้อยละ 18.80 ในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในการส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียง มีปัญหาในด้านผู้เรียนมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านผู้บริหาร และด้านเพื่อนร่วมงาน

สมศักดิ์ ลาดี (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนต้องการให้มีการวางแผนจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอ และผู้ปกครองเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

จิรนนท์ กัณทวงศ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ ในโรงเรียนทหารช่าง กรมการทหารช่างทหารบก พบว่า ความพึงพอใจของครูที่ทำการสอนในโรงเรียนทหารช่าง โดยรวมอยู่ในระดับมาก ยกเว้น ด้านผลประโยชน์เกื้อกูล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ชั้นยศ วุฒการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ผลปรากฏว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างยกเว้นในองค์ประกอบด้านความรับผิดชอบ เมื่อจำแนกตามสถานภาพ อายุ พบว่าความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

นันทา ชุตีแพทยวิภา (2545: 104-109) ได้ศึกษาเรื่องผลของการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมตามแนว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระมารดานิจจานุเคราะห์ เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อมตามแนว ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่า ก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพราะปัจจัยเกี่ยวกับการสร้างองค์ความรู้และ รูปแบบการสอน ให้สืบค้นก่อนการทดลองการลงมือปฏิบัติด้วยการทำโครงการที่มีการดำเนินงาน ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

บุญสุข สุขสวัสดิ์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทครู โรงเรียนสหวิทยา เขตเมือง สมุทรปราการ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ ในการปฏิรูปการศึกษาโดยศึกษา 4 ด้าน คือ 1) ด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา 2) ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา 3) ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนและ 4) ด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า บทบาทครู โรงเรียนสหวิทยาเขตเมืองสมุทรปราการ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โดยรวม เฉลี่ย อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกรายด้านพบว่าด้านที่ปฏิบัติ มากที่สุด ได้แก่ ด้านการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ บทบาทครู ด้านการปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก อันดับที่ 3 ได้แก่ การปฏิบัติบทบาทครูด้านการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง และ อันดับสุดท้ายได้แก่ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

สุรางค์ลักษณ์ โรจน์พานิช (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประยุกต์ใช้แนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง กับสถานสงเคราะห์เยาวชน บ้านเบธานี อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเลย พบว่า การนำแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ประโยชน์ นั้นสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ทุกเพศทุกวัย

พรทิพย์ บุญเจริญ (2546: บทคัดย่อ) ได้กล่าวว่า บทบาทด้านการเรียนการสอนตาม แนวทางของกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 ผลการศึกษา พบว่า

1. ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 ปฏิบัติตามบทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งแตกต่างจากค่ากลาง (3.00) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทด้านการเรียนการสอนโดยรวมไม่ แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผนและ เป้าหมายการเรียนรู้ และด้านการประเมินผลที่มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

3. ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 ที่มีภาระงานต่างกัน มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทด้านการเรียนการสอนโดยรวมและเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน ด้านความเสมอภาคแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการวางแผนและเป้าหมายการเรียนรู้และด้านการประเมินผล มีระดับการปฏิบัติตามบทบาทไม่แตกต่างกัน

4. ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา สหวิทยาเขตปทุมธานี 4 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนแกนนำและโรงเรียนที่ไม่ใช่โรงเรียนแกนนำมีระดับการปฏิบัติตามบทบาทโดยรวม และรายด้าน ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการวางแผนและเป้าหมายการเรียนรู้ที่มีระดับการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

เทียนทิพย์ ประตา (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของครูสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดงานสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าบทบาทของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทั้ง 3 ด้านคือด้าน การเรียนการสอน ด้านสังคม และด้านนักเรียน ครูมีบทบาทอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยบทบาทด้านนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ บทบาทด้านการสอน และ บทบาทด้านสังคม ตามลำดับ

สุจินต์ สันขดุล (2548: บทคัดย่อ) ศึกษาบทบาทของครูในงานวิชาการ ของโรงเรียนเอกชน เขตพระนครใน 4 ด้าน คือด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการวิจัยในชั้นเรียน ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทของครูในงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนเขตพระนครกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีบทบาทในระดับมากทุกด้าน โดยครูมีบทบาทด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ครูเพศชายและครูเพศหญิงมีบทบาทในงานวิชาการโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูเพศชาย กับครูเพศหญิง มีบทบาทในงานวิชาการ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัด และการประเมินผล และด้านการวิจัยในชั้นเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิงมีบทบาทมากกว่าเพศชายโดยรวมและรายด้าน ส่วนด้านการวิจัยในชั้นเรียนไม่แตกต่างกัน

3. อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน

4. ประสบการณ์ในการสอน ไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครูในงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน

5. ความผูกพันต่อองค์กร ของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบทบาทในงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สภาพแวดล้อมในการทำงานของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ บทบาทในงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชบา เต็ดดวง (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การศึกษาการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามสภาพจริง ของโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษา พบว่า

1. การปฏิบัติของครูต่อการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้ที่สมดุลและมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ ที่จะทำและอยู่ร่วมกัน การเรียนรู้ที่จะมีบุคลิกภาพส่วนตัวที่ได้พัฒนาดีขึ้น และการเรียนรู้ที่จะแสวงหาวิธีเรียนมีการปฏิบัติอยู่ ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติของครูต่อการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตาม สภาพจริง จำแนกตามกลุ่ม ดังต่อไปนี้

2.1 จำแนกตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ พบว่า ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยีมีการปฏิบัติต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงโดยรวม 5 ด้าน มากกว่า ครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ และครูที่อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีการปฏิบัติต่อ การจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง เป็นลำดับสุดท้าย

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนของครู พบว่าครูที่มีประสบการณ์การสอน 20-30 ปี และ ครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 30 ปี มีการปฏิบัติต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ ตามสภาพจริงโดยรวม 5 ด้าน มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 20 ปี

อรุณวรรณ นาคทองดี (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุค ปฏิรูปการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอองครักษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เมื่อเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครู มืออาชีพ ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการบริหารงานและ พฤติกรรมผู้นำ พบว่า ระดับการปฏิบัติตามบทบาทในการพัฒนาบุคลากร ไม่แตกต่างกัน

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แคลเดอร์อน (Calderon. 1989: 2512-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่สอนดีเยี่ยมในทัศนะของนักเรียน เพื่อนครู และผู้บริหารโรงเรียนในเขตวิทยาลัยชุมชน ลอสแอนเจลิส (Los Angeles College District) การวิจัย ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเลือกประชากรในเขตวิทยาลัยชุมชน ลอสแอนเจลิส เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิก และพฤติกรรมที่สำคัญของครูที่ทำการสอนได้ดีเยี่ยม ผลการวิจัยพบว่านักเรียน ครูและผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกันโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพ หรือ คุณลักษณะที่ดี 3 ลักษณะ คือ 1) ลักษณะการสอนที่ดี 2) ลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ดี 3) ลักษณะเกี่ยวกับอาชีพครู ผลการศึกษา ไม่พบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของทั้งสามกลุ่มแต่กลับพบความคิดเห็นที่ตรงกับประชากรทั้งสามกลุ่ม

เฮมมิงค์ (สุจันท์ สัจจุล. 2548: 66; อ้างอิงจาก Hemming. 1998: 119) ได้ศึกษาบทบาทของครูผู้สอน ในการคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาหลักสูตรในลักษณะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ผลการวิจัย พบว่า ครู ที่แสดงบทบาทในการคิด วิเคราะห์หลักสูตรได้นั้น ต้องมีคุณลักษณะและคุณภาพในด้านต่างๆ ดังนี้ มีลักษณะตรงไปตรงมาเปิดเผย มีความสามารถในการอำนวยความสะดวก มีความเป็นประชาธิปไตย เป็นนักวิเคราะห์ ไหวพริบดี มีการรับรู้เร็วมีความรอบคอบไตร่ตรอง มีความเชี่ยวชาญเป็นแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ และลักษณะกล้าคิด

ชนิต และ เคนเนดี (สุจันท์ สัจจุล. 2548: 66; อ้างอิงจาก Schmid; & Kennedy. 2003: บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัยเรื่อง ครูและความเชื่อถือเกี่ยวกับสาระความรู้และหน้าที่เรื่องการเรียนรู้ การสอน ผลการวิจัยพบว่า ความเชื่อในสาระวิชาความรู้มีอิทธิพลต่อการเลือกวิชาและวิธีการสอนในการปฏิบัติการเรียนรู้ ครูจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนที่ตรวจสอบได้ ครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ และการเรียนจากโรงเรียนทั้งสองแห่ง ครูที่สอนผู้เรียนมีความแตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ครูที่สอนวิชาต่างกัน มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนต่างกัน จะมีความเชื่อในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน และครูทุกกลุ่มยังไม่กระจ่างแจ้งในผลลัพธ์ของการปฏิบัติหน้าที่

สรุปได้ว่า ครูที่แสดงบทบาทในการคิดวิเคราะห์หลักสูตร และการสอนได้นั้น ต้องมีคุณลักษณะ และคุณภาพในด้านต่าง ๆ ในการสอน มีลักษณะตรงไปตรงมา เปิดเผยมีความสามารถ ในการอำนวยความสะดวก ครูจำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้านการเรียนการสอนที่ตรวจสอบและประเมินผลได้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและการประเมินผล โดยผู้วิจัย ได้ดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ประจำปีการศึกษา 2551 มี จำนวนครูทั้งหมด รวม 170 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครู ในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ประจำปีการศึกษา 2551 จำนวน 118 คน ได้มาโดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie'; & Morgan. 1970: 608) จากกลุ่มประชากรทั้งหมด 170 คนได้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน

ขั้นตอนที่ 2 ทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ ชั้นยศ เป็นชั้นในการสุ่ม

ขั้นตอนที่ 3 เทียบสัดส่วนของจำนวน ครู เพื่อกำหนดจำนวน ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำแนกตาม ชั้นยศ ดังนี้ ชั้นยศนายทหารชั้นประทวน จำนวน 64 คน และนายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 54 คน

ขั้นตอนที่ 4 จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ประจำปีการศึกษา 2551

ชั้นยศ ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
นายทหารชั้นประทวน	92	64
นายทหารชั้นสัญญาบัตร	78	54
รวม	170	118

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ดังนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทของครูในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ประจำปีการศึกษา 2551 โดยใช้แบบสอบถาม แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น ให้ครอบคลุม บทบาทครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สถานภาพของครูเกี่ยวกับ อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และประสบการณ์ในการสอน ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) คือ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ระดับมากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5 คะแนน
ระดับมาก	มีค่าเท่ากับ	4 คะแนน
ระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3 คะแนน
ระดับน้อย	มีค่าเท่ากับ	2 คะแนน
ระดับน้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1 คะแนน

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมความรู้จาก เอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและการประเมินผล เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม และพัฒนาปรับปรุงแบบสอบถาม ตามกรอบความคิดของการวิจัย และนิยามศัพท์
2. สร้างแบบสอบถาม โดยให้เนื้อหาของข้อคำถามครอบคลุมกรอบความคิดในการวิจัย ทั้ง 3 ด้าน เสนอต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการแก้ไข ปรับปรุงแบบสอบถามให้ถูกต้อง
3. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่า 0.60 ขึ้นไป
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน จากนั้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งเพื่อพิจารณาเห็นชอบ ก่อนนำไปทดลองใช้
6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มครู ในโรงเรียนสังกัดกรมยุทธศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนพยาบาล กองการศึกษากรมแพทย์ทหารเรือ จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามแบบของครอนบาค (Cronbach, 1984: 161) ได้ค่าความเชื่อมั่น รายด้านดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ 0.94 ด้านการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 0.96 และด้านการวัดและการประเมินผล เท่ากับ 0.98 และโดยรวม เท่ากับ 0.98
7. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม

1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บริหาร โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัย นำส่งหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ผู้บังคับการโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ และ แจกแบบสอบถามแก่ครู ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตัวเอง โดยกำหนดให้ส่งแบบสอบถามคืน ภายใน 1 สัปดาห์ ซึ่งผู้วิจัย จะทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ด้วยตนเองตามวันและเวลาที่กำหนดได้รับ กลับคืนมาจำนวน 118 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัย ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ที่ได้รับคืนมา โดยการดำเนินการ ดังนี้

1.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยเลือกฉบับที่สมบูรณ์ ที่สุด

1.2 ให้รหัสเลขหมาย แบบสอบถามแต่ละฉบับตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่ตอบแบบสอบถาม

1.3 นำแบบสอบถามที่ลงรหัสหมายเลขแล้ว นำทั้งหมดไปวิเคราะห์ด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์ ประเมินผล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.1 การวิเคราะห์แบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูล สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ดำเนินการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

2.2.1 วิเคราะห์บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง 3 ด้าน คือ

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการวัดและการประเมินผล โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านและรายข้อ และนำเสนอเป็น ตารางประกอบความเรียง การแปลความหมายใช้เกณฑ์ของของ วิเชียร เกตุสิงห์ (2538: 9) ตามรายละเอียด ดังนี้

- 4.50 - 5.00 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 3.50 - 4.49 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- 2.50 - 3.49 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 1.50 - 2.49 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- 1.00 - 1.49 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

2.2.2 เปรียบเทียบบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้าน

โดยใช้สถิติ t-test กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม และใช้สถิติ One Way ANOVA กับ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 กลุ่ม และทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe 's test)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 ค่าร้อยละ (Percent)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. สถิติหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

2.1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2.2 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item - Objective Congruence,)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล โดยใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 เปรียบเทียบบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน จำแนกตาม วุฒิมัธยมศึกษา ชั้นยศ ประสพการณ์การสอน โดยใช้สถิติ t-test

3.3 เปรียบเทียบบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงใน 3 ด้าน จำแนกตาม อายุ รายได้ โดยใช้สถิติ One Way ANOVA กรณีมีค่าจำเป็นสำคัญทางสถิติทำการทดสอบรายคู่ ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe 's test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อใช้ในการแปลความหมายและการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

n	แทน	จำนวนครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบใน t-distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบใน F-distribution
df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
SS	แทน	ค่าผลรวมกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสอง (Mean Squares)
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบ (Probability)
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ผู้วิจัยได้นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง
- ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
- ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 2 จำนวนและค่าร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และประสบการณ์ในการสอน

สถานภาพของครู	จำนวน(คน)	ร้อยละ
อายุ		
น้อยกว่า 30 ปี	15	12.71
30 – 40 ปี	52	44.07
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	51	43.22
รวม	118	100
รายได้		
น้อยกว่า 10,000 บาท	8	6.78
10.000 – 20,000 บาท	63	53.39
มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป	47	39.83
รวม	118	100
วุฒิการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	81	68.64
ปริญญาตรีขึ้นไป	37	31.36
รวม	118	100
ชั้นยศ		
นายทหารชั้นประทวน	64	54.24
นายทหารชั้นสัญญาบัตร	54	45.76
รวม	118	100
ประสบการณ์ในการสอน		
ต่ำกว่า 10 ปี	54	45.76
10 ปีขึ้นไป	64	54.24
รวม	118	100

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ส่วนมากมีอายุอยู่ระหว่าง 30-40 ปี มีจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 44.07 และ รองลงมาคือ ครูที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 44.22 และครูที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 12.71 ตามลำดับ

จำแนกตามรายได้ พบว่า ส่วนมากเป็นครูที่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 20,000 บาท มีจำนวน 63 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 53.39 และรองลงมาคือครูที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 39.83 และครูที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาทมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 6.78 ตามลำดับ

จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า ส่วนมากเป็นครูที่มีวุฒิการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 68.64 และรองลงมา คือครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 31.36

จำแนกตามชั้นยศ พบว่า ส่วนมากเป็นครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นประทวน จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 54.24 และรองลงมา คือครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 45.76

จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน พบว่า ส่วนมากเป็นครูที่มีประสบการณ์การสอน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 54.24 และรองลงมา คือครูที่มีประสบการณ์การสอน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 45.76

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของ
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมและรายด้าน

บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านการพัฒนาหลักสูตร	2.82	.69	ปานกลาง
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.02	.80	ปานกลาง
3.ด้านการวัดและการประเมินผล	2.43	.93	น้อย
รวม	2.75	.71	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตาราง 3 พบว่าบทบาทของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.75$, S.D.=.71) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$, S.D.=.80) และด้านการพัฒนาหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ($\bar{X}=2.82$, S.D.=.69) ส่วนด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.43$, S.D.=.93)

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร จำแนกเป็นรายข้อ

ด้านการพัฒนาหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1 ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอให้มีการสอดแทรกแนวพระราช ดำริเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียน	2.89	.89	ปานกลาง
2 ท่านเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนโดย นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา	2.77	1.10	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของโรงเรียน ที่นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้	2.68	1.03	ปานกลาง
4	ท่านกำหนดเนื้อหา ในการสอดแทรกแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในรายวิชา	2.65	1.02	ปานกลาง
5	ท่านได้ให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานที่ใช้ผลผลิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน	2.45	.99	น้อย
6	ท่านได้ศึกษาดูงาน โรงเรียนอื่นที่ดำเนินการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาพัฒนาหลักสูตร	3.37	1.10	ปานกลาง
7	ท่านให้ครูในหมวดวิชามีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาในการสอดแทรกแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในวิชาของท่าน	2.53	1.02	ปานกลาง
8	ท่านได้กำหนดสัดส่วนของเวลาในโครงสร้างของหลักสูตร ให้มีความสัมพันธ์ กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	2.77	1.03	ปานกลาง
9	ท่านกำหนดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้มีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.83	1.04	ปานกลาง
10	ท่านมีการนำหลักสูตรแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ที่พัฒนาขึ้นในโรงเรียนไปวิเคราะห์หาคุณภาพผู้เรียน	2.77	1.03	ปานกลาง
11	ท่านได้เตรียมเนื้อหาวิชา การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรของโรงเรียน	2.54	.98	ปานกลาง
12	ท่านได้เตรียมแหล่งความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์โดยตรง	2.76	1.08	ปานกลาง
13	ท่านได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนรู้จักในด้านความพอประมาณเช่นการอุปโภคบริโภคแต่พอดี เลือกใช้ จ่ายในสิ่งที่จำเป็น	3.19	.84	ปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

	ด้านการพัฒนาหลักสูตร	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
14	ท่านได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนได้รู้จักในด้านความมีเหตุผล เช่น นักเรียนทราบว่า การจ่ายสิ่งใดฟุ่มเฟือยหรือไม่ฟุ่มเฟือย	3.25	.89	ปานกลาง
15	ท่านได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนรู้จักการมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถเผชิญสถานการณ์และมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง	3.20	.83	ปานกลาง
16	ท่านได้นำหลักของการมีคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตร	3.47	.74	ปานกลาง
17	ท่านได้แบ่งปันความรู้ ความเข้าใจในแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนครู ท่านอื่น	2.88	.96	ปานกลาง
18	ท่านได้พัฒนาหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง	2.77	1.00	ปานกลาง
19	ท่านมีส่วนร่วมในการดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาสาระรายละเอียดวิชาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง	2.81	.99	ปานกลาง
	รวม	2.82	.69	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตาราง 4 พบว่า บทบาทของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.82$, S.D.=.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ระดับปานกลาง มี 18 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือครูได้นำหลักของการมีคุณธรรมจริยธรรมสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตร ($\bar{X}=3.47$, S.D.=.74) ครูได้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนอื่น ที่ดำเนินการการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง และนำมาพัฒนาหลักสูตร ($\bar{X}=3.37$, S.D.=3.37) และครูได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนได้รู้จักในด้านความมีเหตุผล เช่น นักเรียนทราบว่า การจ่ายสิ่งใดฟุ่มเฟือยสิ่งใดไม่ฟุ่มเฟือย ($\bar{X}=3.25$, S.D.=.89) ส่วนข้อที่อยู่ในระดับน้อยมี 1 ข้อ คือครูได้ให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานที่ใช้ผลผลิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในโรงเรียน ($\bar{X}=2.45$, S.D.=.99)

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการจัดการเรียนการสอน จำแนกเป็นรายข้อ

	ด้านการจัดการเรียนการสอน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านได้จัดแหล่งการเรียนรู้โดยให้นักเรียน เรียนรู้จากสภาพจริงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.84	1.09	ปานกลาง
2	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารการสอน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.81	1.09	ปานกลาง
3	ท่านได้สอนตามแผนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	3.11	1.02	ปานกลาง
4	ท่านได้มีการเตรียมความรู้จาก ศึกษา เอกสาร ตำราเกี่ยวกับแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ก่อนการสอน	3.04	1.00	ปานกลาง
5	ท่านได้เตรียมสื่อการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ในชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสภาพจริง	3.02	1.07	ปานกลาง
6	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง	2.88	1.03	ปานกลาง
7	ท่านได้รับการนิเทศ การเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงจากครูท่านอื่น	2.74	1.06	ปานกลาง
8	ท่านได้ออกแบบ การเรียนการสอน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้เหมาะสมกับความแตกต่าง ของผู้เรียน	2.80	1.05	ปานกลาง
9	ท่านใช้การเสริมแรง เช่น การชมเชย การให้รางวัล นักเรียนที่ดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนท่านอื่นปฏิบัติตาม	2.96	1.13	ปานกลาง
10	ท่านได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการเรียนการสอนในการใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในห้อง	3.03	1.11	ปานกลาง

ตาราง 5 (ต่อ)

บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
11	ท่านสอนให้ผู้เรียน ได้คิดคำนึงถึงผู้อื่นไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	3.24	1.05	ปานกลาง
12	ท่านได้สอนให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล โดยวิเคราะห์ความจำเป็นและความต้องการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต	3.24	1.03	ปานกลาง
13	ท่านสอนนักเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	3.25	.91	ปานกลาง
14	ท่านได้สอนให้นักเรียนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	3.18	.94	ปานกลาง
15	ท่านได้สอนให้นักเรียนรู้จักพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเอง ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	3.14	.93	ปานกลาง
16	ท่านได้สอนให้นักเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมในการปฏิบัติตนตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง	3.19	.90	ปานกลาง
17	ท่านได้สอนนักเรียน ในการใช้จ่ายอย่างประหยัดตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำบัญชีการใช้จ่าย	3.26	.96	ปานกลาง
18	ท่านจัดให้มีการประกวดโครงงาน แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน	2.63	1.06	ปานกลาง
19	ท่านได้อบรม ความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง หน้าแถวหรือหน้าชั้นเรียน	3.10	1.03	ปานกลาง
รวม		3.02	.80	ปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตาราง 5 พบว่า บทบาทของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.02$, S.D.=.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้ออยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย

3 ลำดับแรก คือครูได้สอนนักเรียนในการใช้จ่ายอย่างประหยัด ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำบัญชีการใช้จ่าย ($\bar{X}=3.26$, S.D.=.96) ครูสอนนักเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=3.25$, S.D.=.91) และครูได้สอนให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผลโดยวิเคราะห์ความจำเป็นและความต้องการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต ($\bar{X}=3.24$, S.D.=1.03) ส่วนข้อที่ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสุดท้ายคือ ครูจัดให้มีการประกวดโครงงาน แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของนักเรียน ($\bar{X}=2.63$, S.D.=1.06)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการวัดและการประเมินผล จำแนกเป็นรายข้อ

	ด้านการวัดและการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านได้ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผู้เรียน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.60	1.03	ปานกลาง
2	ท่านได้กำหนดสัดส่วนของแบบประเมิน ตามเนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.58	1.05	ปานกลาง
3	ท่านได้ให้ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการสร้างแบบประเมินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.20	1.03	น้อย
4	ท่านได้ออกแบบการประเมินผลให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.34	1.06	น้อย
5	ท่านได้นำแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบประเมินก่อนนำไปใช้จริง	2.28	1.02	น้อย
6	ท่านได้วางแผนการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.45	1.11	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

	ด้านการวัดและการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
7	ท่านได้ประเมินความรู้นักเรียน ก่อน-หลัง การเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	2.45	1.02	น้อย
8	ท่านได้สร้างแบบประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียงในด้านความพอประมาณ เช่น การอุปโภค บริโภค แต่พอประมาณ	2.38	1.02	น้อย
9	ท่านได้สร้างแบบประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง ในด้านความมีเหตุมีผล คือนักเรียนทราบว่า การจ่าย สิ่งใดฟุ่มเฟือยหรือไม่ฟุ่มเฟือย	2.49	1.14	น้อย
10	ท่านได้สร้างแบบประเมินผล ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง ในด้านการมีภูมิคุ้มกันการเลือกใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น รู้วิธีการใช้เงินอย่างประหยัด	2.50	1.12	ปานกลาง
11	ท่านได้นำผลการประเมิน มาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข พัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง	2.55	1.11	ปานกลาง
12	ท่านประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง ด้วยความเป็นธรรม	2.59	1.03	ปานกลาง
13	ท่านจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง โดยให้นักเรียนร่วมประเมินผลกันเอง	2.41	1.06	น้อย
14	ท่านได้ให้ชุมชน หน่วยฝึกประสบการณ์มีส่วนร่วมการ ประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ พอเพียง	2.30	1.02	น้อย
15	ท่านได้แจ้งผลการวัดและการประเมินผล ตามแนวพระราช ดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้ผู้รับการประเมินได้รับทราบ	2.41	1.09	น้อย
16	ท่านออกแบบการประเมินครูผู้สอน ตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินครูผู้สอน	2.39	1.07	น้อย

ตาราง 6 (ต่อ)

	ด้านการวัดและการประเมินผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
17	ท่านได้ให้คำปรึกษากับเพื่อนครูด้วยกันในการออกแบบ การวัดและการประเมินผลการเรียนตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง	2.44	1.13	น้อย
18	ท่านจัดให้มีการประเมินความพร้อมของผู้เรียนหลังจากการ ใช้หลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน	2.44	1.11	น้อย
19	ท่านนำเสนอผลการประเมินการเรียนรู้ ตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้กับโรงเรียนได้รับทราบ	2.47	1.13	น้อย
	รวม	2.43	.93	น้อย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจาก ตาราง 6 พบว่า บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการวัดและการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}=2.43$, S.D.=.93) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับปานกลางมี 5 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือครูได้ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลผู้เรียนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=2.60$, S.D.=1.03) ครูประเมินผล การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X}=2.59$, S.D.=1.03) และครูได้กำหนดสัดส่วนของแบบประเมินเนื้อหารายวิชาให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=2.58$, S.D.=1.05) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อยมี 14 ข้อ โดยมีค่าเฉลี่ย เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือครูได้ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลผู้เรียนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=2.60$, S.D.=1.03) ครูประเมินผล การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความเป็นธรรม ($\bar{X}=2.59$, S.D.=1.03) ครูได้ กำหนดสัดส่วนของแบบประเมิน ตามเนื้อหาวิชาให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=2.58$, S.D.=1.05) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย คือ ครูได้ให้ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการสร้างแบบประเมิน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X}=2.20$, S.D.=1.03)

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบ บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ตาราง 7 เปรียบเทียบ บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ
กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตาม อายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
การพัฒนาหลักสูตร					
ระหว่างกลุ่ม	3.292	2	1.646	3.602*	.030
ภายในกลุ่ม	52.549	115	.457		
รวม	55.841	117			
การจัดการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	1.446	2	.723	1.127	.328
ภายในกลุ่ม	74.884	115	.642		
รวม	75.238	117			
การวัดและการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	4.111	2	2.055	2.434	.092
ภายในกลุ่ม	97.108	115	.844		
รวม	101.219	117			
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	1.198	2	.559	1.170	.314
ภายในกลุ่ม	58.843	115	.512		
รวม	60.040	117			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 7 พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทครูของตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณา รายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้าน อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน จึงทำการเปรียบเทียบบทบาทของครู เป็นรายคู่โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's test) ดังตาราง 8

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ตามวิธีการของ
เชฟเฟ (Scheffe's test) จำแนกตาม อายุ

อายุ	$\bar{X}$	น้อยกว่า 30 ปี	30 – 40ปี	มากกว่า 40 ปีขึ้นไป
		2.53	2.73	2.99
น้อยกว่า 30 ปี	2.53	-	.2009	.4681*
30 – 40ปี	2.73		-	.2672
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	2.99			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 8 ผลการทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปีมีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกับครูที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู ที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าครูที่มีอายุน้อยกว่า 30ปี มี ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
การพัฒนาหลักสูตร					
ระหว่างกลุ่ม	4.833	2	2.416	5.448*	.005
ภายในกลุ่ม	51.008	115	.444		
รวม	55.841	117			
การจัดการเรียนการสอน					
ระหว่างกลุ่ม	.394	2	.197	.303	.739
ภายในกลุ่ม	74.884	115	.651		
รวม	75.238	117			
การวัดและการประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	3.911	2	1.995	2.311	.104
ภายในกลุ่ม	97.309	115	.846		
รวม	101.219	117			
โดยภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2.082	2	1.041	2.066	.131
ภายในกลุ่ม	57.958	115	.504		
รวม	60.040	117			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากตาราง 9 พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีรายได้ต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้าน อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน จึงทำการเปรียบเทียบบทบาทของครู เป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe's test) ดังตาราง 10

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรตามวิธีการของ
เชฟเฟ้ (Scheffe's test) จำแนกตาม รายได้

รายได้	$\bar{X}$	น้อยกว่า 10,000 บาท	10,000 – 20,000 บาท	มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป
		2.94	2.633	3.05
น้อยกว่า 10,000 บาท	2.94	-	.3075	.1107
10,000 – 20,000 บาท	2.633		-	.4183 *
มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป	3.05			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า บทบาทของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีรายได้ 10,000 – 20,000 บาท มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกับครูที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยครูที่มีรายได้ มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มากกว่าครูที่มีรายได้ 10,000- 20,000 บาท ส่วนคู่อื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 11 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง
โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จำแนกตาม วุฒิการศึกษา เป็นรายด้าน

บทบาทของครูตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	วุฒิการศึกษา	n	$\bar{X}$	S.D	t	p
1.ด้านการพัฒนาหลักสูตร	ต่ำกว่าปริญญาตรี	81	2.73	.70	2.038*	.044
	ปริญญาตรีขึ้นไป	37	3.01	.63		
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ต่ำกว่าปริญญาตรี	81	2.99	.79	.611	.53
	ปริญญาตรีขึ้นไป	37	3.08	.83		
3.ด้านการวัดและการ ประเมินผล	ต่ำกว่าปริญญาตรี	81	2.38	.84	.778	.440
	ปริญญาตรีขึ้นไป	37	2.54	1.09		
รวม	ต่ำกว่าปริญญาตรี	81	2.70	.67	1	.249
	ปริญญาตรีขึ้นไป	37	2.88	.79		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 11 พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปมีบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตร สูงกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านอื่น ไม่แตกต่าง

ตาราง 12 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียน
ชุมพลทหารเรือกรมยุทธศึกษาทหารเรือ จำแนกตาม ชั้นยศ เป็นรายด้าน

บทบาทของครูตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง		ชั้นยศ	n	$\bar{X}$	S.D	t	p
1.ด้านการพัฒนาหลักสูตร	นายทหารชั้นประทวน	นายทหารชั้นประทวน	64	2.65	.66	2.950*	.004
		นายทหารชั้นสัญญาบัตร	54	3.02	.67		
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	นายทหารชั้นประทวน	นายทหารชั้นประทวน	64	2.97	.78	.783	.435
		นายทหารชั้นสัญญาบัตร	54	3.08	.83		
3.ด้านการวัดและการประเมินผล	นายทหารชั้นประทวน	นายทหารชั้นประทวน	64	2.38	.86	.683	.496
		นายทหารชั้นสัญญาบัตร	54	2.50	1.07		
รวม	นายทหารชั้นประทวน	นายทหารชั้นประทวน	64	2.67	.66	.516	.132
		นายทหารชั้นสัญญาบัตร	54	2.87	.77		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 12 พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีชั้นยศต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดย พบว่าครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร มีบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตร สูงกว่า ครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นประทวน ส่วนด้านอื่น ไม่แตกต่าง

ตาราง 13 เปรียบเทียบความแตกต่าง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียน
ชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จำแนกตามประสบการณ์การสอน เป็นรายด้าน

บทบาทของครูตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ประสบการณ์การสอน	n	$\bar{X}$	S.D	t	sig
1.ด้านการพัฒนาหลักสูตร	ต่ำกว่า 10 ปี	54	2.56	.62	3.857*	.000
	10 ปีขึ้นไป	64	3.03	.68		
2.ด้านการจัดการเรียนการสอน	ต่ำกว่า 10 ปี	54	2.96	.87	.742	.459
	10 ปีขึ้นไป	64	3.07	.74		
3.ด้านการวัดและการ ประเมินผล	ต่ำกว่า 10 ปี	54	2.29	.89	1.606	.111
	10 ปีขึ้นไป	64	2.56	.94		
รวม	ต่ำกว่า 10 ปี	54	2.61	.68	2.174*	.032
	10 ปีขึ้นไป	64	2.89	.72		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 พบว่า ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีประสบการณ์
การสอนต่างกันมีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์สอน 10 ปีขึ้นไป มีบทบาทด้านการพัฒนา
หลักสูตร มากกว่าครูที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 10 ปี ส่วนด้านอื่น ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ มีขั้นตอนในการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ผล ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ใน 3 ด้าน คือด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและการประเมินผล
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครู ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีสถานภาพต่างกัน โดยจำแนกตาม อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และประสบการณ์ในการสอน

สมมติฐานในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัยมี ดังนี้

1. ครูที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
2. ครูที่มีรายได้ต่างกัน มีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
3. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
4. ครูที่มีชั้นยศต่างกัน มีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน
5. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีบทบาทตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ปีการศึกษา 2551 จำนวน 170 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยกำหนด ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 118 คน และทำการสุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยให้ชั้นยศ เป็นชั้น ในการสุ่มและเทียบสัดส่วนของจำนวน ครู เพื่อกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำแนกตามชั้นยศ ได้กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ นายทหารชั้นประทวนจำนวน 64 คนและนายทหารชั้นสัญญาบัตรจำนวน 54 คน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อสอบถาม บทบาทครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยผู้วิจัยแบ่งแบบสอบถาม จำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม สถานภาพเกี่ยวกับ อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และ ประสบการณ์ในการสอน ของครูในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เกี่ยวกับบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ใน 3 ด้านคือด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดและการประเมินผล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales)

ผู้วิจัย ได้นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) จาก ผู้เชี่ยวชาญ ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 5 ท่าน ตรวจแก้ไขสำนวน ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหาตลอดจน ข้อเสนอแนะอื่น ๆ และเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ .60 ขึ้นไป แล้วนำเครื่องมือไปหา ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) กับครูโรงเรียนสังกัดกรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดย หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน พบว่า ด้าน การพัฒนาหลักสูตร เท่ากับ 0.94 ด้านการจัดการเรียนการสอน เท่ากับ 0.96 และด้านการวัดและการประเมินผล เท่ากับ 0.98 โดยทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิจัย จากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยได้ดำเนินการขอหนังสือ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้บัญชาการโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เพื่อขออนุญาตแจก แบบสอบถามกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง นำหนังสือแนะนำตัว พร้อมแจกแบบสอบถามกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นนัดหมายมารับคืนภายในสัปดาห์ โดยรับ แบบสอบถามด้วยตนเอง เก็บแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่สามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลได้ จำนวน 118 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้ ค่าที (t-test) และสถิติทดสอบค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม โดยใช้ทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One- Way ANOVA) และทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลางส่วนในด้านการวัดและการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย
2. ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกันและพบว่า ครูที่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาหลักสูตร มากกว่าครูที่อายุน้อยกว่า 30 ปี

3. ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีรายได้ต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และ พบว่าครูที่มีรายได้ มากกว่า 20,000 บาท ขึ้นไป มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาหลักสูตร มากกว่าครูที่มีรายได้ 10,000- 20,000 บาท ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน และพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาหลักสูตร มากกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

5. ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีชั้นยศต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาหลักสูตร มากกว่าครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นประทวน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

6. ครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์สอน 10 ปีขึ้นไป มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการพัฒนาหลักสูตร มากกว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนต่ำกว่า 10 ปี ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ อภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เมื่อพิจารณาโดยรวม พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการจัดการเรียนการสอน และรองลงมา คือด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการวัดและการประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ มีบทบาทด้านการจัดการเรียนการสอน มากกว่าด้านอื่นๆ เนื่องจากครูกับ

นักเรียนของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ มีความใกล้ชิดอยู่กับนักเรียนตลอด 24 ชั่วโมงเพราะเป็นโรงเรียนประจำ ครูสามารถสอดแทรกความรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ แม้แต่ในที่พัก ขณะรับประทานอาหารหรือนอกห้องเรียน ดังนั้นบทบาทของครูจึงมีความสำคัญ ครูจึงต้องเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับคำกล่าวของ ดร.ปริญญ์ พิบูลสรวุฑ (2551: 190) กล่าวถึงบทบาทของครูในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาครูจะต้องพัฒนาตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้กับนักเรียนและครูต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนได้เป็นตัวอย่าง โดยที่ วีระ ปันทอง (2551: 99) ได้ศึกษา บทบาทของครูในการถ่ายทอดความรู้ โดยครูยุคใหม่ จะต้องแสวงหาวิธีสอนที่จะให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการศึกษาตลอดชีวิต และการดำเนินชีวิต อย่างมีคุณภาพในสังคม ต่อไป

บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพัฒนาหลักสูตรของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา รายชื่อ พบว่าส่วนใหญ่จำนวน 18 ชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง มีเพียงชื่อเดียวเท่านั้นที่อยู่ในระดับน้อย และพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูได้นำหลักคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูมีความตระหนักในผลผลิต เมื่อจบการศึกษาให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินชีวิต สามารถเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.) พ.ศ.2545 และค่าเฉลี่ยลำดับรองลงมา คือครูได้ศึกษาดูงานจากโรงเรียนที่ดำเนินการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงโดยโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ได้ดูงานจากศูนย์ฝึกทหารใหม่ ซึ่งเป็นหน่วยงาน ที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง และครูได้นำความรู้ ที่ได้ดูงานมาบูรณาการพัฒนากурсเพื่อให้งานเหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิตของโรงเรียนตนเอง บทบาทด้านนี้ครูต้องเป็นคนที่มี การพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีการแสวงหาความรู้ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันกับครูท่านอื่น สอดคล้องกับคำกล่าว ของ ธีรยุทธ รัชชะและชัยวัฒน์ ผดุงพร (2546: 100) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ครูต้องยึดกรอบของหลักสูตร เป็นแนวทางในการกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร และสถานศึกษาต้องมีการแลกเปลี่ยน ความรู้ซึ่งกันและกัน ครูต้องจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับเวลาเรียน เหมาะสมกับสภาพผู้เรียน ส่วนการศึกษาบทบาทของครูในด้านการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ รายชื่อคือ ครูได้ให้ชุมชนท้องถิ่นหน่วยงาน ที่ใช้ผลผลิตมีส่วนร่วม ในด้านการพัฒนาหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แสดงให้เห็นว่า โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ให้ชุมชน ท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่นักเรียนสำเร็จ การศึกษาเข้าทำงาน มีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรน้อยมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจากสภาพการจัด

การเรียนการสอนของโรงเรียน เป็นแบบโรงเรียนประจำที่มีที่พักภายในโรงเรียน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมมีน้อย เนื่องจากจำกัด ด้วยเวลา สถานที่ ตลอดจนโรงเรียนเป็นสถานที่ราชการของกองทัพ ข้อมูลบางเรื่องไม่สามารถเปิดเผยในที่สาธารณะ เนื่องจากเป็นความมั่นคง ของประเทศชาติทำให้ค่าเฉลี่ยข้อนี้ต่ำกว่าข้ออื่น และนโยบายระดับกองทัพโดยเฉพาะในด้านการศึกษาที่นำเอาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มาสู่สถานศึกษา เพียงเป็นระยะเริ่มต้น เท่านั้นการนำมาใช้ ยังไม่ชัดเจน และแพร่หลายนัก จึงทำให้บทบาทของครูในด้านการพัฒนาหลักสูตร จึงไม่ชัดเจน ทำให้การถ่ายทอดไปสู่ผู้เรียนยังไม่ได้พอ โดยกองทัพได้มุ่งเน้นในเรื่อง โครงการเกี่ยวกับความเป็นอยู่ การเกษตรตามแนวพระราชดำรินิเทศชนบท พื้นที่ห่างไกล เขตทุรกันดาร ซึ่งมีแตกต่างกับกระทรวงศึกษาธิการ มีการจัดทำโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาเป็นประธาน ในเรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2549; 18) มีการดำเนินการอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม มีคณะทำงาน มีคู่มือ และตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น การเรียนรู้ของทุกระดับได้อย่างถูกต้อง ชัดเจนและเป็นรูปธรรม มีโรงเรียนต้นแบบในการศึกษาดูงาน ต่างกับโรงเรียนชุมพลทหารเรือที่บรรจุเนื้อหาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เข้าไปในหลักสูตรยังไม่เป็นรูปธรรมเท่าที่ควร และครูบางท่านยังมีความเข้าใจไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงควรจัดอยู่ในวิชาเกษตรกรรมการปลูกพืชผักสวนผสมที่จริงแล้ว การสอดแทรกความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสอดแทรกในทุกรายวิชา ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551: 191)

1.1 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ในด้านการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลี สิ้นเครือ (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของครูประถมศึกษา เขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทของครูด้านการจัดการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูมีความรู้เข้าใจในการถ่ายทอดสู่ผู้เรียน ยังไม่ได้พอ อันเนื่องมาจากการจัดความรู้เศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องใหม่สำหรับสถานศึกษาในกองทัพและเมื่อศึกษาบทบาทของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูมีการสอนให้นักเรียนมีการใช้จ่ายอย่างประหยัด รู้จักอดออมไม่ฟุ้งเฟ้อ เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้คุณค่าของเงิน มีการวางแผนการใช้จ่ายที่ดี โดยนโยบายของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ให้นักเรียนดำเนินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดทำสมุดบัญชีเงินฝากให้นักเรียนทุกคน เพื่อเป็นเงินออม สำหรับใช้จ่ายเมื่อสำเร็จ การศึกษาเป็นข้าราชการ ส่วนบทบาทของครู รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน คือครูสอนให้นักเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือครูจัดให้มีการประกวดโครงงานตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ซึ่งในข้อนี้ครูไม่ได้สอนการทำโครงการ ทำให้ครูมีค่าเฉลี่ยน้อย
 สุชาติ นันทไชย (2550: 63-15) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาควรประสาน
 ร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นและสังคมในทุกระดับในการจัดการเรียนรู้ จากสภาพจริงที่เป็นอยู่ โดยการ
 เรียนรู้ อาจเกิดจากการศึกษาแบบอย่างที่มีอยู่ เกิดจากการระดมความคิดร่วมกันระหว่างครู - นักเรียน
 ผู้ปกครอง ชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัด
 กิจกรรมให้สอดคล้องกับ วิทยุ ภูมิ ประสพการณ์ วิถีชีวิต ของนักเรียน ครูควรจัดการเรียนการสอน
 ไม่มุ่งเน้นในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว ควรมีการสอนที่มีความหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 และอยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้สภาพจริงในท้องถิ่น

1.2 บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียนชุมพล
 ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ในด้านการวัดและการประเมินผล พบว่า บทบาทด้านการวัดและ
 การประเมินผล ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งการ
 ใช้หลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธ
 ศึกษาทหารเรือ เป็นเรื่องใหม่ และอยู่ระยะเริ่มต้น ทำให้บทบาทของครูด้านการวัดและการประเมินผล มี
 ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวีพร วงศ์สวัสดิ์สุข (2551: 100) ที่ได้ศึกษา
 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิตมัธยม พบว่าครูมี
 ความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ในเรื่องการวัดและการประเมินผล ยังไม่มีเครื่องมือที่เป็นมาตรฐาน
 เดียวกัน และเป็นเรื่องที่ยาก ซึ่งผลการประเมิน จะได้ผลออกมาแตกต่างกัน ตามความเข้มข้นและความ
 สม่ำเสมอของครูผู้สอน เนื่องจากครูยังเข้าใจเกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงยังไม่ดีพอ ทำให้
 บทบาทของครูในการวัดและการประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ไม่ดีไปด้วย เพราะครู
 ยังยึดติดกับรูปแบบการประเมินผลแบบเดิม ๆ คือการสอบในห้องเรียน การประเมินผลโดยครูผู้สอน ซึ่ง
 การประเมินผลมีด้วยกันอย่างหลากหลายวิธี เช่น การสังเกต การประเมินโครงการ ใบงาน แฟ้มสะสมงาน
 อื่น ๆ เป็นต้น สอดคล้องกับ ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช (2544: 15-17) กล่าวถึงการวัดและการประเมินผล ไว้ว่า
 การเรียนการสอนและการประเมินผล ไม่ควรแยกจากกัน กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนทำกิจกรรม ต้องมีการ
 สังเกตกระบวนการ การทำงาน ตรวจผลงาน ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกมา คุณลักษณะบาง
 ประการอันเป็นผลจากการเรียนรู้ เพื่อที่จะสามารถปรับปรุงแก้ไข ได้ทัน ท่วงที กรณีที่เกิดข้อบกพร่อง
 หรือสามารถพัฒนาให้ดีที่สุดได้ จากการนำผลการประเมิน มาตรวจเพื่อหาจุดที่จะพัฒนาต่อไป เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการวัดและ
 การประเมินผล ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือครูได้ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล
 ผู้เรียนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นได้ว่าครูมีการเตรียมตัวที่ดี โดยมีการศึกษา
 หาความรู้ก่อนประเมินผล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับรองลงมา คือครูประเมินผลการเรียนรู้ตามแนว

พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความเป็นธรรม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 4 มาตรา 26 กำหนดให้สถานศึกษาจัดการ ประเมินผลผู้เรียน โดยพิจารณาจากของผู้เรียนความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วม กิจกรรมของผู้เรียนและการวัดและการประเมินผล ครูต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีความยุติธรรม ซึ่งเป็น หัวใจของผู้วัดผลและประเมินผล และบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในด้าน การวัดและการประเมินผล ข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูได้ให้ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการสร้างแบบประเมินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งแบบประเมินส่วนใหญ่ ของ โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ สร้างโดยครูผู้สอน ถ้าจะให้เกิดประสิทธิภาพและ สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน ครูควรนำชุมชนท้องถิ่น ให้มีส่วนร่วมในการออกแบบ และสร้างขึ้น

2. การศึกษาเปรียบเทียบ บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครู โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่มีอายุต่างกัน พบว่า มีค่าเฉลี่ยบทบาทตามแนว พระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดย สุจันทน์ สังขกุล (2548: 82) ได้ศึกษาบทบาทของครูในงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน เขต กรุงเทพมหานคร พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของครู

ผลการศึกษารolesตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนชุมพล ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ จากการศึกษพบว่า บทบาทของครู ในด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันโดยครูที่มีอายุมากกว่า 40 ปี มีบทบาท มากกว่า ครูที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี แสดงให้เห็นได้ว่า โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เมื่อมีการพัฒนาหลักสูตร หรือ ปรับปรุง แก้ไข หลักสูตร บทบาทด้านนี้ของครูอาจไม่เท่าเทียมกันโดยส่วนใหญ่ ครูที่มีอายุมาก หรือ อาวุโส จะได้รับ สิทธิก่อนเพราะระบบของทหาร ผู้ที่มีอาวุโสมากกว่าจะถูกให้เกียรติก่อนซึ่งเป็นขนบธรรมเนียมของ ทหาร และผู้ที่มีอายุมากกว่า 40 ปี ส่วนใหญ่ จะเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร หรือเป็นนายทหารชั้น ประทวนที่อาวุโส แล้วการเข้าเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรจึงมีโอกาสมากกว่าผู้มีอาวุโสน้อยกว่า จึงทำให้บทบาทด้านนี้แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาท ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ที่ มีรายได้ต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และ พบว่า ค่าเฉลี่ยของครูที่มีรายได้มากกว่า 20,000บาทขึ้นไป มีบทบาทมากกว่า ครูที่มีรายได้10,000-20,000 บาท ซึ่งเมื่อพิจารณาด้านการพัฒนาหลักสูตรมีความ

แตกต่างกัน โดยจากการศึกษาสภาพการเป็นอยู่ของครูที่มีรายได้น้อยต้องทำงานเสริมเพื่อการอยู่รอด ทำให้การทุ่มเทในหน้าที่และบทบาทของครูมีน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศ์ รัตนะ (2551: 102) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 พบว่า ครูที่มีรายได้สูง มีพฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าครูที่มีรายได้ต่ำซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูที่มีรายได้สูงมีบทบาท ของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มากไปด้วย

4. การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พบว่า ครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรุณวรรณ นาคทองดี (2549: บทคัดย่อ) พบว่าวุฒิการศึกษาของครูบทบาทในการเป็นครูมืออาชีพในยุคนิเทศการศึกษามีไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรจะ พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีบทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรน้อยกว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี ขึ้นไป

5. การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ครูที่มีชั้นยศต่างกัน มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน พบว่าครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นประทวนมีบทบาทด้านพัฒนาหลักสูตรน้อยกว่าครูที่มีชั้นยศนายทหารชั้นสัญญาบัตร จากการวิเคราะห์ มาจากโดยส่วนใหญ่นายทหารชั้นประทวนการมีส่วนร่วมในการแสดงออก การเข้าประชุมปรึกษาหารือ ความคิดเห็น ในการพัฒนาหลักสูตรมีน้อย เนื่องจากจำกัดด้วยบทบาทหน้าที่ ของชั้นยศ

6. การศึกษาเปรียบเทียบ บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ครูที่มีประสบการณ์การสอนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า บทบาทครูด้านการพัฒนาหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน จินดา ทับจีน (2546: บทคัดย่อ)

ได้ศึกษา พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสุพรรณิ ลิ้มโสภณธรรม (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสมรรถภาพในการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชนบุรี เขต 2 พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 25 ปี มีสมรรถภาพในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัย พบว่าบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียน ชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการวัดและการประเมินผล อยู่ในระดับน้อย แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ควรมีการพัฒนาครู โดยจัดทำโครงการส่งเสริมบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ให้มากกว่านี้ เช่นการอบรม สัมมนา หรือการศึกษาดูงาน หรือมีการให้รางวัลแก่ครูที่มีบทบาทที่ดี และมีการให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม มากกว่านี้เพื่อให้ครูมีความรู้และความเข้าใจ มีการบูรณาการความรู้สู่สถานศึกษา

ด้านการวัดและการประเมินผล ของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ซึ่งด้านนี้มีระดับน้อย อาจเกิดจากครู ยังแสดงบทบาทด้านนี้ยังน้อย หรือมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการวัดและการประเมินผลไม่ดีพอ เพราะครูยังยึดติดกับการประเมินผลแบบเดิมๆ คือการสอบความรู้ การให้คะแนนตามแบบพฤติกรรม ซึ่งการวัดและการประเมินผลของผู้เรียน มีความหลากหลาย ดังคำกล่าวของ ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2543: 38-51) การวัดและการประเมินผลที่ดี ผู้สอนต้องประเมินผลความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ผู้สอนต้องมีพื้นฐานของการวัดและการประเมินผล โดยแบบการประเมินผลต้องมีความหลากหลายขึ้นอยู่กับ กิจกรรม และพื้นฐานของผู้เรียนซึ่ง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ได้จัดการฝึกอบรม ในการออกข้อสอบ เป็นประจำเสมอมา ไม่ใช่หมายความว่า การวัดและการประเมินผลจะมีระดับสูง ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนได้นำมาใช้มากน้อยเพียงใดและการวัดและการประเมินผล มีแบบวัดที่หลากหลายสอดคล้องกับ งานวิจัยของ เฟื่องฟ้า เรืองเวช (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บรรณนิทัศน์ เรื่องการวัดและการประเมินผลการศึกษา พบว่า หลักการวัดและการประเมินผล ครูต้องมีการกำหนดเป้าหมาย และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ในหลักสูตร

ต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับสิ่งที่มีวัด และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล ซึ่งในการพัฒนาครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ในด้านการวัดและการประเมินผล โรงเรียนควรมีการฝึกอบรม มีการออกแบบ แบบวัดแบบประเมินชนิดต่างๆเพื่อส่งเสริมบทบาทครูด้านการวัดและการประเมินผล โดยเฉพาะเกี่ยวกับพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ ควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุง บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของกองทัพ และประเทศเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

3. ผลการเปรียบเทียบสถานภาพ ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พบว่า อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา ชั้นยศ และโดยรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นประสบการณ์การสอน ที่มีความแตกต่างกัน และรายด้าน พบว่า บทบาทด้านการพัฒนาหลักสูตรแตกต่างกัน ทุกตัวแปรซึ่งแสดงให้เห็นว่า บทบาทของครูไม่เกี่ยวกับ อายุ รายได้ วุฒิการศึกษา และชั้นยศ ส่วนในเรื่องประสบการณ์การสอน ของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์สอนมาก มีบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง มากไปด้วยแสดงให้ เห็นว่าการบูรณาการความรู้ หรือการสอดแทรกอันเนื่องมาจากการสะสมประสบการณ์ของครู สามารถถ่ายทอดสู่ผู้เรียนได้ ทุกขณะเวลาและทุกสถานที่ ดังนั้นการเลือกครูในการสอนในรายวิชาที่มีความยากง่ายควรแตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก บทบาทในการถ่ายทอดความรู้ผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

ส่วนด้านการพัฒนาหลักสูตร มีความแตกต่างกันทุกตัวแปรเกี่ยวกับสถานภาพของครู อันเนื่องมาจาก การมีข้อจำกัดของโรงเรียนทหาร ที่มีชั้นยศเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน ไม่เท่าเทียมกัน โดยคณะกรรมการส่วนใหญ่จะเป็นครูที่มีประสบการณ์มาก มีชั้นยศนายทหารสัญญาบัตร โดยส่วนใหญ่ ทำให้บทบาทด้านนี้ของครู มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษาบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงของครูโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เพียงแห่งเดียว ควรมีการศึกษาในโรงเรียนอื่นที่อยู่ในสังกัด กรมยุทธศึกษาทหารเรือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบ หรือหาความสัมพันธ์ของโรงเรียน อาทิ เช่น ขนาดโรงเรียน สถานที่ตั้ง ขนาดของโรงเรียน เป็นต้น

2. ควรมีการศึกษาการใช้หลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้เรียน ด้วยว่ามีการเข้าใจหรือความต้องการมากน้อยเพียงใด

3. ควรมีการศึกษาการประเมินผล การใช้หลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อใช้หลักสูตรไประยะหนึ่ง เพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข พัฒนาโรงเรียน

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบทบาทของครู ควรมีการศึกษบทบาทของผู้บริหาร นักเรียน ชุมชนท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่ใช้ผลผลิตว่ามีบทบาทมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2539). การประเมินผลตามสภาพจริง. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- . (2542). วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- . (2543ก). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การคลังสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- . (2543ข). หลักการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2544). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2546). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: คุรุสภา.
- กรมสามัญศึกษา. (2542). การปฏิรูปการศึกษาแห่งชาติ 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การคลังสินค้า และพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2550). ผลการดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ปีงบประมาณ 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.
- กวี วงศ์พุ่ม. (2539). ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- เกษมา แพรววิญญู. (2546). การศึกษาความต้องการเกี่ยวกับวิชาการ ในการพัฒนาทางวิชาการของข้าราชการครูโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนทวารวดี สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กองทัพเรือ. (2547). คำสั่งการแบ่งส่วนราชการกองทัพเรือ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สารบรรณทหารเรือ.
- . (2552). สารสนเทศจากบัญชาการทหารเรือเนื่องในวันกองทัพเรือ. กรุงเทพฯ: สำนักเลขาธิการกองทัพเรือ. (แผ่นพับ). ไม่ปรากฏเลขหน้า
- กาญจนา ไชยพันธ์. (2544, พฤษภาคม). แนวคิดจิตวิทยาของโรเจอร์กับการเรียนการสอนและผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. 4(5): 8-9.

- เกษม วัฒนชัย. (2549ก). การสัมมนาสัมมนาเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการศึกษาเพื่อขยายผล
สื่อประกอบการเรียนการสอนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (แถบเสียงตลับ). กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.
- เกษม วัฒนชัย. (2549ข). เอกสารประกอบการปาฐกถาพิเศษ “เศรษฐกิจพอเพียงกับการศึกษา”.
สืบค้นเมื่อ 7 เมษายน 2550, จาก <http://www.teacher.obec.go.th>
- (2549ค). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2549, จาก
<http://www.sufficiencyeconomy.org>
- เกษสุดา สองห้องนอก. (2542). การศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ไขในการปฏิบัติงานของอาจารย์
ที่สำเร็จตามหลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง(ปทศ) วิทยาลัยช่างกลปทุมวัน.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. (2543). การประเมินในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษา. (2550). คู่มือประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียน
ชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. ชลบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยาพร ธรณินทร์. (2550). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรัส เสือทอง. (2540). วันศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ครั้งที่ 8. เชียงใหม่: ข้างเผือกการพิมพ์
- จักรพรรดิ วัฒนา. (2544, กรกฎาคม). บทบาทของครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.
วารสารการศึกษา กทม. 24(10).4-6.
- จินดา ทับจัน. (2546). พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษากลุ่มกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร
- จิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา. (2551). การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง. สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2551, จาก
<http://www.nesac.go.th>
- จิรนนท์ กัณทวงศ์. (2545). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู อาจารย์ ในโรงเรียนทหารช่าง
กรมการทหารช่าง. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : และแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: อลิ้น พลสด.

- ชบา เต็ดดวง. (2549). การศึกษาการดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริงของโรงเรียน
สุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยฤทธิ์ ศิลาเดช. (2544). คู่มือการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญระดับมัธยมศึกษา.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แม็ค.
- ถวัลย์ มาศจรัส. (2550). MODEL การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญาพระราชทาน “เศรษฐกิจพอเพียง”.
กรุงเทพฯ: ธารอักษรการพิมพ์.
- ถวิล ปานศรี. (2541). บทบาทของครูพลศึกษาที่เป็นจริงกับที่พึงประสงค์ตามความคิดของผู้บริหาร
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทรงธรรม กาญจนพิบูลย์. (2541). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา ในการส่งเสริม
สิ่งแวดล้อมศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (สิ่งแวดล้อมศึกษา). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร.
- ทศนา แหมมณี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ธนัชการพิมพ์. ถ่ายเอกสาร.
- เทียนทิพย์ ประตา. (2547). บทบาทครูสังคมศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานสามัญ
ศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (สังคมศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ธงชัย สันติวงษ์; และชัยยศ สันติวงศ์. (2542). พฤติกรรมบุคคลในองค์กร. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนวรรณ พลวิชัย. (2549). บริหารตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. ศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจและธุรกิจ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2549,
จาก <http://www.bangkokbizweek.com>
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พัฒนาการศึกษา.
- ธำรงค์ อุดมไพจิตรกุล. (2542). เศรษฐศาสตร์การศึกษา : สำหรับผู้บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- (2547). สังคมพื้นฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2544). ความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: พลพิมพ์.

- นภัศวรณ ชื่นฤดี. (2550). *การพัฒนาสาระการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามแนวพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง*. ปริญญาานิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นันทนา ชุตติแพทยวิภา. (2545). *ผลการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชู ศรีเคลือบ. (2550). *หลักสูตรรวมทางพระพุทธศาสนากับเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- บุญสุข สุขสวัสดิ์. (2545). *บทบาทของครูยุคปฏิรูปการศึกษาตาม พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยาเขตเมืองปรางกร สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดสมุทร – ปรางกร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเสริม รวมทรัพย์. (2542). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญและกำลังใจของพนักงานธนาคารกสิกรไทย สาขาในเขตจังหวัดสระแก้ว*. ปริญญาานิพนธ์ รป.ม. (นโยบายสาธารณะ). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- ประดินันท์ อุปรมัย. (2551). *การสร้างทีมงานตามหลักคิดเศรษฐกิจพอเพียง*. นนทบุรี: ศูนย์ฝึกอบรม เทคโนโลยีการพิมพ์แห่งชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประทีป เมธาคณวุฒิ. (2543). *การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2545). *หลักสูตรอุดมศึกษา : การประเมินและการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: นิชิน แอควอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป.
- ประไพ สิทธิเลิศ. (2542). *ความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏบ้านสวนสุนันทา.
- ประภาศรี อิมวณิช. (2539). *การศึกษาความต้องการพัฒนาตนเองด้วยความรู้ในการปฏิบัติงานของข้าราชการการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประยุทธ์ ตรีชัย. (2544). *การศึกษากรมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ประเวศ วะสี. (2542). *เศรษฐกิจพอเพียงประชาคม แนวทางพลิกฟื้นเศรษฐกิจสังคมการ*. กรุงเทพฯ: หมอชาวบ้าน.

----- (2551). *เศรษฐกิจพอเพียง*. สืบค้นเมื่อวันที่ 3 มกราคม 2551, จาก <http://www.sufficiencyeconomy.org>

ปริญญา นาคฉัตรีย์. (2545). *การปฏิบัติงานตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจแบบพอเพียง*. วารสารก้านผู้ใหญ่นบ้าน. 3 – 6.

ปริญญ พินุลสุราวุธ. (2549ก). *เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา*. สืบค้นเมื่อ 28 ธันวาคม 2549, จาก www.sufficiency.economy.org/mfiles/1169485767/appendix4.doc

----- (2549ข). *ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ*. สรุปลจากปาฐกถาพิเศษ ในการสัมมนายุทธศาสตร์การสื่อสารในการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. วันที่ 26 กันยายน 2549 ณ หอประชุมพอขุนรามคำแหงมหาราช มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). *เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โพธิ์สามต้นการพิมพ์.

พงศ์ รัตนะ. (2551). *พฤติกรรมการใช้จ่ายตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงของครูผู้สอนระดับ ประถมศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์เขต 1*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พงศ์เทพ จิระโร. (2546). *การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน สำหรับการศึกษาเฉพาะทางของ กองทัพเรือ*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (การวัดและประเมินผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

พนัส หันนาคิน. (2542). *ประสบการณ์ในการบริหารบุคคล*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พรทิพย์ บุญเจริญ. (2546). *บทบาทด้านการเรียนการสอนตามแนวทางของกมิวิชาการ กระทรวง ศึกษาธิการของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาสหวิทยาเขตปทุมธานี 4*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พระมหาอดิสร ถิรสีโล. (2540). *คุณธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

พิมพ์วรรณ ศรีวรรณะ. (2544). *“การสร้างปฏิสัมพันธ์ของครูและผู้เรียนในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียน”*. ในแนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูมัธยมเพื่อการ ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- เพชรภรณ์ รื่นรมย์. (2542, พฤศจิกายน). เกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่กับการจัดการเรียนการสอน.
วารสารวิชาการ. 2(11): 41-53.
- พัฒนาภรณ์ ฉัตรวิโรจน์. (2545). บทบาทของครูในการส่งเสริมความรู้เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน
มัธยมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมวิทยาการพัฒนา). ขอนแก่น:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2533). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความท้าทายในการปฏิบัติงานของครูประถมศึกษา
ภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ด. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เฟื่องฟ้า เรืองเวช. (2547). บรรณนิทัศน์เรื่องการวัดและการประเมินผลการศึกษา.
สารนิพนธ์ ศศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ภัทรา นิคมานนท์. (2534). การประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเทพวิทยาสถา
มาลี สีนเครือ. (2544). ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของครู
ประถมศึกษา เขตลาดกระบังสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.อ.ม.
(หลักสูตรและการสอนอาชีวศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. ถ่ายเอกสาร.
- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2549). เศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 มกราคม 2550, จาก
<http://www.chaipat.or.th/journal/aug99/thai/self.html>
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2544). การศึกษาและความเป็นครูไทย. กรุงเทพฯ: โอ เอสพริ้น ดิงเฮาส์.
- เยาวภา เจริญบุญ. (2538). การศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กับการทำวิจัยในชั้นเรียน
ของครูมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (วิจัยการศึกษา). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รุ่งทิพย์ ลิ้มเจริญพร. (2542). รูปแบบการศึกษาแนวใหม่เพื่อการพัฒนาประเทศไทย กรณีศึกษา
โรงเรียนรุ่งอรุณ. ภาคนิพนธ์ วท.ม. (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- แรมสมร อยู่ถาวร. (2536). การนำหลักสูตรไปใช้. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โรงเรียนชุมพลทหารเรือ. (2550). เอกสารรายงานการประเมินตนเอง ฉบับที่ 5. ชลบุรี. ถ่ายเอกสาร.
- (2551). คู่มือนักเรียนโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ. ชลบุรี: ถ่ายเอกสาร

- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2538). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน : ภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538, กุมภาพันธ์-มีนาคม). ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องง่าย ๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. *ข่าวสารการวิจัยการศึกษา*. 18(3): 8-11.
- วินัย ประวันนา. (2544). *การศึกษารูปแบบการดำเนินการ และปัญหาการดำเนินการตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ของโรงเรียนแกนนำ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น*. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- วีระ ปันทรัพย์. (2551). *การศึกษาศาภาพการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม อำเภอสมุทรสงคราม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริวรรณ วงษ์สมบัติ. (2533). *การมีส่วนร่วมในกิจกรรมกลุ่มของสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรมในอำเภอสังขละและอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*. ปริญญานิพนธ์ วท.ม. (การส่งเสริมการเกษตร). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- ศุภร เขารักษ์. (2546). *การศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน การศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนประถม*. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สงัด อุทรานันท์. (2532). *พื้นฐานและหลักการพัฒนาคู่มือหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย หิรัญกิติ. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ชีระฟิล์ม.
- สมศักดิ์ ลาดี. (2543). *การศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2536). *คู่มือการปฏิบัติงานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. สำนักงาน.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และคณะกรรมการพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2545-2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ พ.ศ.2550-2554. กรุงเทพฯ:
สำนักงานฯ.
- (2550). เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ
พอเพียง สำนักงานฯ.
- สุจันท์ สัจจุล. (2548). การศึกษาบทบาทของครูในงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชาดา นันทไชย. (2550). แนวทางการจัดการศึกษาตามราชปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้น
เมื่อ 23 มกราคม 2550, จาก <http://amin.edu.ku.ac.th.th/article/suchada.doc>
- สุนีย์ ภูพันธ์. (2546). แนวคิดพื้นฐานการสร้างและกาพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ: The Knowledge
Center.
- สุพจน์ พลหาญ. (2545). การปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ในทัศนะผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- สุภาคย์ อินทอง. (2550). ทำความเข้าใจกับความคิดเศรษฐกิจพอเพียง. สืบค้นเมื่อ 18
กุมภาพันธ์ 2550. จาก <http://www.thaingo.org/cgi-bin/content2/show.pl?0357>
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2541ก). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.
วารสารส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและคุ้มครองสิ่งแวดล้อม. 10(46): 4-6.
- (2541ข, ธันวาคม). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.
วารสารราชภัฏรำไพพรรณี. 2(2): 2.
- (2542). กปร. การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ. กรุงเทพฯ:
ถ่ายเอกสาร.
- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2543, มีนาคม – เมษายน). การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียง
ตามแนวพระราช ดำริ. วารสารข้าราชการครู. 45(2): 9-13.

- สุเมธ ตันติเวชกุล. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานฯ.
- สุรางค์ลักษณ์ ใจน์พานิช. (2545). *การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงกับสถานสงเคราะห์กรณีศึกษา: สถานสงเคราะห์เด็กบ้านเบธานี อำเภอสะพung จังหวัดเลย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (สังคมสงเคราะห์ศาสตร์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุริพร วงศ์สวัสดิ์สุข. (2551). *การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนราชวินิตมัธยม*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุริพร เอี้ยวถาวร. (2550). *การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการเรียนรู้ : กรณีศึกษาโรงเรียนนวมินราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุพรรณิ ลิ้มโสภณธรรม. (2548). *สมรรถภาพของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาราชบุรี เขต 2*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรรณี ทองคำ. (2549). *ตัวแปรที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติหน้าที่ของครูปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลเอกชนกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2550, มกราคม – มิถุนายน). *การจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำรัสเศรษฐกิจพอเพียงในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช*. *วารสารการศึกษาไทย*. 4(33): 47-50.
- เสถียร เหลืองอร่าม. (2519). *หลักการบริหารงานบุคคล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์โพธิ์สามต้นการพิมพ์.
- หอการค้าไทย. (2550). *เศรษฐกิจพอเพียง ปรัชญาใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- อนันต์ ชันทรราช. (2535). *ความคิดเห็นในการพัฒนาตนเองของครูประจำการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.

- อมรา จิตต์กุล. (2544). *การนำแฟ้มพัฒนางาน (Portfolio) ไปใช้ประโยชน์ด้านปฏิรูปการเรียนรู้ การสอนของครูโรงเรียน เขตดุสิตสังกัดกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).* กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. ถ่ายเอกสาร.
- อมรา เล็กเจดิง. (2540). *หลักสูตรการจัดการมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.* ถ่ายเอกสาร.
- อรุณวรรณ นาคทองดี. (2549). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นครูมืออาชีพในยุคปฏิรูปการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครนายก. สารนิพนธ์ กศ.ม (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* ถ่ายเอกสาร.
- อาคม วัดโสง. (2547). *หน้าที่ผู้นำในการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ภารกิจการผลิต เอกสารและตำรา มหาวิทยาลัยทักษิณ.*
- อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.*
- อุณศรี อยู่อ่อน. (2542). *ความต้องการความรู้เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสอนของ ข้าราชการครู สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .*ถ่ายเอกสาร.
- Arends, R.I. (1994). *Learning to Teach.* 3rd ed. New York: Mc Graw-Hill Book.
- Cronbach, Lee J. (1984). *Essentials of Psychological Testing.* 4th ed. New York: Macmillan.
- Doll, Ronald C. (2000). *Curriculum Improvement: Decision Making and Process.* 10th ed. Needham Heights. MA: Allyn and Bacon.
- Good, C.V. (1997). *Dictionary of Education.* Boston: Allyn and Bacon.
- Hemming, Heater Evelyn Smith. (1998). *The Teacher Role in Facilitation Critical Thiking About Social Issue Dissertation Abstracts International.*
- Krejcie, Robert V.; & Morgan, Dayle W. (1970, Autumn). *Determing Sample Size For Research Activities, Educational and Psychological Measurement.* 30(3): 608-610.
- Levinson, Danaie JR. (1964). *Personality and Social Structure.* New York: Macmillan.

McCarthy, Water M. (1971, August). The Role of the Secondary School Principal in New Jersey. *Dissertation Abstracts International*. 3(2): 705-A.

Schmid, w.h.; & Kennedy, M.M. (2003). *Teacher and teacher condidater' beliefs About Subject matter Knowledge and about teaching responsibilities*. (Online).

Available. [http: http: ncrtl.msu.edu/http/reports/html/rr904.htm](http://ncrtl.msu.edu/http/reports/html/rr904.htm)

ลำดับแบบสอบถาม

--	--	--

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาบทบาทครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

คำชี้แจง

- 1.แบบสอบถามฉบับนี้สำหรับครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
- 2.แบบสอบถามฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา บทบาทครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ
3. แบบสอบถามฉบับนี้ ซึ่งประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติตามบทบาทครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ 3 ด้านได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการวัดและการประเมินผล
- 4.การตอบแบบสอบถามนั้น โปรดกรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อและพิจารณาให้ตรงกับความเป็นจริงซึ่งคำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาครูในการจัดการศึกษาตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้มีคุณภาพในการจัดการศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อบุคลากรของกองทัพเรือและประเทศชาติสืบไป ข้อมูลของท่านจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านในการตอบแบบสอบถามและขอขอบคุณในความร่วมมือเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

เรือเอก จักรกฤษณ์ ชาวสวนมุ่งเจริญ
 นิสิตปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความแล้วกาเครื่องหมาย /ลงใน ☐ ให้ตรงกับความเป็นจริงที่เกี่ยวกับตัวท่าน

1.อายุ

- ☐ น้อยกว่า 30 ปี
- ☐ 30 – 40 ปี
- ☐ มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป

2.รายได้

- ☐ น้อยกว่า 10,000 บาท
- ☐ 10,000 – 20,000 บาท
- ☐ มากกว่า 20,000 บาทขึ้นไป

3.วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี ขึ้นไป

4.ชั้นยศ

- ☐ นายทหารชั้นประทวน
- ☐ นายทหารชั้นสัญญาบัตร

5.ประสบการณ์สอน

- ☐ ต่ำกว่า 10 ปี
- ☐ 10 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจ

พอเพียง โรงเรียนชุมพลทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความที่เกี่ยวข้องกับระดับการปฏิบัติบทบาทของครูตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนของท่านแล้ว / ลงในช่องความคิดเห็นของท่าน

ระดับมากที่สุด มีค่าเท่ากับ 5

ระดับมาก มีค่าเท่ากับ 4

ระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ 3

ระดับน้อย มีค่าระดับ 2

ระดับน้อยที่สุด มีค่าระดับ 1

ข้อ	บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
1	การพัฒนาหลักสูตร ท่าน มีส่วนร่วมในการเสนอให้มีการสอดแทรกแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรของโรงเรียน					
2	ท่านเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนโดยนำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในสถานศึกษา					
3	ท่านมีส่วนร่วม ในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ของโรงเรียนที่นำแนวพระราชดำริเศรษฐกิจมาใช้					
4	ท่านกำหนดเนื้อหาในการสอดแทรกแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในรายวิชา					
5	ท่านได้ให้ชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานที่ใช้ผลิต มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน					
6	ท่านได้ศึกษาดูงานโรงเรียนอื่นที่ดำเนินการเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงและนำมาพัฒนาหลักสูตร					
7	ท่านให้ครูในหมวดวิชามีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาในการสอดแทรกแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในวิชาของท่าน					
8	ท่านได้กำหนดสัดส่วนของเวลาในโครงสร้างของหลักสูตรให้มีความสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์การเรียนรู้					

ข้อ	บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
9	ท่านกำหนดคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเรียนให้มีความสอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
10	ท่านมีการนำหลักสูตรแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงที่พัฒนาขึ้นในโรงเรียนไปวิเคราะห์หาคุณภาพผู้เรียน					
11	ท่านได้เตรียมเนื้อหาวิชา การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในหลักสูตรของโรงเรียน					
12	ท่านได้เตรียมแหล่งความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์โดยตรง					
13	ท่านได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนรู้จักในด้านความพอประมาณ เช่น การอุปโภคบริโภคแต่พอดี เลือกใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น					
14	ท่านได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนได้รู้จัก ในด้านความมีเหตุผล เช่น นักเรียนทราบว่า การจ่ายสิ่งใดฟุ่มเฟือยหรือไม่ฟุ่มเฟือย					
15	ท่านได้สอดแทรกเนื้อหาของหลักสูตรให้นักเรียนรู้จักการมีภูมิคุ้มกันที่ดี สามารถเผชิญสถานการณ์และมีการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง					
16	ท่านได้นำหลักของการมีคุณธรรม จริยธรรม สอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาของหลักสูตร					
17	ท่านได้แบ่งปันความรู้ ความเข้าใจในแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงกับเพื่อนครูท่านอื่น					
18	ท่านได้พัฒนาหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง					
19	ท่านมีส่วนร่วมใน ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาสาระละเอียดวิชาแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง อย่างต่อเนื่อง					
20	การจัดการเรียนการสอน ท่านได้จัดแหล่งการเรียนรู้โดยให้นักเรียน เรียนรู้จากสภาพจริงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
21	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารการสอน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
22	ท่านได้สอนตามแผนการสอนที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
23	ท่านได้มีการเตรียมความรู้จาก ศึกษา เอกสาร ตำรา เกี่ยวกับแนวคิดพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงก่อนการสอน					
24	ท่านได้เตรียมสื่อการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงโดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ในชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาจากสภาพจริง					
25	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นให้นักเรียนค้นคว้าด้วยตนเอง					
26	ท่านได้รับการนิเทศ การเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง จากครูท่านอื่น					
27	ท่านได้ออกแบบ การเรียนการสอนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้เหมาะสมกับความแตกต่างของผู้เรียน					
28	ท่านใช้การเสริมแรง เช่น การชมเชย การให้รางวัล นักเรียนที่ดำเนินชีวิตตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เรียนท่านอื่นปฏิบัติตาม					
29	ท่านได้ให้นักเรียนมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นในการเรียนการสอนในการใช้แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ในห้องเรียน					
30	ท่านสอนให้ผู้เรียนได้คิดคำนึงถึงผู้อื่นไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่นตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
31	ท่านได้สอนให้นักเรียนเป็นคนมีเหตุผล โดยวิเคราะห์ความจำเป็นและความต้องการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต					
32	ท่านสอนนักเรียนมีการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
33	ท่านได้สอนให้นักเรียนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
34	ท่านได้สอนให้นักเรียนรู้จักพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตแบบพึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
35	ท่านได้สอนให้นักเรียนมีการเตรียมตัวให้พร้อมในการปฏิบัติตนตามสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลง					
36	ท่านได้สอนนักเรียน ในการใช้จ่ายอย่างประหยัดตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำบัญชีการใช้จ่าย					
37	ท่านจัดให้มีการประกวดโครงงาน"แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง" ของนักเรียน					
38	ท่านได้อบรมความรู้เกี่ยวกับแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง หน้าแถว หรือหน้าชั้นเรียน					
การวัดและการประเมินผล						
39	ท่านได้ศึกษาเอกสาร ตำรา เกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล ผู้เรียน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
40	ท่านได้กำหนดสัดส่วนของแบบประเมิน ตามเนื้อหารายวิชาให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
41	ท่านได้ให้ศิษย์เก่า ผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการสร้างแบบประเมินตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
42	ท่านได้ออกแบบการประเมินผลให้มีความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
43	ท่านได้นำแบบประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบประเมินก่อนนำไปใช้จริง					
44	ท่านได้วางแผนการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
45	ท่านได้ประเมินความรู้นักเรียน ก่อน-หลัง การเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
46	ท่านได้สร้างแบบประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความพอประมาณ เช่น การอุปโภค บริโภค แต่พอประมาณ					
47	ท่านได้สร้างแบบประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในด้านความมีเหตุมีผล คือนักเรียนทราบว่า การจ่าย สิ่งใดฟุ่มเฟือยหรือไม่ฟุ่มเฟือย					
48	ท่านได้สร้างแบบประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในด้านการมีภูมิคุ้มกันการเลือกใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น รู้วิธีการใช้เงินอย่างประหยัด					
49	ท่านได้นำผลการประเมิน มาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข พัฒนา เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
50	ท่านประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงด้วยความเป็นธรรม					
51	ท่านจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้นักเรียนร่วมประเมินผลกันเอง					
52	ท่านได้ให้ชุมชน หน่วยฝึกประสบการณ์มีส่วนร่วมการประเมินผลการเรียนรู้ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					
53	ท่านได้แจ้งผลการวัดและการประเมินผลตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้ผู้รับการประเมินได้รับทราบ					
54	ท่านออกแบบการประเมินครูผู้สอน ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินครูผู้สอน					
55	ท่านได้ให้คำปรึกษากับเพื่อนครูด้วยกันในการออกแบบการวัด และการประเมินผลการเรียนตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง					

ข้อ	บทบาทของครูตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
56	ท่านจัดให้มีการประเมินความพร้อมของผู้เรียนหลังจากการใช้หลักสูตร ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน					
57	ท่านนำเสนอผลการประเมินการการเรียนรู้ ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียงให้กับโรงเรียนได้รับทราบ					

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

นางาเอกหญิง ดร.ธนพร แย้มสุดา

อาจารย์วิทยาลัยพยาบาลกองทัพเรือ
กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ

อาจารย์ ดร.มารศรี สุธานี

กรรมการบริหารหลักสูตรมหบัณฑิต
ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง

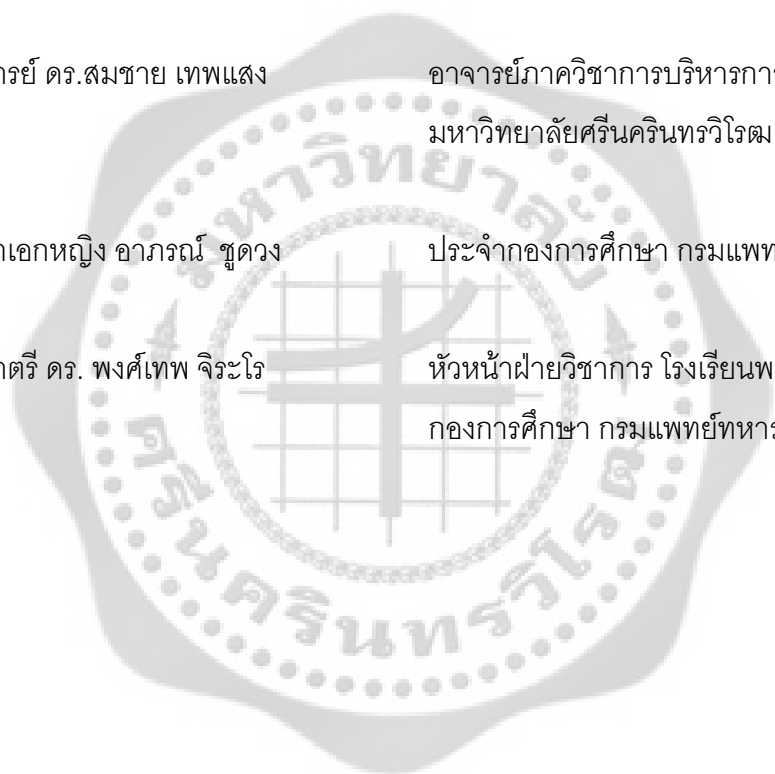
อาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นางาเอกหญิง อภรณ์ ชูดวง

ประจำกองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ

นางาตรี ดร. พงศ์เทพ จิระโร

หัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนพยาบาล
กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	เรือเอก จักรกฤษณ์ ชาวสวนมั่งเจริญ
วันเดือนปีเกิด	วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2511
สถานที่เกิด	อำเภอ เมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เขตบางบอน กรุงเทพฯ
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครูพยาบาล โรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2529	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีวิชัยวิทยา นครปฐม
พ.ศ.2531	พยาบาลศาสตร์ระดับต้น โรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ
พ.ศ.2545	พยาบาลศาสตร์ พย.บ. (พยาบาลศาสตร์บัณฑิต) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ.2552	ปริญญา กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ